

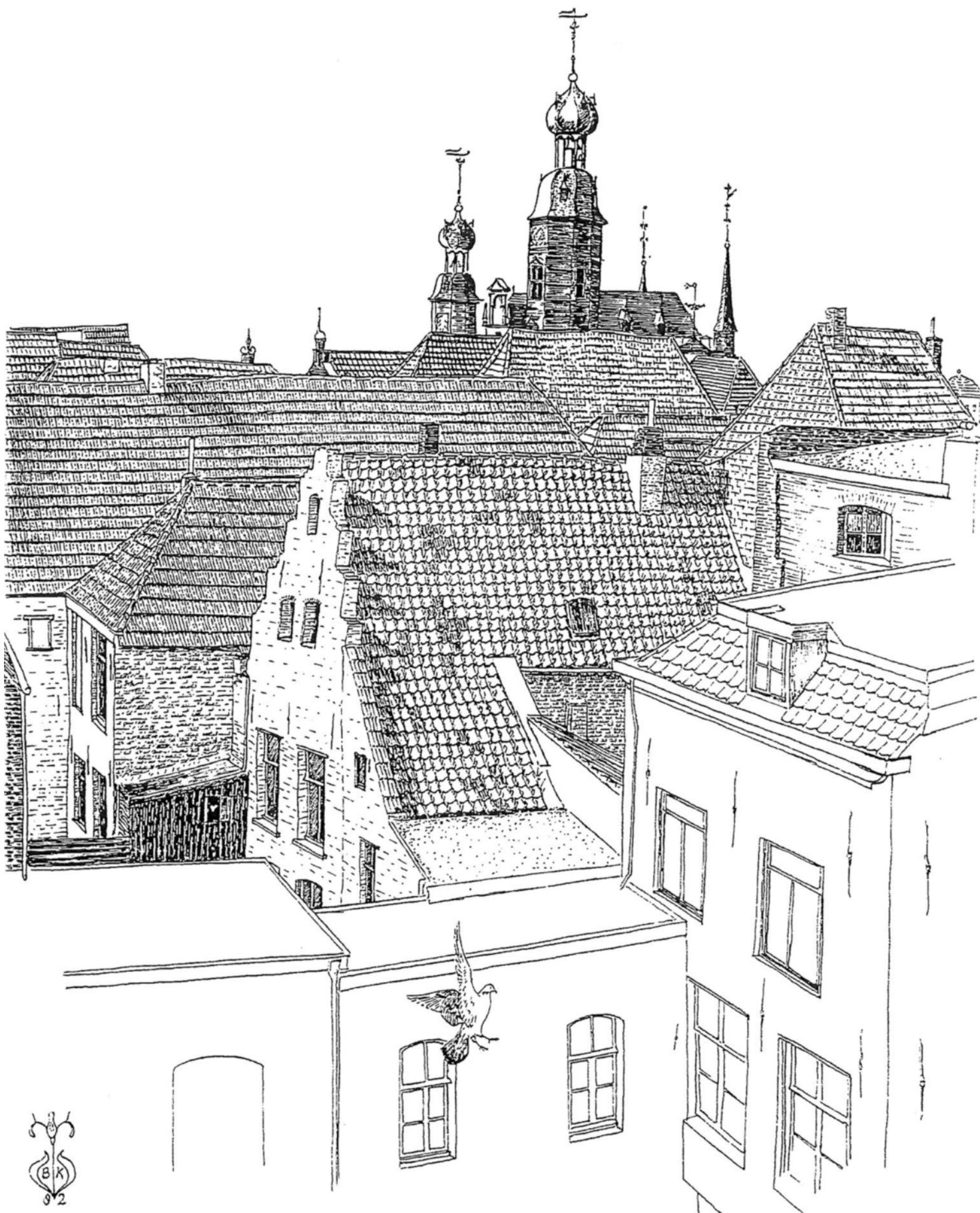
bouwhistorische inventarisatie

GASTHUISSTRAAT | VENLO

oktober 2010, B. Dukers en B. Klück

BUR04 MONUMENT EN RUIMTE

projectgegevens

Code

Onderzoek

BD033

stadskerninventarisatie

Onderwerp

Historische binnenstad Venlo
Deelonderzoek Gasthuisstraat

Opdrachtgever

Gemeente Venlo
Afdeling Projecten en Grondzaken
Postbus 3434
5902 RK Venlo

Uitgave

oktober 2010

Buro4 | Monument en Ruimte
Postbus 229
6040 AE Roermond

T +31 (06) 55183704
F +31 (084) 756 2006

E info@buro4.nl

I www.buro4.nl

Veldwerk en fotografie

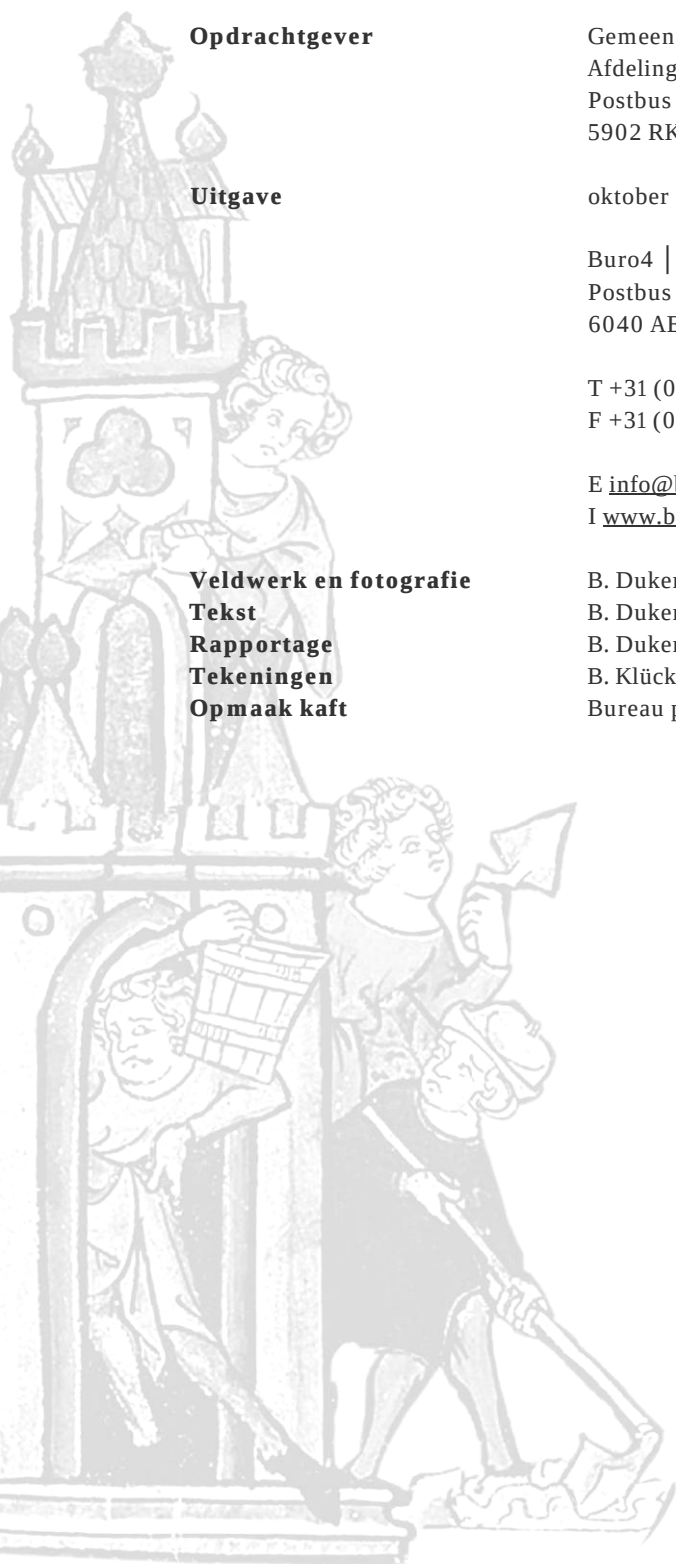
Tekst

Rapportage

Tekeningen

Opmaak kaft

B. Dukers en B. Klück
B. Dukers en B. Klück
B. Dukers
B. Klück
Bureau paul smeets bno

inhoudsopgave

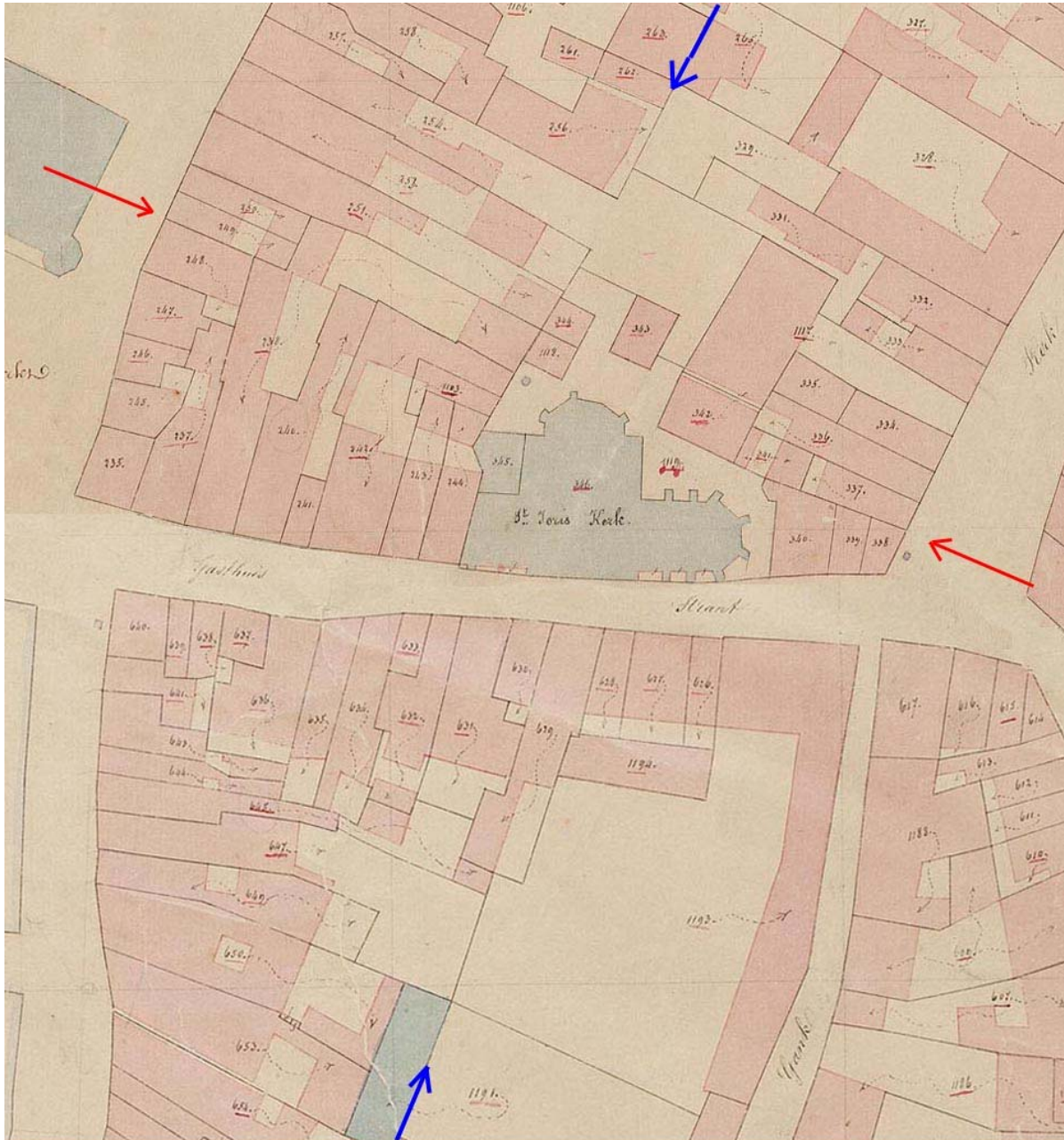
Inleiding	3
De Gasthuisstraat in historisch perspectief	
- Historische ontwikkeling	5
- De kadastrale minuutkaart uit 1842	5
- Historische foto's	7
Catalogus	
- Gasthuisstraat 1	11
- Gasthuisstraat 3	17
- Gasthuisstraat 5 en 7	25
- Gasthuisstraat 9	31
- Gasthuisstraat 11	39
- Gasthuisstraat 13	45
- Gasthuisstraat 15	55
- De Sint Joriskerk	61
- Gasthuisstraat 2	65
- Gasthuisstraat 4	73
- Gasthuisstraat 6	79
- Gasthuisstraat 8	81
- Gasthuisstraat 10	85
- Gasthuisstraat 12	95
- Gasthuisstraat 14	101
- Gasthuisstraat 16	109
- Gasthuisstraat 18	113
- Gasthuisstraat 22	121
Conclusie	
- Structuur	125
- Middeleeuwse huizen	125
- Huistypen	125
- Constructie	127
- Interieurs	129
Bronnen en Beeldverantwoording	130

inleiding

Van de Venlose binnenstad bestond in de late twintigste eeuw het idee dat er nog maar weinig van de middeleeuwse kern overgebleven was. Met name de oorlogsbombardementen en de wijze waarop deze in het nieuws gebracht waren, hadden het beeld gevormd dat de binnenstad grotendeels herbouwd was na de Tweede Wereldoorlog. Toch bleek bij een snelle inventarisatie van de binnenstad in 2004 dat er nog zeker een zestigtal panden waren, waarvan met grote zekerheid vermoed kon worden dat deze nog een laatmiddeleeuwse kern hadden. Vanaf 2005 heeft Buro4 in samenwerking met Bart Klück in opdracht van de gemeente Venlo een groot deel van deze panden bouwhistorisch onderzocht, te beginnen bij de Lomstraat. Na een inventarisatie van de Vleesstraat is nu ook de Gasthuisstraat aan de beurt, waarin een groot aantal middeleeuwse panden verwacht was.

Tijdens het onderzoek werden de panden bezocht, gedocumenteerd en gefotografeerd. Ook werden de bouwdoossiers van de panden evenals historische foto's bekeken, om de ontwikkeling van de panden in de twintigste eeuw in kaart te brengen.

De rapportage is opgebouwd uit een korte schets van de historisch ruimtelijke ontwikkeling van de straat, een overzicht van historische foto's en de beschrijvingen van de panden. Tenslotte volgt er een synthese van de aangetroffen bouwhistorische karakteristieken.

Kadastrale minuutkaart van Gasthuisstraat uit 1842. De rode pijlen geven de schuine achterrooilijn van de percelen aan de noordzijde van de straat weer. De blauwe pijlen geven de oorspronkelijke achterrooilijnen van de percelen aan de Vleesstraat en (vroegere) Lomstraat aan.

De Gasthuisstraat in historisch perspectief

Historische ontwikkeling

De Gasthuisstraat was al in de vroege middeleeuwen een belangrijke verkeersader in het centrum van Venlo, omdat deze in verbinding stond met de Steenstraat en zo een doorgang was vanaf de Parade naar de Oude Markt, het handelscentrum. Toen in de vijftiende eeuw de huidige Markt aangelegd werd en deze in belang toenam, groeide de status van de Gasthuisstraat verder, als directe toegangsstraat van de Markt.

Van het St. Jorishuis (de huidige St. Joriskerk), dat aan de noordzijde van de straat ligt, is bekend dat er al in de veertiende eeuw rekeningen van bestaan. De precieze stichtingsdatum is onbekend.¹ In 1509 werd het huidige oostelijke koor van de kapel gebouwd.²

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bleef de straat grotendeels gespaard bij de bombardementen, op het hoekpand met de Markt na. Bij saneringen na de oorlog werd het bouwblok aan de noordzijde doorbroken met het aanleggen van de St. Jorisstraat als nieuwe verkeersweg en kwam de St. Joriskerk grotendeels vrij te liggen. Momenteel zijn er nog veel laatmiddeleeuwse panden te vinden aan weerszijden van de straat.

De kadastrale minuutkaart uit 1842

De kadastrale minuutkaart uit 1842 is een bruikbaar document om informatie over de historische percelering van de binnenstad en de totstandkoming daarvan af te lezen. Als men de kadastrale minuutkaart vergelijkt met vooroorlogse luchtfoto's, dan valt op dat op de kruising Gasthuisstraat-Markt-Steenstraat met Vleesstraat-Markt-Lomstraat de bebouwing laat zien dat de oorspronkelijke percelen ook op de kruising haaks op de lijn Gasthuisstraat-(Markt)-Steenstraat georiënteerd waren. Dit is een aanwijzing dat de parcellering van deze oost-west georiënteerde straten ouder zijn dan de parcellering langs de noord-zuid georiënteerde straten (thans de hoofdstraten in het centrum).

De achterrooilijn van de noordelijke bebouwing van de Gasthuisstraat vanaf Gasthuisstraat 3 vormt op de kadastrale minuutkaart een doorgaande lijn tussen Markt en Grote Kerkstraat, waarbij de perceeldiepte afneemt richting het oosten. Dit was waarschijnlijk de noordgrens van één groot driehoekig perceel uit de pre-stedelijke periode. Dit grote perceel is vermoedelijk vanaf het westen af verkaveld, waarbij het perceel van het St. Jorishuis als laatste aan de beurt was. De drie ondiepe percelen aan de oostzijde, die in 1842 te zien zijn, zijn vermoedelijk later afgesplitst van het gasthuisperceel.

Bij het ontstaan van het huidige Marktplaatsje, vanaf de vijftiende eeuw is het meest westelijke perceel aan de noordzijde van de Gasthuisstraat in een aantal dwarspercelen opgedeeld, zoals op de kadastrale minuutkaart nog goed zichtbaar is.

Op de kaart van 1842 is tevens goed te zien dat de oorspronkelijke achterrooilijnen van de percelen aan de oostzijde van de Lomstraat en Vleesstraat nog in de bouwblokken als doorgaande noord-zuid verlopende lijnen aanwezig zijn. De oudste woonhuispercelen van de Gasthuisstraat bevinden zich ten westen van die lijnen. Ten oosten daarvan liggen de percelen van het St. Jorishuis aan de noordzijde en van het Kruisherenklooster aan de zuidzijde. Voor de bouw van het St. Jorishuis in de veertiende eeuw was vermoedelijk een onbebouwd perceel beschikbaar. Het Kruisherenklooster werd vanaf 1400 gebouwd, met gebruikmaking van de al eerder gebouwde St. Nicolaaskapel (ca. 1344) als kloosterkerk. Het terrein aan de oostzijde van het bouwblok Vleesstraat-Begijnengang moet op dat moment nog tamelijk leeg zijn geweest om een dergelijk complex te kunnen herbergen. Van de Begijnengang dateren de eerste vermeldingen in archiefbronnen eveneens uit het einde van de veertiende eeuw, wat erop kan duiden dat de verkaveling van het gebied aan weerszijden van de Begijnengang pas op dat moment op gang kwam.³

Het meest oostelijke perceel van de zuidelijke bebouwing aan de Gasthuisstraat behoorde in 1842 bij het terrein van het voormalige Kruisherenklooster dat in 1797 werd opgeheven.⁴ Op het perceel aan de Gasthuisstraat was de oorspronkelijke toegang tot het klooster gelegen. Dit toegangsgebouw werd in 1889 afgebroken, samen met drie aanpalende panden aan de westzijde en vervangen door vier grote woonwinkelpanden, uitgevoerd als één bouwvolume.⁵ Een hardstenen toegangspoort uit 1777 werd verplaatst naar de Vleesstraat om als toegangspoort tot het voorplein van de St. Nicolaaskerk te dienen.

De Gasthuisstraat versmalt ter hoogte van het St. Jorishuis met ca. 30%, waardoor met name de zuidelijke rooilijn een bochtig verloop heeft tussen de huidige huisnummers 10 en 16.

¹ *Uit de historie van vier eeuwen burgerlijke godshuizen in Venlo*, Venlo 1979, p.12

² Uyttenbroeck, *Venlo omstreeks 1900; de straten en bewoners*, Venlo 1914, herdruk 1977, p.34

³ Idem, p.27

⁴ Idem, p.159

⁵ Idem, p.36

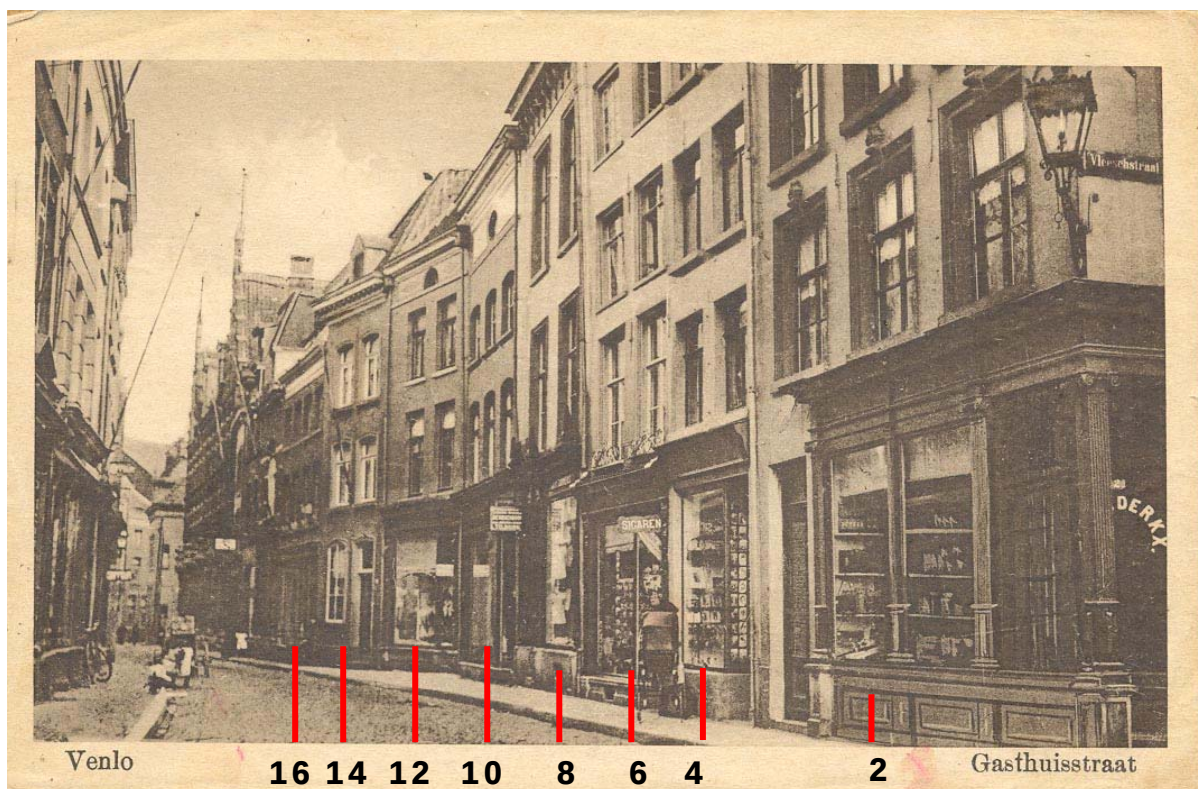

Foto A de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat richting het oosten, ca.1910

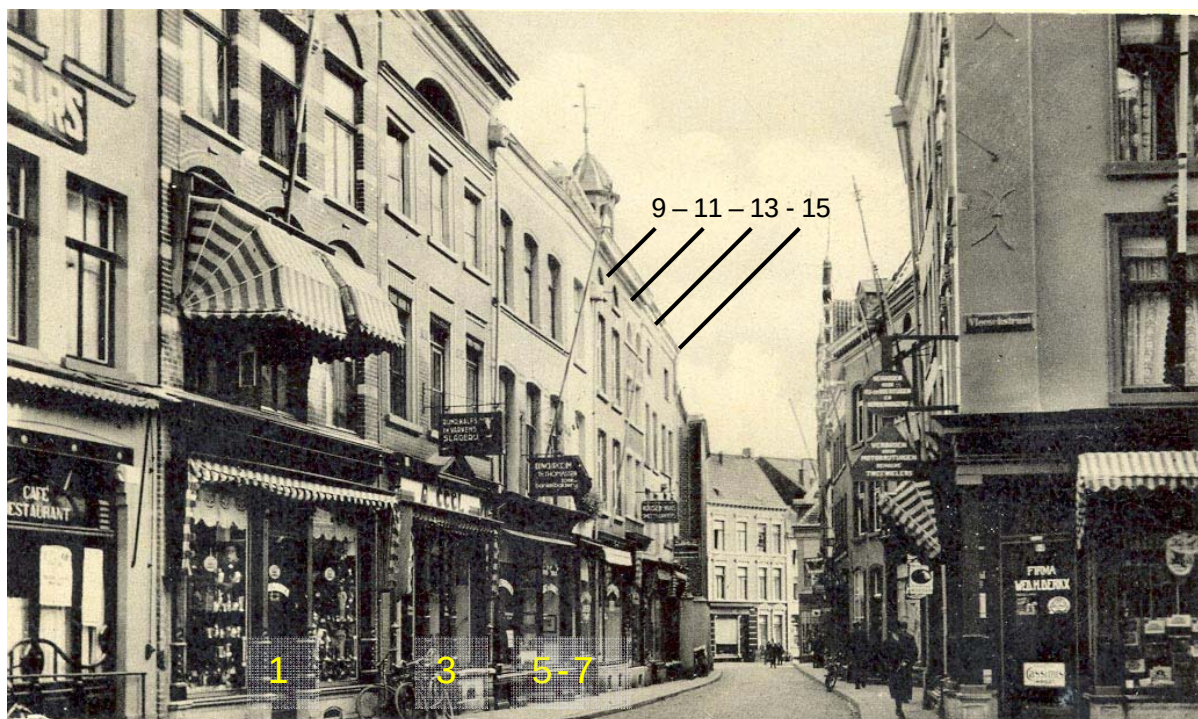

Foto B de noordelijke gevelrij van de Gasthuisstraat, naar het oosten, ca. 1935

Historische foto's

Van de Gasthuisstraat zijn diverse foto's uit het begin van de twintigste eeuw bewaard gebleven, die een goed beeld geven van het karakter van de straat in die periode. Foto A, B en D laten het bochtige verloop van de zuidelijke straatwand van de Gasthuisstraat goed zien. Het straatbeeld werd begin twintigste eeuw bepaald door negentiende-eeuwse houten winkelpuien met grote glasvlakken. De onderpui van Gasthuisstraat 2 op foto A is een bijzonder fraaie pui met houten pilasters met Ionische kapitelen, maar ook aan de noordzijde van de straat waren nog een groot aantal fraaie puien. Van dit type winkelpui is heden ten dage alleen nog de pui van Vleesstraat 45 overgebleven. In foto A is ook het dubbelpand Gasthuisstraat 4-6 goed te zien; de voorgevels van beide gebouwhelften hadden een verschillende vormgeving, maar de gedeelde kap laat zien dat ze achter de voorgevel een eenheid vormen.

Foto E laat de onderpui van Gasthuisstraat 22 omstreeks 1970 zien. Deze stamde uit ca.1930 en had twee kelderlichten in de plint.

Een belangrijk laatmiddeleeuws pand aan de Gasthuisstraat is inmiddels verdwenen. Het had huisnummer Markt 1, maar gezien de oriëntatie van het pand, hoorde het oorspronkelijk bij de Gasthuisstraat. Die straat was in de veertiende eeuw immers van groter belang; de huidige Markt werd pas in de vijftiende eeuw belangrijk. Het pand Markt 1 is gesloopt, nadat het bij de bombardementen van Venlo zwaar beschadigd was geraakt. Een luchtfoto uit ca.1935 (Foto I) laat zien dat het bestond uit een voorhuis en een achterhuis (Markt 2), gescheiden door een tussengevel. Het totale pand had dezelfde diepte als de buurpanden Gasthuisstraat 3 en 5. De golving van het dak doet vermoeden dat er nog een volledige middeleeuwse eiken kapconstructie moet zijn geweest. Het pand was vier gevelassen breed, wat op een voornaam pand duidt. Op een foto van de Vleesstraat uit ca.1900 is te zien dat het pand Markt 1 prominent aan het einde van deze straat zichtbaar was (Foto F). Het had op dat moment geen toegang aan de Gasthuisstraat, maar vier vensters op iedere bouwlaag. De toegang was aan de Marktzijde. Niet lang daarna, rond 1906 werden de ramen op de begane grond vervangen door twee puien in Jugendstil, met glas-in-lood bovenlichten (Foto G). Het café heette op dat moment 'De Graanbeurs' (zie ook Foto H). Bij de bombardementen in de winter van 1944 op 1945 werd het pand, samen met het noordelijke buurpand geraakt door een voltreffer. Aanvankelijk bleven de voorgevel aan de Gasthuisstraat en het voorste deel van de kapconstructie wel nog staan.⁶ Na de oorlog is het gehele pand gesloopt. Een foto van het lege gat in het bouwblok geeft wel enige informatie over de constructie van het pand (Foto J). In de kale zijmuur van Gasthuisstraat 1 tekenen zich de balklagen en vloerniveaus af. Het pand had een voorhuis van drie balkvakken diep en een achterhuis van twee balkvakken diep. In het eerste balkvak van het voorhuis was op de eerste en tweede verdieping een rookkanaal, vermoedelijk was de haardplaats op de eerste verdieping.

Foto C parade van de Huzaren trekt door de Gasthuisstraat in 1906

⁶ Op pagina 59 van het boekje 'Venlo vijftig jaar bevrijd' uit 1995 is op een foto uit de winter van 1944 en 1945 te zien dat op het moment dat de Amerikanen de stad innemen, de voorgevel van het pand nog overeind stond en het voorste deel van de kap nog aanwezig was.

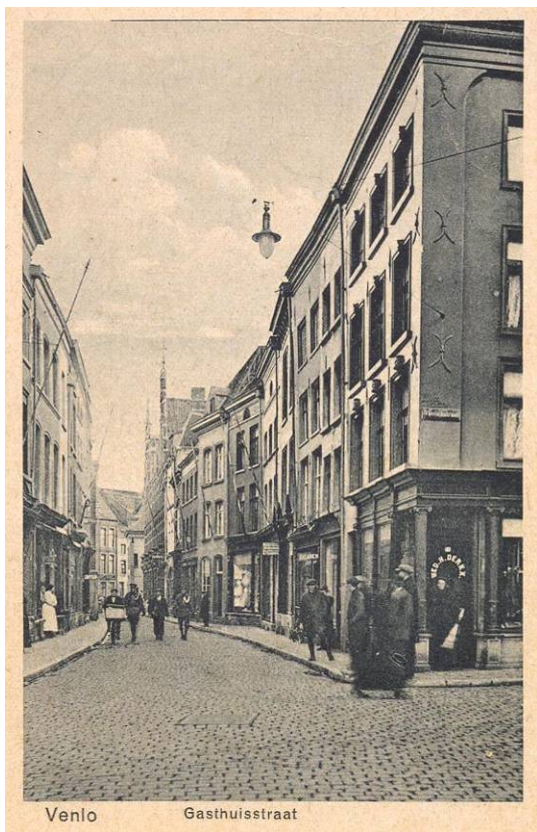

Foto D zuidelijke gevelrij omstreeks 1910

Foto E Gasthuisstraat 22 ca.1970, richting het westen

Foto F de Vleesstraat en Markt 1 omstreeks 1900

Foto G Markt 1 (hoekhuis Gasthuisstraat) ca. 1910

Foto H Markt 1 omstreeks 1900

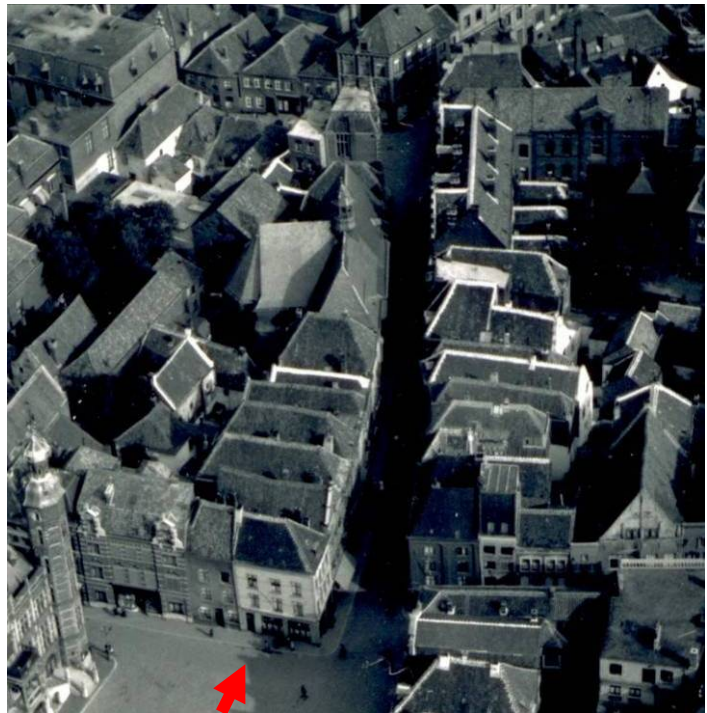
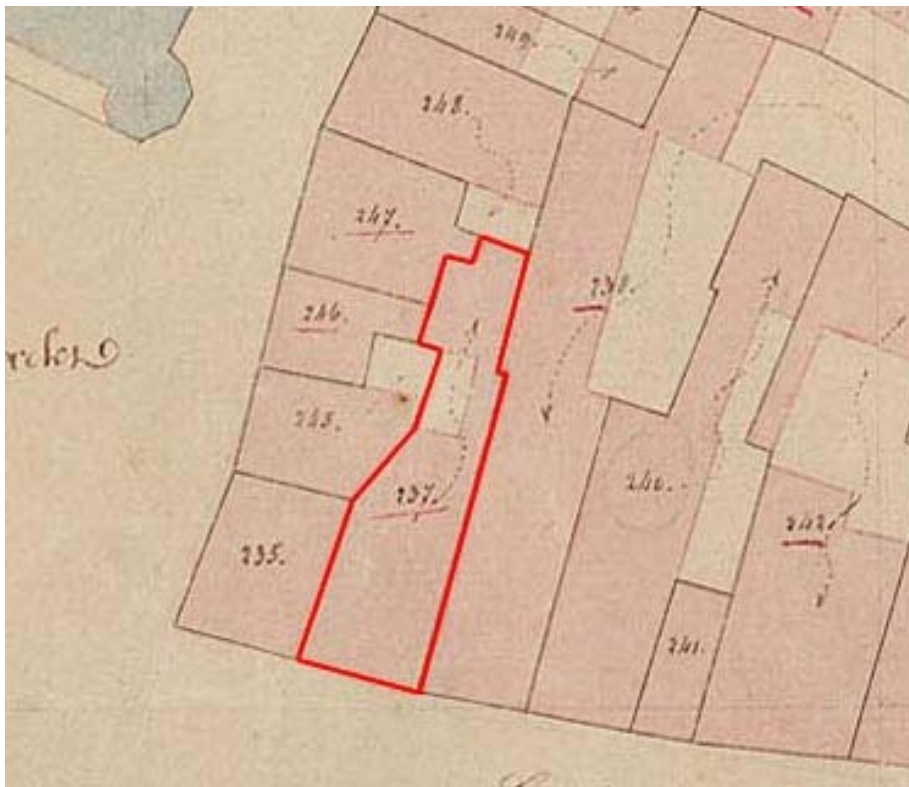

Foto I luchtfoto van de Gasthuisstraat omstreeks 1935

Foto J hoek Markt – Gasthuisstraat omstreeks 1950. in de zijgevel van Gasthuisstraat 1 tekenen zich de balkgaten af van de middeleeuwse balklagen van het afgebroken hoekpand Markt 1

Detail uit de kadastrale minuutkaart uit 1842 met in rood het perceel van Gasthuisstraat 1

De voorgevel van Gasthuisstraat 1

De achtergevel van Gasthuisstraat 1

Gasthuisstraat 1 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 1, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 5563
Kerndatering:	15 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel / wonen
Datum opname:	28-7-2008

Algemeen

Gasthuisstraat 1 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat, nabij de hoek met de Markt.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 1 een onregelmatige vorm. Het is een smal, diep perceel, met bebouwing aan de straatzijde (het woonhuis) en daarachter een binnenplaats en achterbouwen. De westelijke perceelgrens buigt naar binnen ter hoogte van het achterste deel van het woonhuis.

Historische foto's: Op foto B uit ca. 1935 is de oorspronkelijke opzet van de laatnegentiende-eeuwse gevel te zien. Het pand had een houten winkelpui met een centrale entree en twee etalageruiten. Er was een hardstenen basement. Op de eerste en tweede verdieping waren houten T-vensters.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 1 is een smal, diep pand. Het is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog met een zadeldak dwars op de straat. Het pand heeft een rechthoekig grondplan, met een knik in het achterste deel van de westelijke zijgevel. Dit is goed zichtbaar op foto J, van net na de sloop van het hoekpand Markt 1.

Voorgevel: De voorgevel is een topgevel en stamt uit de late negentiende eeuw. Op de begane grond is een moderne, gestucte winkelpui met etalagevensters en een toegangsdeur naar de bovenwoning. Boven de begane grond is een bakstenen gevel in neorenaissance stijl, voorzien van gestucte banden en natuurstenen sierelementen. Op de eerste verdieping zijn drie vensters met segmentboogvormige afsluitingen en kunststof ramen. Tussen de segmentbogen en de rechte latei boven de ramen, is een boogveld met siermetselwerk. De segmentbogen zijn voorzien van natuurstenen sluitstenen. Op de tweede verdieping zijn eveneens drie vensters met kunststof ramen, dit maal met een rondboogvormige afsluiting. De natuurstenen sluitstenen van de buitenste twee vensters zijn hier voorzien van leeuwenkoppen. Boven het middelste venster is een natuurstenen gevelplaquette, voorzien van beeldhouwwerk. In de geveltop is een zoldervenster, eveneens voorzien van een kunststof raam. Het heeft een rondboogvormige afsluiting met siermetselwerk in het boogveld. Links en rechts van de onderdorpel is een fries, bestaande uit ronde en piramidevormige sierelementen. De geveltop wordt bekroond door een gemetseld pinakel. Zowel het pinakel als de topgevel is bekleed met natuurstenen platen.

Achtergevel: De achtergevel is een topgevel en stamt uit de late negentiende eeuw. Op de begane grond is de gevel doorgebroken in verband met een éénlaags achterbouw. Op de verdiepingen is de gevel uitgevoerd in schoon metselwerk. Op de eerste verdieping is een moderne houten balkonpui. Op de tweede verdieping is een breed, laatnegentiende-eeuws venster met een driedelig houten raam met bovenlicht. In de geveltop is een smal venster met een houten raam met bovenlicht. De vensters hebben gecementeerde onderdorpels en de vensteromlijstingen zijn uitgevoerd in een donkerrode baksteen met afgeschuinde hoeken. Ze worden afgesloten door een segmentboog.

Het trappenhuis vanaf de kapverdieping naar beneden

Trappaal op de eerste verdieping

Overloop op de kapverdieping

Eiken jukken van kapconstructie

Beschrijving interieur

Kelder: Het pand is geheel onderkelderd. De laatmiddeleeuwse kelder heeft een tongewelf haaks op de straat. De wanden en het gewelf zijn geheel gepleisterd. In het midden van het gewelf is een pandsbrede doorbraak in beton. Aan de westzijde van de voorgevel is de dichtgezette, oorspronkelijke ingang vanaf de straat. Links daarvan is een dichtgezet keldervenster en in de oostelijke hoek is een secundaire opening, die eveneens later is dichtgezet. Op tweederde van de diepte van het pand is in de westelijke zijgevel een dichtgezette (oorspronkelijke?) toegang vanaf de begane grond.

Begane grond: De begane grond is grotendeels bij de winkelruimte van het buurpand, Markt 1 getrokken en heeft moderne afwerkingen. Aan de oostzijde is een afgescheiden trappenhuis naar de bovenwoning.

Eerste verdieping: De eerste verdieping bestaat uit een voorkamer, een overloop en een achterkamer (keuken). De afwerkingen zijn modern. De middeleeuwse balklaag boven de verdieping is vermoedelijk nog compleet. Bij het trappenhuis vanaf de begane grond is een afgestucte console zichtbaar. De trap naar de tweede verdieping is afgetimmerd. De trappaal van deze trap dateert uit de negentiende eeuw, de leuning en de treden vermoedelijk nog uit de achttiende eeuw. De trap loopt door tot op het zolderniveau.

Tweede verdieping: Op de tweede verdieping zijn twee voorkamers, daarachter een overloop met muurkasten aan de westzijde en één achterkamer. De vloer van de achterkamer is eind negentiende, begin twintigste eeuw beschilderd in een tweekleurig patroon, waarschijnlijk door de verf door kinderen met de voetjes over de vloer te laten verspreiden. De treden van de trap naar het zolderniveau zijn vernieuwd. De middeleeuwse balklaag boven de tweede verdieping is nog intact en bestaat uit drie moerbalken.

Zolderverdieping: De zolderverdieping bestaat uit een voorkamer, een overloop met zijkamer en een achterkamer. De drie paneeldeuren naar de overloop dateren uit negentiende eeuw.

Kapconstructie: De kapconstructie bestaat uit drie spanten. Deze bestaan uit een eiken, laatmiddeleeuws kromstijlruk met daarop een negentiende-eeuws grenen nokgebint. De korbelen van het onderste juk zijn deels vervaardigd uit hergebruikt eikenhout. Op de balken zijn getrokken vlotmerken aangetroffen.

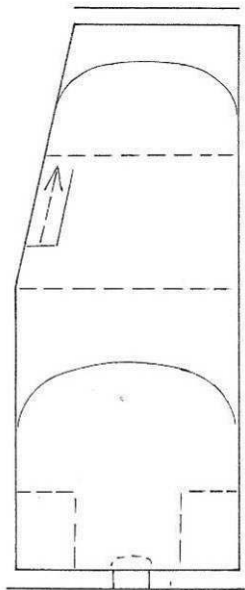
Bouwfasering

<u>Late middeleeuwen:</u>	Het pand Gasthuisstraat 1 werd in de late middeleeuwen gebouwd, vermoedelijk als handelshuis.
<u>18^e eeuw:</u>	In de achttiende eeuw vond er een modernisering van het interieur plaats, waarbij de huidige trap (eerste verdieping tot zolder) geplaatst werd.
<u>19^e eeuw:</u>	In de late negentiende eeuw werden de spanten van de middeleeuwse sporenkap aangevuld met nokgebinten en werden de voor- en achtergevel gemoderniseerd.
Bouwdossier:	1248

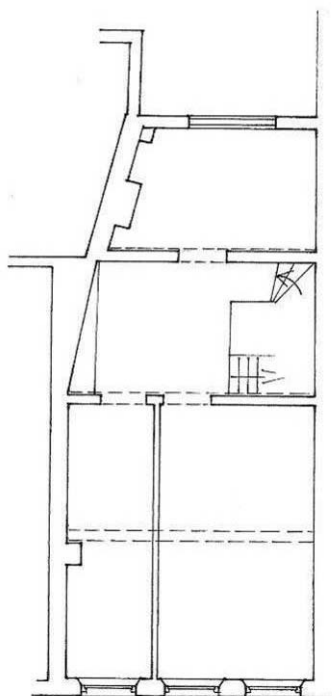
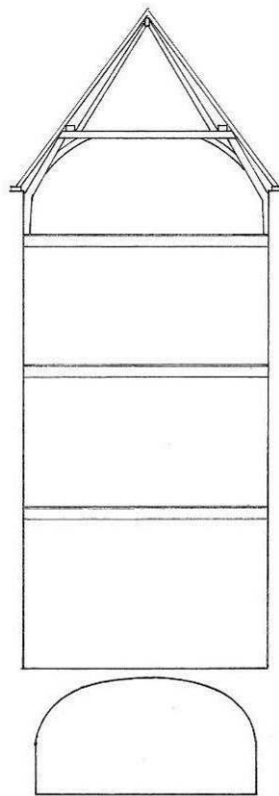

gevel Gasthuisstraat

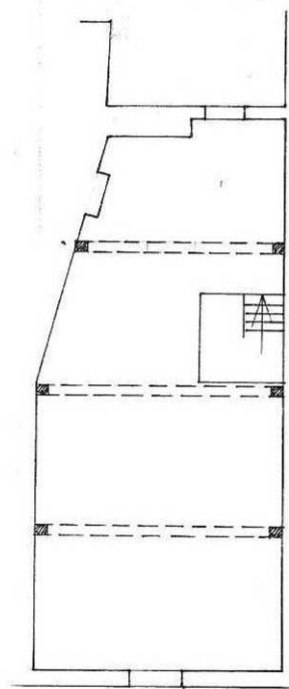
Tekening van de voorgevels van het herbouwde pand Markt 1 en het buurpand Gasthuisstraat 1 uit 1971. Markt 1 heeft bij de herbouw een gevel van drie traveeën gekregen, maar was voorheen vier traveeën breed. De winkelpui van dit hoekpand is bij een latere verbouwing vernieuwd. (tekening architect H.H. de Bruyn)

kelder

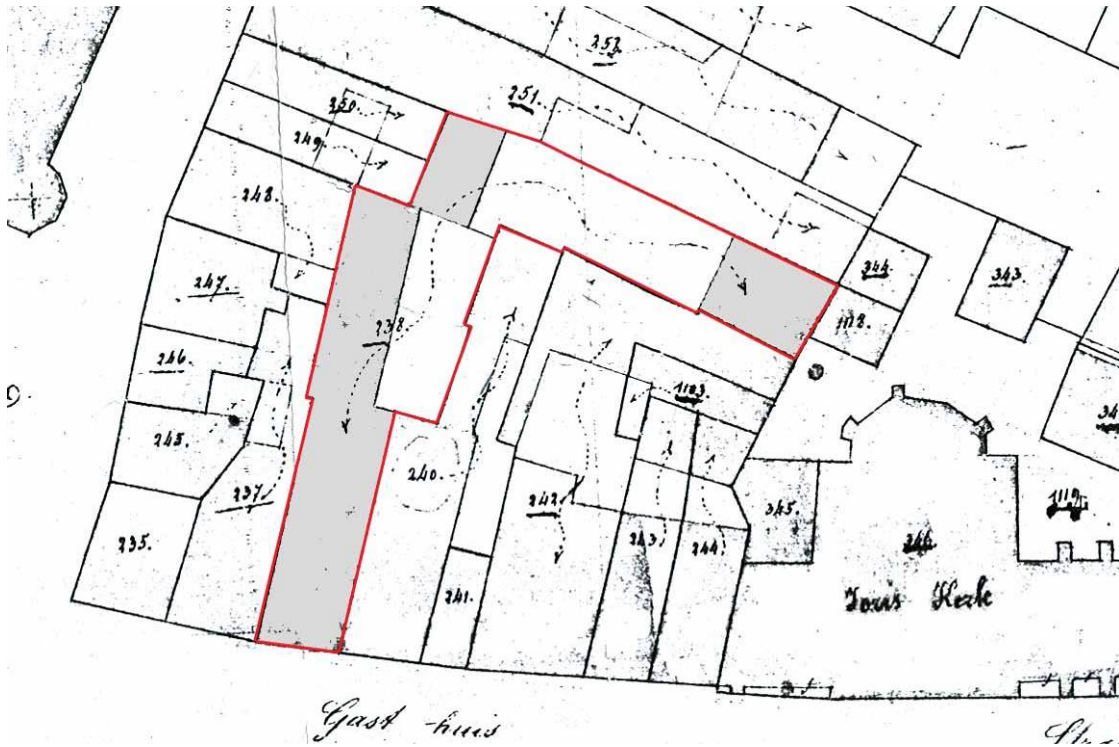

2^e verdieping

zolder

Plattegronden en doorsnede van Gasthuisstraat 1

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van Gasthuisstraat 3 en in grijs de bebouwde gedeelten

De voorgevel van Gasthuisstraat 3

De achtergevel van Gasthuisstraat 3

Gasthuisstraat 3 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 3, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 4910
Kerndatering:	1428 AD
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	opslag
Datum opname:	19-7-2005

Algemeen

Gasthuisstraat 3 is gelegen in de noordelijke straatwand van de Gasthuisstraat. Het smalle perceel is noord-zuid georiënteerd, haaks op de Gasthuisstraat en bevat eveneens een achterhuis, achterbouw en overdekte binnenplaats. Het pand Gasthuisstraat 3 is sinds 1934 in gebruik als slagerij.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op eerste de kadastrale minuutkaart van Venlo uit 1843 is te zien dat Gasthuisstraat 3 uit een langgerekt perceel bestond dat aan het einde in een L-vorm naar het oosten draaide. Er zijn drie bouwvolumes ingekleurd: het hoofdhuis met achterhuis, een achterbouw en een bouwvolume op het oostelijke einde van het perceel, vermoedelijk een klein woonhuis. Uit de perceelsgewijzenlegger van het kadaster blijkt dat het perceel in 1875 gesplitst is, waarbij het oostelijke huis en wellicht ook de rest van het oostelijke deel een apart kadastraal nummer kreeg.

Historische foto's: Op foto B uit ca.1935 is de negentiende-eeuwse voorganger van de huidige voorgevel te zien. Dit was een lijstgevel met een forse geprofileerde kroonlijst waarin een half rond venster was aangebracht. Op de eerste en tweede verdieping waren drie vensters aangebracht en op de begane grond was een laatnegentiende-eeuwse houten winkelpui.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Het pand Gasthuisstraat 3 is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak haaks op de straat met een wolfeinde aan de voor- en achterzijde. Het achterhuis sluit deels op de achtergevel van het hoofdhuis aan, is deels onderkelderd met daarboven twee bouwlagen en een extra bouwlaag boven de achterste helft. Het lage deel heeft een flauw zadeldak, het hogere deel heeft een plat dak. Naast het achterhuis is op begane grondniveau een binnenplaats, overdekt met een plat dak. Achter de binnenplaats is nog een achterbouw, die op dit moment ook slechts één bouwlaag hoog is en in verbinding staat met de Steenhouwergrats.

Voorgevel: De voorgevel heeft een recente onderpui met glazen deuren en daarboven een gevel uit de jaren veertig in sobere Traditionele stijl. De onderpui heeft een halfronde uitstekende luifel, geflankeerd door grijze hardstenen rustica pilasters. Boven de luifel zijn drie ronde vensters, als herhaling van drie vensters op zolderniveau. De gevel op eerste en tweede verdiepningsniveau is van strak metselwerk, slechts onderbroken door een erker venster op de eerste verdieping, drie vierkante vensters op de tweede verdieping en drie ronde vensters op zolderniveau. De ontlastingsbogen van de erker en de vensters zijn op de hoeken en in het midden versterkt met lichte natuurstenen elementen. Het ontwerp is mogelijk toe te schrijven aan de architect Ben Hendrix, die een groot aantal gelijksoortige gevels ontwierp in de binnenstad van Venlo.

Achtergevel: De achtergevel is van middeleeuwse oorsprong, voorzien van een beige cementlaag en alleen ter hoogte van de eerste en tweede verdieping (deels) zichtbaar. Zowel boven de tweede als boven de eerste verdieping zijn middeleeuwse muurankers nog aanwezig. De gevel wordt afgesloten met een gootlijst en het dak is aan deze zijde voorzien van een wolfseinde.

Westelijke zijgevel: Van de westelijke zijgevel is de laatste anderhalve meter in het zicht ter hoogte van de tweede verdieping. Er is één vierkant venster en onder de dakgoot is een bakstenen tandlijst zichtbaar. Ook deze gevel is van middeleeuwse oorsprong.

Het kruisgewelf in de achterkelder van Gasthuisstraat 3

De sporenkap richting de voorgevel

Ingekort spantbeen op hardstenen console

Beschrijving interieur

Kelder – Onder het hoofdhuis van Gasthuisstraat 3 zijn twee geschakelde, middeleeuwse kelders met een tongewelf haaks op de straat. De achterste kelder is geheel betegeld en in gebruik als koelcel. De voorste kelder is over tweederde van de diepte door een bakstenen muur in twee helften gedeeld. De oostelijke helft hiervan is ook nog eens met een bakstenen muur richting de oostwand van de kelder afgescheiden. De oorspronkelijke toegang van de kelder is aan de zuid-westzijde is in een latere fase dichtgezet. De wanden en gewelven lijken opgebouwd in baksteen, afgewisseld met mergelsteen.

Achter het hoofdhuis, onder de achterbouw, is een kelder op rechthoekige grondslag, met een dubbel kruisnaadgewelf, daterend uit de zeventiende eeuw. De ingang hiervan is aan de noordoostzijde, vanuit de overkapte binnenplaats. Achter deze kelder zijn nog meer kelderruimtes, maar deze zijn bij verbouwingen dichtgestort.

Begane grond – De begane grond is in gebruik als slagerij, waardoor er geen historische afwerkingen in het zicht zijn. Uit foto's van vroegere verbouwingen blijkt dat de middeleeuwse zijmuren nog aanwezig zijn, inclusief dichtgezette openingen. De balklaag is mogelijk vernieuwd bij de laatste verbouwing.

Eerste verdieping – De eerste verdieping is in gebruik als woonruimte en van de balklaag is alleen de tweede moerbalk vanaf de voorgevel nog duidelijk aanwezig. De eerste moerbalk is vermoedelijk opgehoogd. De andere balken zijn niet zichtbaar. Centraal in de achtergevel is de doorgang naar de eerste verdieping van de achterbouw. Deze is in een verdikking in de muur gemaakt, mogelijk de plek van een vroegere schouw (zie rookkanaal een verdieping hoger). De eerste verdieping is drie meter hoog.

Tweede verdieping – Op de tweede verdieping is de middeleeuwse balklaag van het hoofdhuis nog zo goed als compleet. De eerste moerbalk is opgehoogd en dus boven het huidige plafond, maar de drie moerbalken daaropvolgend én de strijk balk tegen de achtergevel zijn nog duidelijk aanwezig. De strijk balk is op twee punten door consoles ondersteund, daartussen loopt een rookkanaal.

Kap – De kap is een middeleeuwse eiken sporenkap, met een voor middeleeuwse kappen kenmerkende constructie van gekoppelde sporenparen en krommerspanten, waarvan vier spanten nog aanwezig zijn. De beide strijkspanten zijn verwijderd ten gunste van een wolfseinde aan beide zijden. De spantbenen van het eerste spant vanaf de voorgevel zijn ingekort ten behoeve van het verhogen van het plafond van de voorkamer op de tweede verdieping in de negentiende eeuw. De spantbenen steunen momenteel op hardstenen consoles. De meeste sporen van de zes-en-twintig sporenparen zijn nog aanwezig. De spanten zijn genummerd met getrokken telmerken, zowel op de standbenen, de moerbalken als de korbelen. Bij veel spanten ontbreken één of beide windschoren. De kap is recentelijk gerestaureerd en verkeert in een uitstekende staat. Dendrochronologisch onderzoek dateerde de kap in 1428 AD of kort daarna.

Bouwfasering

1428: Gasthuisstraat werd in 1428 of kort daarna gebouwd als handelshuis. Het pand werd hoogst waarschijnlijk gelijktijdig met het buurpand nr.5 gebouwd, aangezien deze panden een scheidingsmuur delen en dezelfde maatverhouding en identieke kapconstructies hebben.

17^e eeuw: Bouw achterbouw

19^e eeuw: Omstreeks 1800 werden de voor- en achterzijde van de kapconstructie afgewolfd, ten koste van topgevels. Eind negentiende eeuw werd de voorgevel gemoderniseerd.

20^e eeuw: In 1942 werd de voorgevel opnieuw gemoderniseerd. In 1978 werd de binnenplaats overkapt.

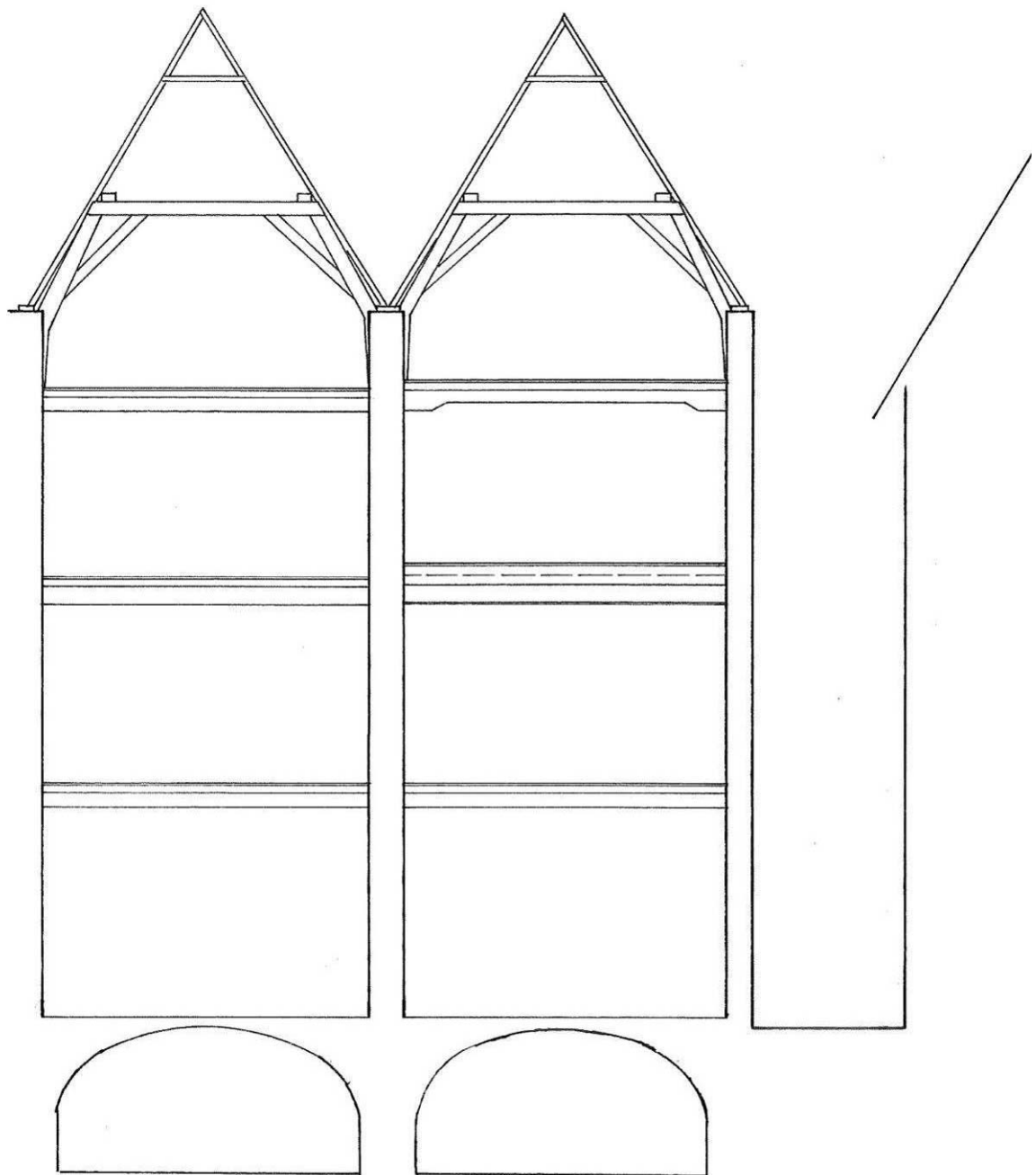
Bouwdossiers: nrs 1250 en 9796

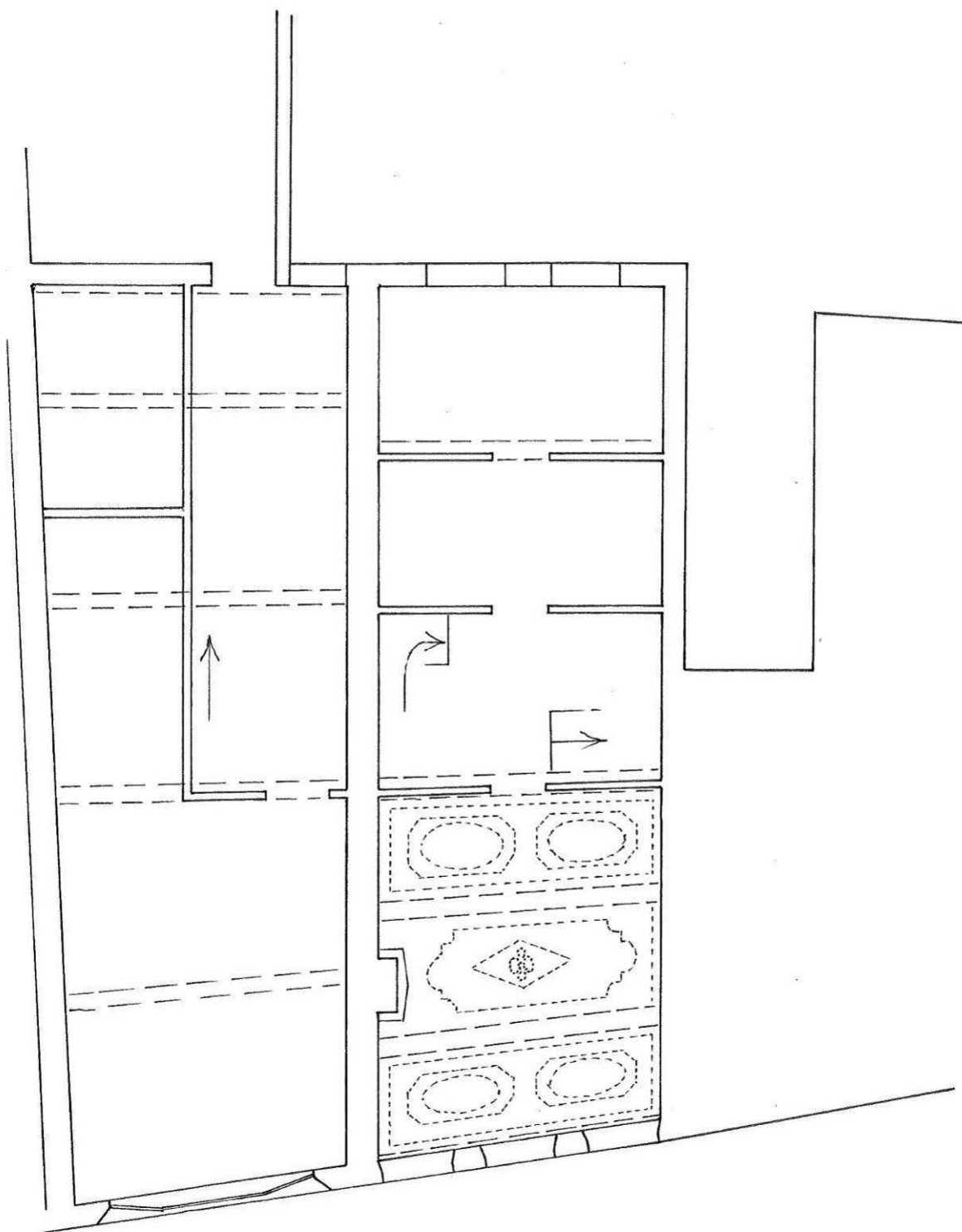
Scheidingsmuur tussen nr.3 en nr.5 tijdens werkzaamheden in 1978. In de muur werd, behalve sporen van een muurnis en een haardpartij ook een ontlastingsboog van een oorspronkelijke deuropening tussen beide panden aangetroffen, wat erop duidt dat ze als eenheid zijn gebouwd. (foto fam. Schreinemachers)

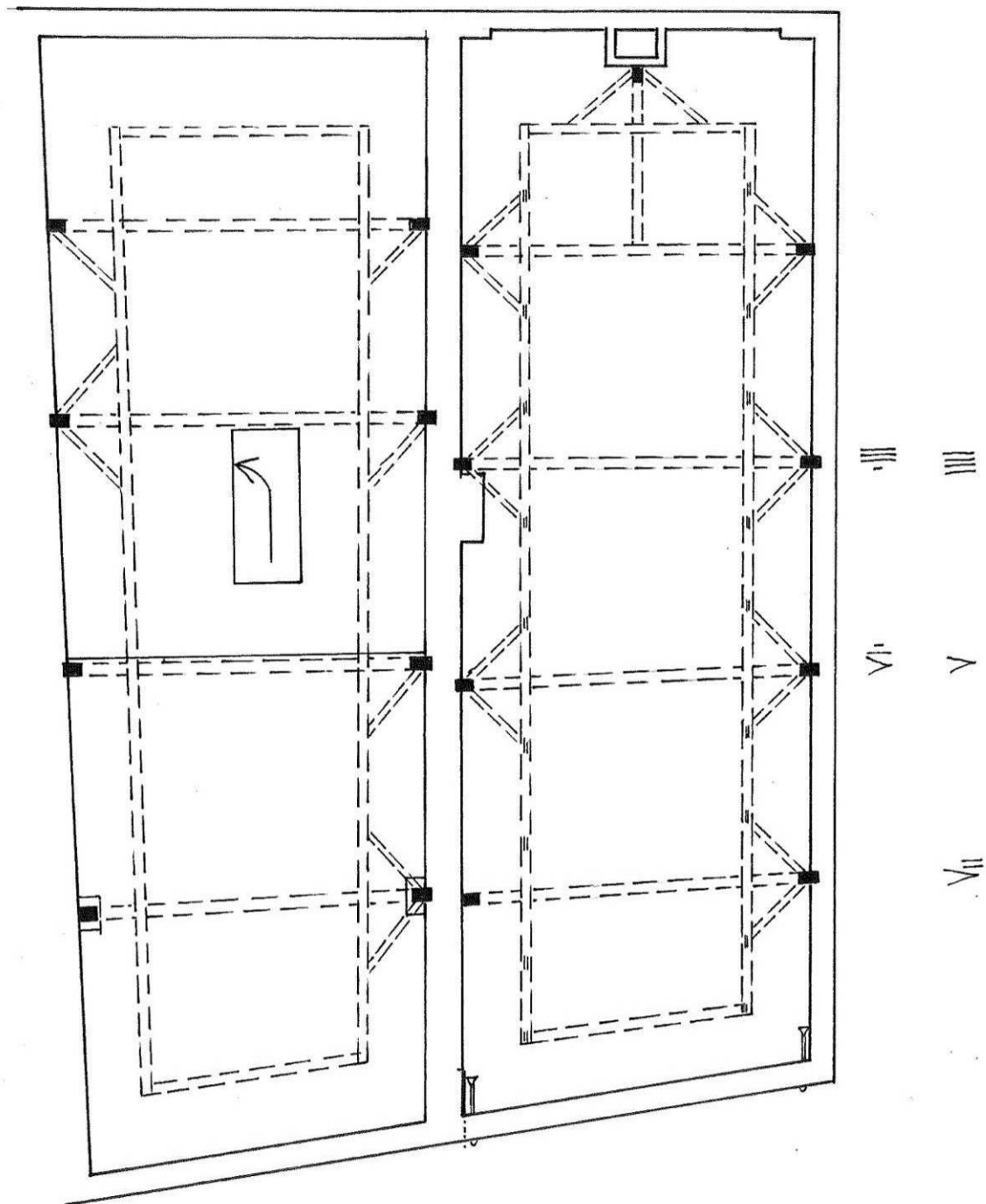
Luchtfoto van de Gasthuisstraat met de 'tweelingpanden' Gasthuisstraat 3 en 5 bij de pijl

Dwarsdoorsnede van Gasthuisstraat 3 (links) en Gasthuisstraat 5 (rechts)

Plattegrond van de eerste verdieping van Gasthuisstraat 3 (links) en Gasthuisstraat 5 (rechts)

Plattegronden van de kapverdiepingen van Gasthuisstraat 3 (links) en Gasthuisstraat 5 (rechts)

de kadastrale minuutkaart met het perceel van Gasthuisstraat 5

de negentiende-eeuwse voorgevel van nr.5

de gecementeerde achtergevel

Gasthuisstraat 5 en 7 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 5 en 7, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	I 5659 en 241
Kerndatering:	ca.1428
Oorspronkelijke functie:	handelshuis met poortdoorgang
Huidige functie:	winkel (BG), woning (bovenetages)
Datum opname:	25-3-2009

Algemeen

Gasthuisstraat 5 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat. Het betreft een smal, diep pand, met een laatmiddeleeuws casco.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het pand een onregelmatig, diep perceel (nr.240), dat na de achtergevel van het hoofdhuis verspringt naar het oosten. Er is een L-vormige achterbouw en een open plaats aan de oostzijde. Op dat moment was het perceel in bezit van de heer P.J. Boncour, een 'hoedefabrikant' woonachtig in de Gasthuisstraat (waarschijnlijk in nr.5). Hij was tevens in bezit van het buurperceel, Gasthuisstraat 7.

Bouwarchief: In het bouwarchief is een blauwdruk bewaard gebleven van een verbouwing in 1926. Het pand en de achterbouwen waren op dat moment op de begane grond in gebruik als winkel annex bakkerij. In 1937 volgde een verbouwing van de winkelruimte tot lunchroom. In 1937 werd de onderpui gewijzigd, naar ontwerp van Ben Hendrix, waarbij de eiken strijk balk bij de voorgevel boven de begane grond verwijderd werd.

Historische foto's: De voorgevels van de panden Gasthuisstraat 5 en 7 zijn nog net zichtbaar op foto C uit 1906. Hierop is te zien dat ze gestuct waren in een lichte kleur en tussen de ramen van nr.5 zijn horizontale lijnen te zien, mogelijk imitatievoegen. De verdeling van de bovenpuien was gelijk aan die van nu. Op foto B uit ca.1935 zijn de gevels van Gasthuisstraat 5 en 7 ook nog net zichtbaar. Beide panden hadden op de begane grond een houten winkelpui met grote etalageramen. De onderpui van nr.7 had een toegang en een smal etalageraam.

Beschrijving exterieur nr.5

Hoofdropzet 5: Gasthuisstraat 5 is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak met de nok haaks op de weg en een wolfeinde aan de voor- en achterzijde.

Voorgevel: De voorgevel is drie bouwlagen hoog en drie omstreeks 1900. De glazen winkelpui is omgeven met lichtgrijze hardstenen gevelplaten. De lijstgevel is na ca. 1920 bekleed met oranje geglaazuurde sierbakstenen, afgewisseld met sierlijsten in groen geglaazuurde steen. Onder de vensters van de tweede verdieping is een horizontale geprofileerde lijst. Zowel op de eerste verdieping als de tweede verdieping zijn de vensters voorzien van een gestucte, geprofileerde omlijsting met een segmentboogvormige afsluiting. De oorspronkelijke ramen zijn verdwenen en vervangen in kunststof. De gevel wordt afgesloten door een hoge, gestucte gevellijst, waarop de dakgoot geplaatst is.

Beschrijving interieur

Kelder: Het hoofdhuis is geheel onderkelderd. De kelder heeft een bakstenen tongewelf haaks op de straat. Er is tegen de voorgevel nog een stenen trap als vroegere verbinding naar de straat. Achterin de oostelijke zijmuur zit een dichtgemetselde doorgang; waarschijnlijk een vroegere verbinding met de voormalige steeg aan die zijde.

Begane grond: De begane grond van Gasthuisstraat 5 is in gebruik als winkelruimte. Er zijn geen historische interieurafwervingen in het zicht.

De voorgevel van Gasthuisstraat 7

De achtergevel van Gasthuisstraat 7

Gasthuisstraat 5, stucplafond eerste verdieping

Nr.5, centrale balkvak stucplafond eerste verdieping

Eerste verdieping: De eerste verdieping heeft een grote voorkamer, met daarachter een overloop en twee achter elkaar geschakelde achterkamers. De voorkamer is drie balkvakken diep en heeft in het tweede balkvak een schouw tegen de westelijke zijmuur. De schouwmantel stamt uit de eerste helft van de twintigste eeuw (ca.1930) en heeft hoekige, geometrische vormen. De schouwmantel is momenteel afgestuct maar had oorspronkelijk vermoedelijk een tegelbekleding. De kamer is voorzien van een fraai achttiende-eeuws stucplafond dat tussen de omstucte moerbalken is aangebracht. Het heeft twee gestucte cartouches met geprofileerde randen in het eerste en derde balkvak en één cartouche in het middelste balkvak. Daar is tevens een klavervormige middenrozet.

De trap die op de overloop van de eerste naar de tweede verdieping leidt, is een oude eiken trap, waarvan de treden later opgehoogd zijn. De oostelijke zijgevel is ter plekke van de trap uitgehold. De ruimtes aan de achterzijde hebben geen bijzondere historische interieurafwervingen meer. Van de balklaag boven de eerste verdieping zijn vier moerbalken en één strijk balk (voorzijde) in het zicht.

Tweede verdieping: De tweede verdieping van Gasthuisstraat 5 heeft een voorkamer, een overloop met twee (secundaire) kamers aan de westzijde en een achterkamer. In de voorkamer is een rookkanaal met een recente schouwmantel (van hergebruikt eiken constructiehout) tegen de westelijke zijmuur. Ook de overloop en de achterkamer hebben een rookkanaal tegen de westelijke zijgevel. De balklaag boven de tweede verdieping bestaat uit vier moerbalken en twee strijkbalken. De strijkbalk bij de voorgevel wordt in het midden door twee consoles ondersteund.

Zolderverdieping en kapconstructie: De zolderverdieping is tevens de kapruimte. Er zijn drie rookkanalen tegen de westelijke zijgevel en één tegen de achtergevel. Het dak wordt gedragen door vier eiken kapspanten en één dwarsgeplaatst spant aan de achterzijde. De jukken hebben geknikte spantbenen en een dekbalk, waarop de wormplaten zijn gelegd. Deze dragen eiken sporenparen, die op de wormplaten zijn bevestigd met houten pennen. De sporenparen zijn zwaar gedimensioneerd en hellen naar het zuiden. Ze zijn bovenaan verstevigd met haanhouten. De windschoren die de wormplaten met de spantbenen verbinden zijn in de wormplaten gepend en op de spantbenen gespijkerd.

Van het voorste juk is het westelijke spantbeen in grenen vervangen, vermoedelijk na oorlogsschade tijdens de Tweede Wereldoorlog. Bij het derde spant vanaf de voorgevel ontbreekt het korbeel aan de westzijde. Van het achterste spant bestaan de dekbalk en het oostelijke spantbeen uit hergebruikt hout, vermoedelijk voormalige moerbalken, gezien de inkepingsgaten van kinderbinten. De windschoren van het dwarsspant zijn hergebruikte eiken raamdorpels. De spanten zijn voorzien van gesneden telmerken en zijn van achtergevel naar voorgevel per spantbeen genummerd, '1' tot en met '8'. Aan de westzijde is een richtingteken aangebracht in de vorm van een klein streepje. De kapconstructie vertoont sterke overeenkomsten met die van het buurpand Gasthuisstraat 3 en is waarschijnlijk gelijktijdig (ca. 1428) tot stand gekomen.

Beschrijving exterieur nr.7

Hoofdopzet: Gasthuisstraat 7 is een smal, ondiep pand van drie bouwlagen hoog. Het heeft een plat dak.

Voorgevel: De voorgevel aan de straat is één vensteras breed en drie bouwlagen hoog. Op de begane grond is een moderne winkelpui met deur en etalageruit. Daarboven is de gevel gestuct en is er op iedere verdieping één venster met een gestucte omlijsting. De ramen zijn vervangen in kunststof. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde gevellijst, die een eenheid vormt met die van het buurpand nr.5.

Achtergevel: Van de achtergevel van nr.7 is het tweede verdiepingsniveau zichtbaar boven een lagere uitbouw. De gevel is boven de uitbouw opgetrokken in handgebakken (oude) baksteen, die een schuine lijn richting de goot van nr.5 vertoont, als restant van een lessenaardak in die richting. Daarboven is de gevel opgehoogd in machinale steen. Er is één recent venster in de gevel aangebracht. Links en rechts van dit venster zijn enkele naden in het metselwerk, mogelijk als restant van een oudere opening.

Beschrijving interieur nr.7

Het interieur van Gasthuisstraat 7 dateert uit de late twintigste eeuw. Het enige (historisch) interessante onderdeel is een (herplaatste) achttiende-eeuwse eiken laddertrap naar de bovenste etage.

De kapconstructie van Gasthuisstraat 5 richting achtergevel

Telmerk '6' met klein streepje als richtingsmerk

De voorste spantbenen aan de westzijde

Bouwfasering

Late middeleeuwen:

Het pand Gasthuisstraat 5 werd in de Late Middeleeuwen gebouwd als een handelshuis. Gezien de gelijkenis van het pand en de kapconstructie met die van Gasthuisstraat 3, is een datering in dezelfde periode rond 1428 aannemelijk. Vermoedelijk was er een winkel of atelier op de begane grond. Oorspronkelijk had het pand aan de oostzijde een steeg naar het achterterrein, vermoedelijk met een poort aan de straatzijde.

18^e eeuw:

In de achttiende eeuw vond er een modernisering plaats van het interieur. Het stucplafond in de voorkamer op de eerste verdieping laat zien dat deze ruimte op dat moment een representatieve functie had. Vermoedelijk werd de steeg naar het achterterrein in de achttiende eeuw aan de voorzijde overbouwd. Daarbij kan de poort op de begane grond gehandhaafd zijn gebleven. De achtergevel van Gasthuisstraat 7 toont een schuin oplopende bouwgrens in het metselwerk, wat op een verdwenen lessenaardak tegen nr.5 wijst.

19^e eeuw:

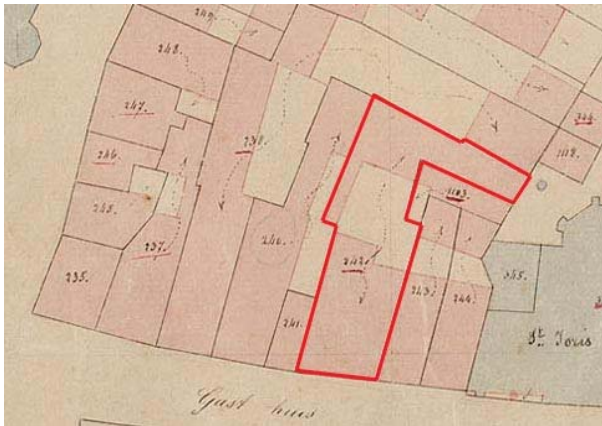
In de vroege negentiende eeuw werd het dak aan de voor- en achterzijde voorzien van een wolfeinde, waarvoor aan de achterzijde een dwarsspannt werd geplaatst, vermoedelijk ter vervanging van een strijkspannt. De voorgevel werd een lijstgevel en de voorgevel van Gasthuisstraat 7 werd tot dezelfde hoogte opgetrokken. Nr.7 krijgt op dat moment waarschijnlijk een winkelfunctie op de begane grond. Het zijhuis nr.7 werd in de vroege negentiende eeuw verbouwd en kreeg een winkelpui op de begane grond.

20^e eeuw:

In de jaren twintig of dertig van de twintigste eeuw werd de voorgevel van Gasthuisstraat 5 voorzien van oranje en groen geglazuurde sierstenen, mogelijk een klampmuur. De negentiende-eeuwse gevelijst bleef gehandhaafd. In de loop van de eeuw werden de onderpuien diverse malen gewijzigd en werden de oorspronkelijke ramen vervangen in kunststof.

Bouwdossiers:

nrs. 1252-1, 1253-2, 1252-3

Kadastrale minuutkaart met het perceel van nr. 9 en 11

De voorgevel van Gasthuisstraat 9

De achtergevel van Gasthuisstraat 9

De westelijke (middeleeuwse) zijgevel

Gasthuisstraat 9 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 9, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 3010
Kerndatering:	15 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	slagerij met bovenwoning (leegstaand)
Datum opname:	9-11-2007

Algemeen

Gasthuisstraat 9 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat. Het betreft een smal, diep pand.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart uit 1842 is te zien dat Gasthuisstraat 9 één perceel vormde met Gasthuisstraat 11. Het pand nr.9 is dieper dan het pand nr. 11. Achter beide panden is een open plaats, met aan de achterzijde een L-vormige achterbouw die doorloopt tot aan het plein rondom de St. Joriskerk. Ten westen van de open plaats van nr.9 is een smalle zijbouw.

Historische foto's: Op foto B uit ca.1935 is te zien dat de bovenpui van Gasthuisstraat 9 op dat moment al de zelfde vormgeving had als nu. Het was op dat moment nog in het bezit van een houten winkelpui met een hardstenen sokkel, waarvan een bouwtekening uit 1905 bewaard is gebleven. De vorm van de oorspronkelijke ramen is niet zichtbaar vanuit deze hoek.

Beschrijving exterieur

Hoofdopzet: Gasthuisstraat 9 is een diep pand, onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het wordt gedekt door een zadeldak, haaks op de weg. De voorzijde van het dak is afgewolfd.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 9 is een vroegtwintigste-eeuwse lijstgevel. Op de begane grond is een moderne winkelpui, waaromheen de gevel bekleed is met vierkante, grijze tegeltjes. Daarboven is de gevel opgetrokken in donkerrode baksteen, gemetseld in kruisverband. Zowel op de eerste als op de tweede verdieping zijn twee hoge, rechthoekige vensters, in de borstwering van de zolder zijn twee lage, halfronde venstertjes. De vensters op de verdiepingen hebben hardstenen dorpels en worden afgesloten door een gemetselde segmentboog met een gepleisterde sluitsteen met een diamantkop. De oorspronkelijke ramen zijn recentelijk vervangen in kunststof. De vensters in de borstwering hebben nog de originele houten ramen, met een gebogen driedeling. De gevel wordt afgesloten door een eenvoudige houten bakgoot, die doorloopt boven de gevel van het buurpand nr.11.

Achtergevel: De achtergevel is een gepleisterde, laatmiddeleeuwse topgevel met schouders. Op de begane grond zijn twee laatnegentiende-eeuwse vensters met houten T-ramen, waarvan de raamvleugels en het bovenlicht een roedeverdeling in tweeën hebben. Onder het linker venster is de huidige toegang tot de kelder. Op de eerste verdieping is een hoge en brede vensteropening, waarin drie smalle ramen, voorzien van een driedeling, met bovenlichten zijn opgenomen. Op het niveau van de tweede verdieping zijn twee vensters met houten T-ramen, waarvan de raamvleugels en het bovenlicht een roedeverdeling in tweeën hebben. In de top van de gevel is een klein, breed venster met een houten raam centraal in de gevel geplaatst. Aan de zijden van de vensteropeningen zijn de duimen van (verdwenen) raamluiken zichtbaar. In de gevel zijn diverse gesmede muurankers zichtbaar, zowel van de strijk balken als van de dakfleringen.

Beschrijving interieur

Kelder: Gasthuisstraat 9 heeft een voor- en een achterkelder, die de gehele diepte van het pand beslaan. Beide hebben gemetselde, bakstenen kruisgewelven. De oorspronkelijke toegang tot de voorkelder was in de voorgevel, in de oostelijke hoek. Hier resteert nog de gemetselde, bakstenen toegangstrap. Daarna is een secundaire toegang gemaakt halverwege de westelijke zijwand, waarbij een bakstenen, gedraaide trap werd gebouwd. Deze toegang (vermoedelijk bereikbaar via een steegje aan de westzijde) werd in een later stadium ook weer dichtgezet en de voorkelder werd toegankelijk via de achterkelder. In de scheidende muur tussen beide kelders is een deuropening, die in een later stadium verkleind is. De huidige toegang van de kelders is

De voorkelder richting voorgevel met links de oorspronkelijke ingang

Het kruisgewelf van de achterkelder

Achterkamer op de verdieping met omstucte balken

een secundaire opening in de achtergevel, aan de oostzijde. Links daarvan is een kelderlicht. In de voorkelder is een oorspronkelijke, dichtgezette opening naar nr.11, in de achterkelder is een dichtgezette opening richting het perceel van nr.7, dat waarschijnlijk ooit een steeg was.

Begane grond: De begane grond is aan de voorzijde in gebruik als winkelruimte (slagerij), met een personeelskamer aan de achterzijde. Er zijn geen bijzondere interieurafwerkingen in het zicht. De laatmiddeleeuwse balklaag boven de begane grond is waarschijnlijk nog in tact, al zijn de voorste moerbalken vermoedelijk verhoogd.

Eerste verdieping: De eerste verdieping bestaat uit een voor- en een achterkamer, met daar tussenin een overloop dwars in het huis. Het vloerniveau van de achterkamer ligt lager dan dat van de voorkamer en overloop. De voorkamer heeft een verlaagd plafond, waardoor de moerbalken van de bovenliggende balklaag niet in het zicht zijn. De achterkamer wordt overspannen door twee moerbalken en één strijk balk tegen de achtergevel. Tegen de westelijke zijwand van de voorkamer is een schouw, waarvan de boezem opgemetseld is in baksteen en verstevigd is met twee hergebruikte, eikenhouten krommers, meest waarschijnlijk afkomstig van het voorste strijkspant van de kapconstructie. De krommers zijn namelijk voorzien van gekraste telmerken ('/' en '>'), die overeenkomen met de nummering van de kapconstructie. Tegen de oostelijke wand van de achterkamer is een rookkanaal.

Tweede verdieping: De tweede verdieping heeft een voorkamer met daarachter een overloop en twee achterkamers grenzend aan de achtergevel. Centraal in het plafond van de voorkamer is een stucco rozet. De balklaag boven de tweede verdieping is door de stucplafonds niet zichtbaar. Op de overloop is tegen de oostelijke zijmuur een slingertrap met gedraaide trapspijlen naar de zolderverdieping.

Zolderverdieping: De zolderverdieping heeft een voor- en een achterkamertje, met daartussen een smalle gang met aan weerszijden muurkasten. De muurkasten lopen deels door in het voorkamertje. Het vloerniveau is verhoogd, om meer ruimte voor de tweede verdieping te creëren. De vloer heeft een grenen dekvloer.

Kapconstructie: De kapconstructie is een laatmiddeleeuwse eiken sporenkap met krommerjukken, die in de negentiende eeuw is aangepast. Er zijn nog vijf spanten aanwezig, het voorste (eerste) spant is verwijderd bij de afvolging van het dak aan die zijde (XIX). De krommers zijn tot aan de aanzet van de windschoren ingekort, om de vloer te kunnen verhogen. Ook zijn de dekbalken van de spanten in het midden doorgezaagd, om de zolder beloopbaar te houden. De nieuwe uiteinden van de dekbalken zijn daarna gestut met smalle eiken stijltjes. Aan de buitenzijden van de dekbalken zijn de dakfleringen opgelegd. Deze ondersteunen de eikenhouten sporenparen, die gekoppeld zijn met haanhouten. De achtergevel is door middel van een koppelbalkje aan de laatste drie sporenparen verankerd. De toegangsdeur tot de achterkamer dateert uit de achttiende eeuw en is een paneeldeur met een negenruitsraam en heeft nog het originele slot. De toegangsdeur tot de achterkamer dateert uit de negentiende eeuw en heeft eveneens nog het originele slot. De muurkasten langs de gang hebben deuren die mogelijk nog teruggaan tot de achttiende eeuw en bestaan uit hergebruikt vensterluiken. Op het kapniveau is te zien dat de top van de achtergevel voorzien is van vlechtingen. Links en rechts van het huidige venster zijn de contouren van twee oudere, dichtgezette venstertjes. In de top is een dichtgemetseld, rechthoekig venstertje.

Bouwfasering

Late middeleeuwen:

Het pand werd omstreeks de vijftiende eeuw gebouwd als een voornaam handelshuis. Vermoedelijk werd het in één keer gebouwd met het buurpand nr.11; tussen beide panden zijn twee oorspronkelijke doorgangen aangetroffen.

Ca.1800:

Omstreeks 1800 werd het dak van Gasthuisstraat 9 afgewolfd. Tevens werd de zoldervloer verhoogd, om een hogere tweede verdieping te krijgen. Hiertoe werden de spantbenen van de kapspanten ingekort en de dekbalken doorgezaagd om de zolder beloopbaar te houden. In de negentiende eeuw, maar wellicht al eerder, was het pand in dezelfde handen als het buurpand nr.11, en waren de beide gebouwen ten minste op kelderniveau en op de eerste verdieping met elkaar verbonden.

20ste eeuw:

In de twintigste eeuw vonden verbouwingen plaats aan de onderpui (1905 en 1977), begane grond (1953 en 1977) en de achterbouwen (1932, 1956).

Bouwdossier:

nr. 1254

De slingertrap op zolderniveau

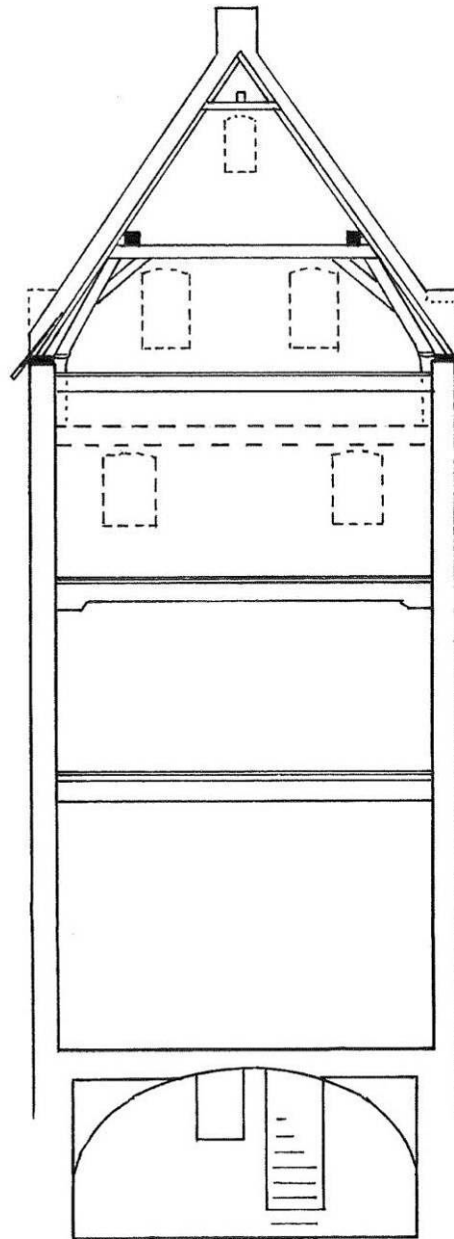
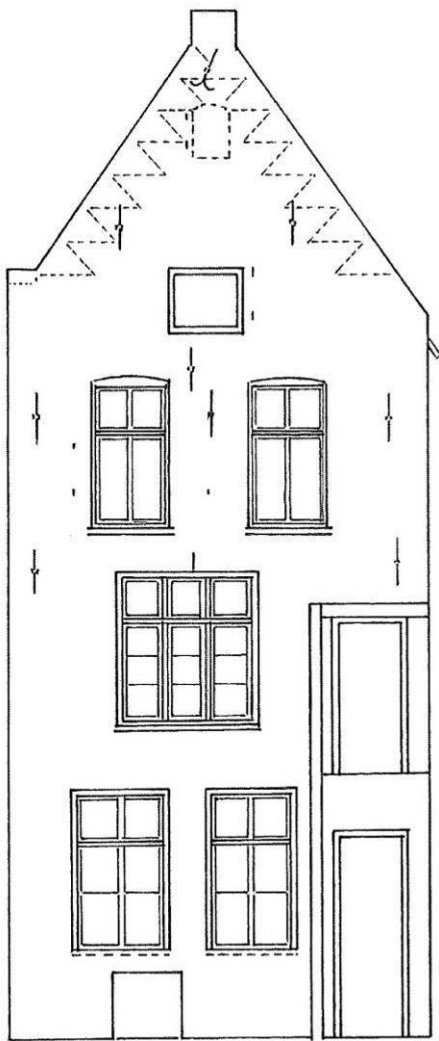
18^e-eeuwse vensterluiken als deuren gebruikt op zolder

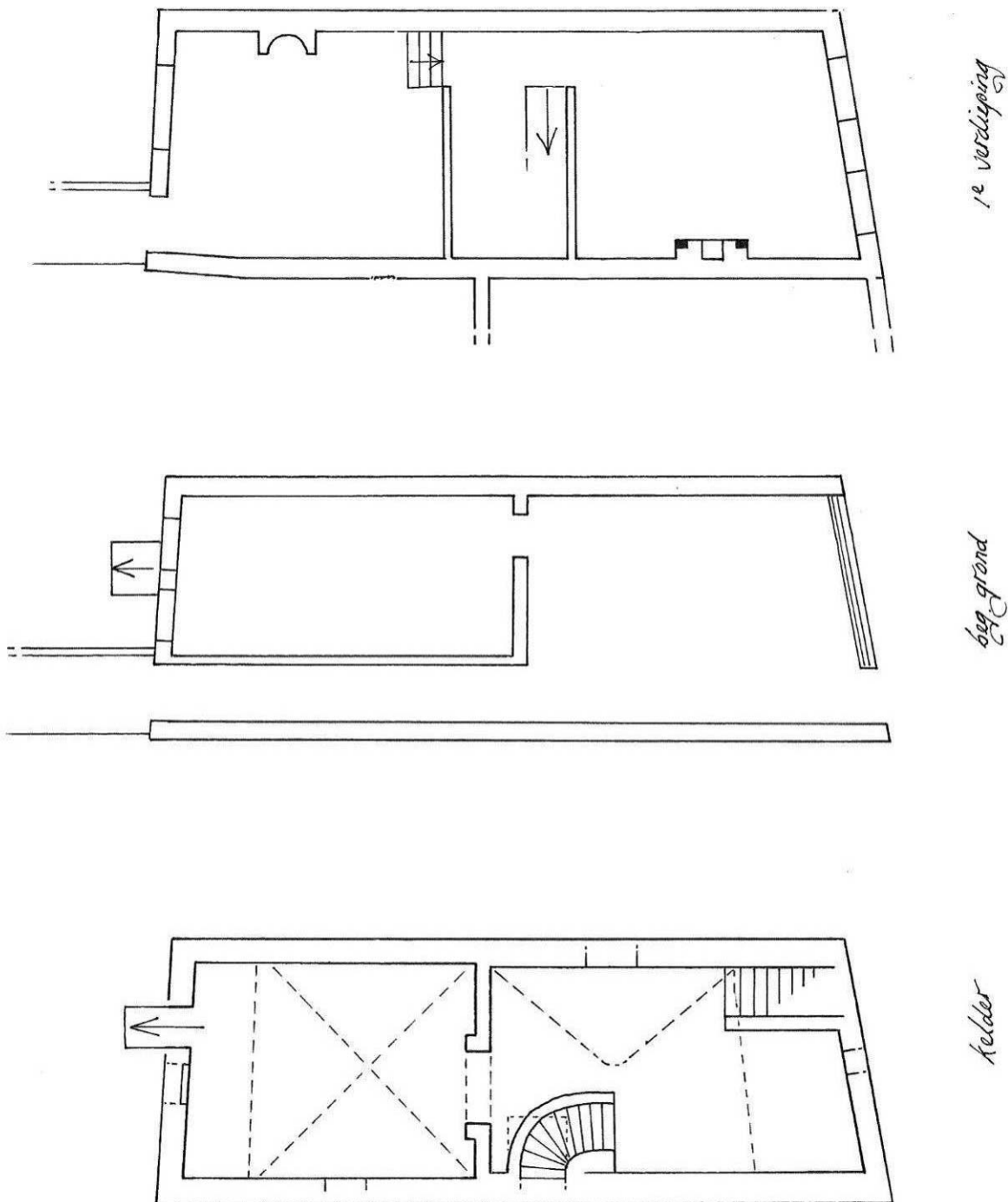
De kapconstructie vanaf de achtergevel gezien

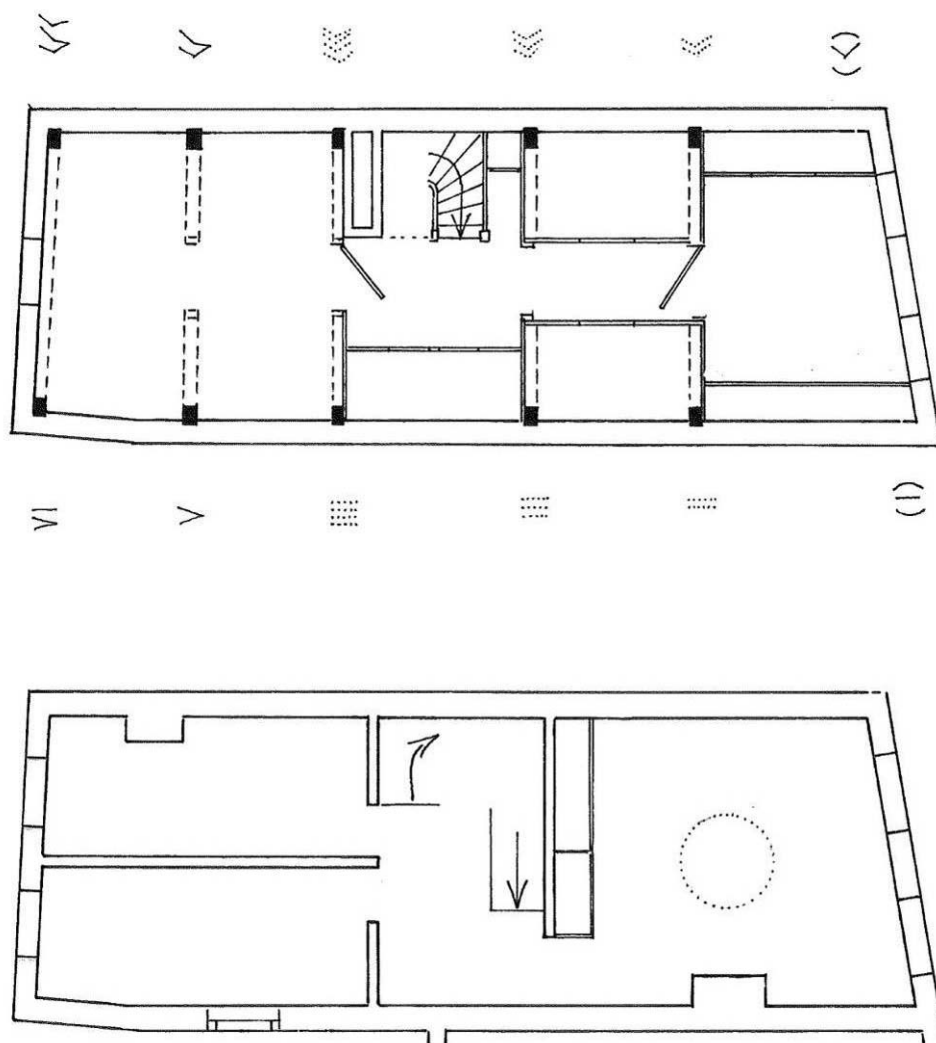
Spant met doorgezaagde dekbalk (i.v.m. verhoogde vloer)

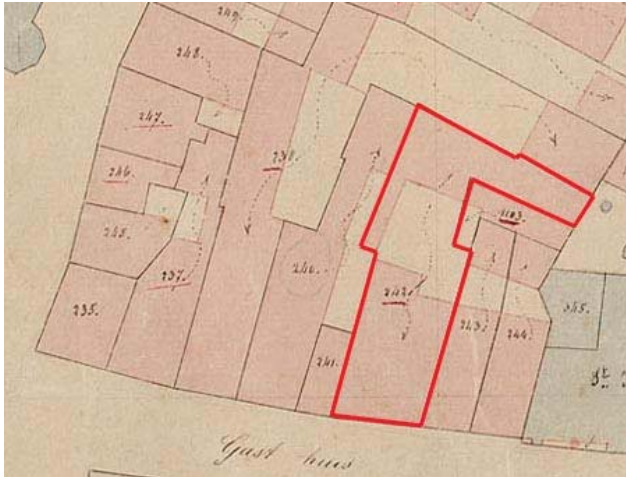
Tekening van de achtergevel van nr.9 en een dwarsdoorsnede richting het noorden

Plattegronden van de kelder, begane grond en eerste verdieping van Gasthuisstraat 9

Plattegronden van de tweede verdieping en zolder van Gasthuisstraat 9

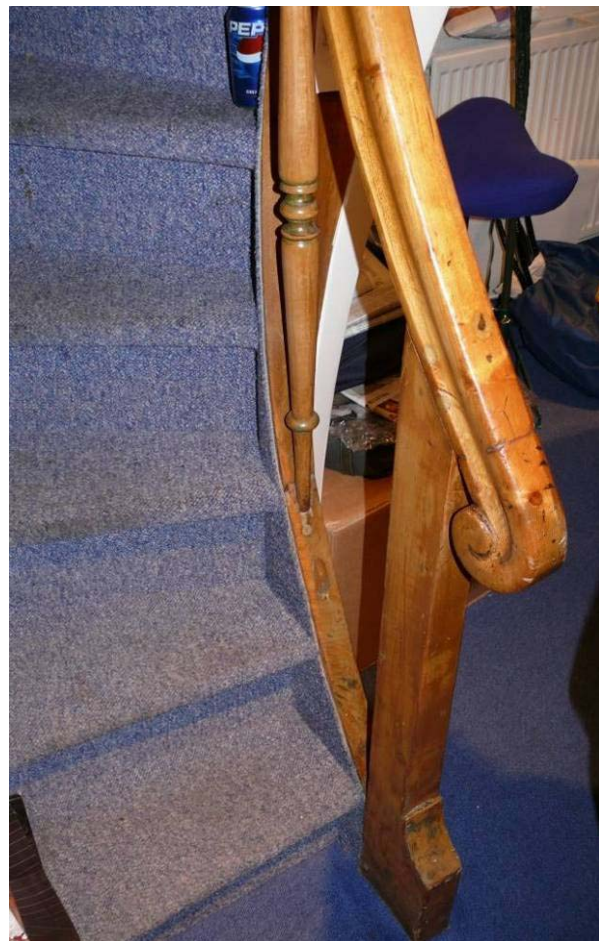
Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van Gasthuisstraat 9 en 11

De voorgevel van Gasthuisstraat 11

De achtergevels van Gasthuisstraat 11 (links) en 9 (rechts)

Vroegnegentiende-eeuwse herplaatste trap in de achterbouw

Gasthuisstraat 11 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 11, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 3011
Kerndatering:	15 ^e of 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel en opslag
Datum opname:	6-12-2007

Algemeen

Gasthuisstraat 11 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart uit 1842 is te zien dat Gasthuisstraat 11 één perceel vormde met Gasthuisstraat 9. Het pand nr.9 is dieper dan het pand nr. 11. Achter beide panden is een open plaats, met aan de achterzijde een L-vormige achterbouw die doorloopt tot aan het plein rondom de St. Joriskerk.

Historische foto's: Op foto C uit 1906 en foto B uit ca.1935 is te zien dat de gevel van Gasthuisstraat 11 op dat moment al dezelfde indeling had boven de begane grond, zoals het die nu heeft. Door de vertekening en het sterke lichtcontrast van de foto's is niet te zien of de oranje tegels op dat moment al aanwezig waren. Vermoedelijk zijn ze in de eerste helft van de twintigste eeuw toegevoegd.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 11 is een smal, diep pand van drie bouwlagen boven een kelder. Het heeft een zadeldak haaks op de straat, met een wolfeinde aan de voorzijde. Aan de achterzijde is een éénlaags aanbouw uit de twintigste eeuw.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 11 is drie bouwlagen hoog en heeft een mezzanine ter hoogte van de zolderverdieping. Op de begane grond is een hoge, moderne winkelpui met een rondboogvorm, waarin de etalage en toegang zijn verwerkt. De boog is omgeven met marmerplaten met verschillende reliëfs. Boven de moderne onderpui heeft de bovengevel nog een laatnegentiende-eeuwse vormgeving. De gevel dateert waarschijnlijk uit dezelfde periode als die van nr.9, die een gelijke opzet heeft. Dit is ook aannemelijk aangezien de panden halverwege de negentiende eeuw in hetzelfde bezit waren. De gevel van nr.11 kreeg eind negentiende eeuw een nieuwe aankleding met o.a. tegelwerk.

De gevel is twee vensterassen breed en heeft op zowel de eerste als tweede verdieping twee vensters met gestucte omlijstingen en gekoppelde, hardstenen dorpels. De vensters op de eerste verdieping hebben houten T-ramen, de vensters op de tweede verdieping houten draairamen. De mezzanine heeft twee halfronde vensters met eveneens een doorlopende onderdorpel en gestucte omlijstingen. Ze hebben nog de originele, negentiende-eeuwse ramen met een V-vormige roedeverdeling. De gevel wordt afgesloten door een vlakke, gestucte kroonlijst en een uitstekende bakgoot. De muurvlakken rondom de ramen zijn voorzien van oranje en zwart tegelwerk.

Achtergevel: De achtergevel is een laatmiddeleeuwse, gepleisterde topgevel. De gevel is boven de begane grond in het zicht. Op de eerste verdieping is aan de linkerzijde een aansluiting op het trappenhuis in een verhoging van de achterbouw. Aan de rechterzijde is een venster met een houten T-raam. Op de eerste verdieping is een vierkant venster met een houten raam met twee openslaande delen. In de geveltop is een laadopening, die dichtgezet is met een houten luik. In de gevel zijn diverse gesmede, laatmiddeleeuwse muurankers aanwezig, corresponderend met de balklagen en dakgordingen.

Interieur

Kelder – Gasthuisstraat 11 is geheel onderkelderd. De kelder heeft een bakstenen tongewelf, haaks op de straat. Aan de achterzijde is naast baksteen ook mergel toegepast in de zijmuren. De oorspronkelijke toegang naar de kelder lag aan de oostzijde van de voorgevel, maar deze is in een later stadium dichtgezet. Aan de

De kelder van Gasthuisstraat 11 richting de achtergevel

De kelder van Gasthuisstraat 11 richting de voorgevel, bij de pijl de dichtgezette doorgang naar nr.9

achterzijde was eveneens een toegang met een houten trap vanaf het achterterrein, ook deze is later dichtgezet. De huidige, secundaire toegang is via het gewelf halverwege de kelder. In de westelijke zijgevel is een oorspronkelijke, dichtgezette doorgang naar de voorkelder van nr.9.

Begane grond – De begane grond is in gebruik als winkel en is één open ruimte. Er zijn geen historische afwerkingen in het zicht.

Eerste verdieping – De eerste verdieping van Gasthuisstraat 11 is toegankelijk via een in 1955 herplaatste vroegnegentiende-eeuwse trap in de achterbouw. De indeling bestaat uit een voorkamer, overloop en achterkamer. De middeleeuwse balklaag is in het zicht, maar omstuct. Deze bestaat uit twee strijkbalen en drie moerbalken daartussen. De tweede moerbalk vanaf de voorgevel rust op sloffen.

Tweede verdieping – De tweede verdieping heeft een voorkamer, een overloop met trappenhuis en een achterkamer. Ook hier bestaat de balklaag uit twee strijkbalen met daartussen drie moerbalken. De strijk balk achter de voorgevel wordt ondersteund door twee hoge, stenen consoles, de andere balen zijn voorzien van afgestucte sloffen. De deur naar de voorkamer heeft een negentiende-eeuwse paneeldeur. De achterkamer heeft een vroegtwintigste-eeuwse, gemetselde schouw centraal tegen de oostelijke zijmuur. In de westelijke zijmuur van de achterkamer is een dichtgezette doorgang naar het buurpand nr. 9. In de oostelijke zijmuur zijn de muurankers van Gasthuisstraat 13 zichtbaar. De trap naar de kapverdieping dateert uit de negentiende eeuw.

Zolder en kapconstructie – De zolder heeft een voorkamer en een ruime achterzolder. De kapconstructie is een laatmiddeleeuwse, eiken sporenkap met krommerjukken. Er zijn drie eiken krommerspanten, de strijkspanten aan de voor- en achtergevel zijn verwijderd. Op de spanten zijn de dakfleringen gelegd, die de eiken sporenparen met haanhouten dragen. De oplegging is verstevigd met windschoren aan weerszijden van de spantbenen. Een aantal van de windschoren zijn later verwijderd. De achtergevel is door middel van een koppelhout verbonden met de haanhouten. De spanten zijn voorzien van gekapte telmerken die bestaan uit gekapte bolletjes aan een zijde en gekapte streepjes aan de andere zijde (** / |||). Ze zijn vanaf de achtergevel richting de voorgevel genummerd. De haanhouten zijn eveneens genummerd. Ze zijn op de daksporen gespijkerd. Er zijn bakstenen rookkanalen in het achterste balkvak aan de oostzijde en het tweede balkvak aan de westzijde. De zolder is voorzien van de oorspronkelijke vloer, bestaande uit eiken en grenen planken.

Bouwfasering

Late middeleeuwen: Het pand Gasthuisstraat 11 werd in de late middeleeuwen gebouwd als een handelshuis, vermoedelijk gelijktijdig met Gasthuisstraat 9. Opslag was zowel in de kelder als op zolder mogelijk. Het pand had een topgevel aan de straat.

19^e eeuw: In de vroege negentiende eeuw, vermoedelijk gelijktijdig met het buurpand nr.9, werd de voorgevel gemoderniseerd tot een lijstgevel en werd het dak aan de voorzijde afgewolfd. Eind negentiende eeuw werd de voorgevel van een betegeling voorzien.

20ste eeuw: In de twintigste eeuw werd er in 1913 verbouwd aan een keuken (geen bouwtekening) en in 1955 werd de trap naar de eerste verdieping verplaatst naar de achterbouw.

Bouwdossier: nr.1255

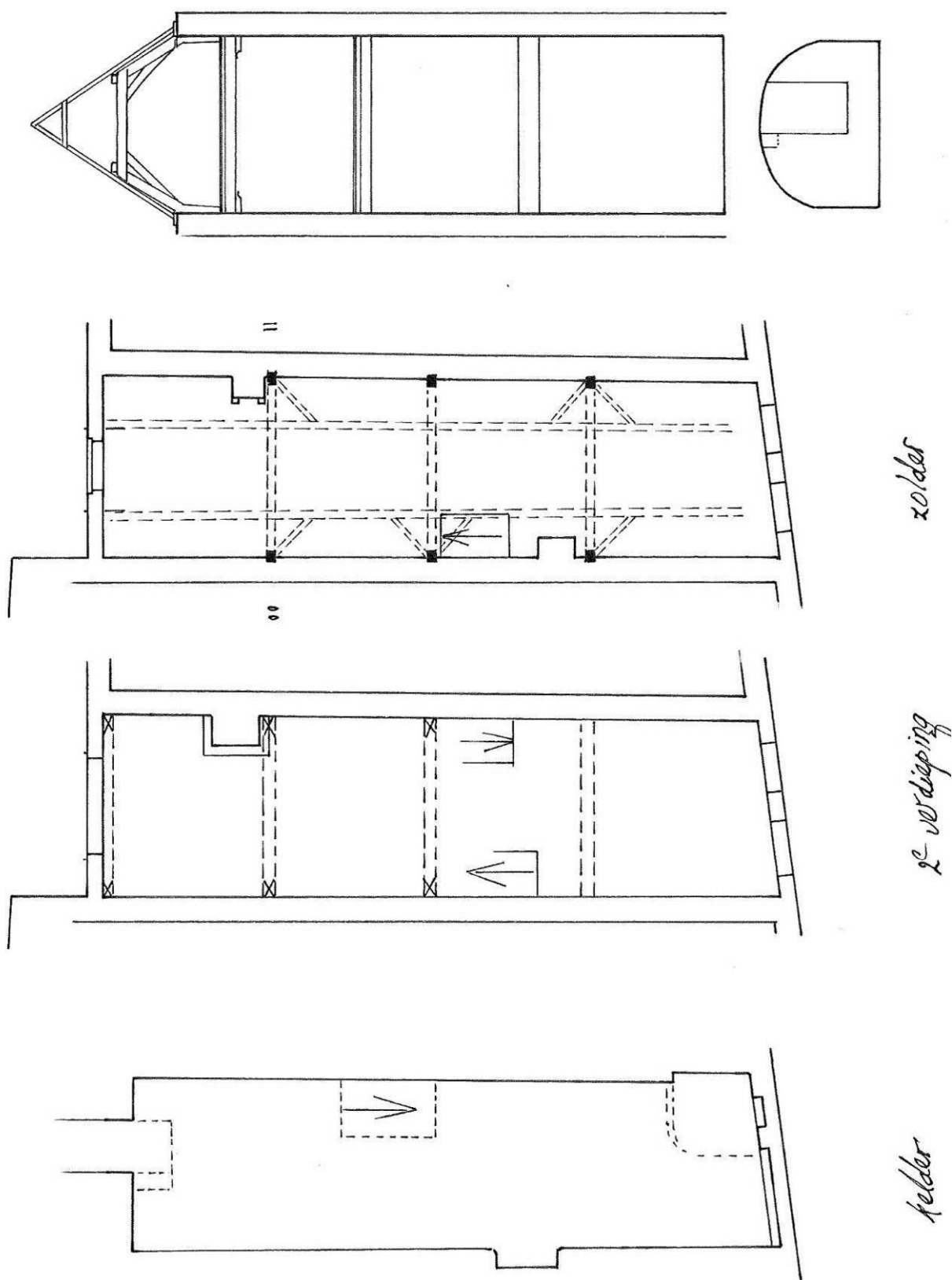
Negentiende-eeuwse zoldertrap

Koppelbalkje tussen de haanhouten en de achtergevel

De laatmiddeleeuwse kapconstructie richting de achtergevel

Gasthuisstraat 11 plattegronden kelder, tweede verdieping en zolder en een dwarsdoorsnede (niet op schaal afgebeeld)

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van nr.13

de voorgevel van Gasthuisstraat 13

De achtergevel van Gasthuisstraat 13 en 15 en rechts nr.11

Achterhuis van nr.13

Gasthuisstraat 13 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 13, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr.243
Kerndatering:	15 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel / woonhuis
Datum opname:	6-6-2008

Algemeen

Gasthuisstraat 13 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat. Het pand vormt een bouwkundige eenheid met Gasthuisstraat 15; ze zijn ooit als één pand gebouwd en later opgesplitst.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart is te zien dat het perceel van Gasthuisstraat 13 sinds die tijd qua omvang niet veranderd is. Aan de straatzijde lag in 1842 een diep pand, vervolgens was er een open plaats en een achterbouw op vierkante grondslag.

Historische foto's: Foto B uit ca. 1935 laat nog net de gevels van Gasthuisstraat 13 en 15 zien. De bovenpui van Gasthuisstraat 13 is sindsdien qua vormgeving niet gewijzigd (op de ramen na), de onderpui wel. In 1935 had het pand een laatnegentiende-eeuwse hoge winkelpui met een hardstenen sokkel.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 13 is een smal, diep pand van drie bouwlagen boven de kelder. De kapruimte is opgedeeld in twee verdiepingen. Het pand deelt een zadeldak met Gasthuisstraat 15. Het dak is zowel aan de voor- als de achterzijde afgewolfd. Aansluitend aan het hoofdvolume zijn een éénlaags aanbouw (XX) en een tweelaags achterbouw (vóór 1842).

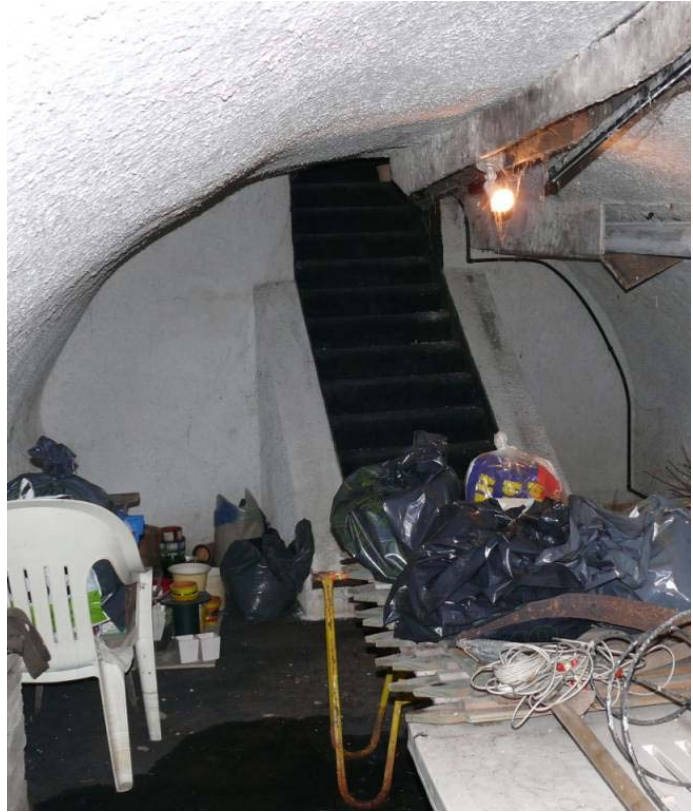
Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 13 is een gepleisterde lijstgevel met op de begane grond een moderne winkelpui met een halfronde, platte luifel. Op de eerste en tweede verdieping zijn steeds twee vensters met hardstenen onderdorpels en kunststof kozijnen. In de geveltop is een mezzanine met een klein vierkant venster met een kunststof raam. De gevel wordt afgesloten door een gestucte profiellijst. Boven de eerste en tweede verdieping zijn smalle, gesmede muurankers zichtbaar, die qua hoogte en type overeenkomen met de muurankers in de gevel van Gasthuisstraat 15. Op de scheiding tussen beide panden is boven de eerste verdieping een gedecoreerde middeleeuwse stenen console in de muur bevestigd, waarop waarschijnlijk ooit een heiligenbeeldje gestaan heeft.

Achtergevel: De achtergevel is vanaf de eerste verdieping in het zicht. Het betreft een gepleisterde, grotendeels afgeknotte topgevel. Op de eerste verdieping zijn een moderne deur- en een raamopening met kunststof kozijnen. Op de tweede verdieping zijn twee vierkante vensters met kunststof ramen. Ter hoogte van de eerste kapverdieping zijn twee kleine rechthoekige vensters van verschillende afmetingen. In het wolfeinde boven de achtergevel is een externe schoorsteen.

Achterbouw: De achterbouw is reeds op de kadastrale minuutkaart afgebeeld en daarmee ouder dan 1842. Oorspronkelijk was het een tweelaags bouwvolume met een zadeldak met de nok parallel aan de weg. De dakconstructie is in de tweede helft van de twintigste eeuw verwijderd en veranderd in een plat dak. Hierbij is de oostelijke topgevel met bakstenen vlechtingen blijven staan; deze is gedeeltelijk opgenomen in nieuwe bebouwing aan de Steenhoudersgats. Aan de binnenzijde van de topgevel is tevens een rookkanaal bewaard gebleven. De zuidelijke gevel van de achterbouw had oorspronkelijk een centraal venster, dat in een later stadium is dichtgezet. Op de oostelijke hoek van deze gevel is nog een oude loden vergaarbak van een regenafvoer aanwezig.

De oostelijke topgevel van de achterbouw

De kelder van het hoofdhuis richting de achtergevel

De kelder van het hoofdhuis richting de voorgevel, met links de dichtgezette, oorspronkelijke toegang

Beschrijving interieur

Kelder: Het hoofdhuis van Gasthuisstraat 13 is geheel onderkelderd. De kelder heeft een tongewelf haaks op de straat. Zowel het gewelf als de zijmuren zijn voorzien van een dikke laag cementstuc waardoor het bouw materiaal niet onderscheiden kon worden. De oude toegang vanaf de straat, in de oostelijke hoek, is in een later stadium dichtgezet. Onder de toegang, die ooit voorzien was van een houten trap, is een muurnis in de voorgevel. De huidige toegang is via een trap in de achtergevel. In de westelijke zijmuur is een muurnis nabij de voorgevel. De zijgevel maakt een sprong naar binnen bij de achtergevel.

Begane grond: De begane grond is in gebruik als winkelruimte. Er zijn geen historische afwerkingen in het zicht.

Eerste verdieping: De eerste verdieping is een open ruimte. Op dit niveau is de historische balklaag in het zicht. Deze bestaat uit twee eiken strijk balken en twee eiken moerbalken, met haaks daarop eikenhouten kinderbinten. De voorste strijk balk heeft een sleutelstuk aan de westzijde, met een afgehaakt, drievoudig rondstaafprofiel. De eerste moerbalk heeft aan de westzijde een houten slof, die een eerder sleutelstuk vervangt. De tweede moerbalk heeft een sleutelstuk met een afgehaakt profiel. De achterste strijk balk ligt op enige afstand van de achtergevel en wordt aan de westzijde ondersteund door een grof afgewerkte slof.

De balken zijn aan de oostzijde opgelegd in de tussenmuur met nr.15, zonder extra ondersteuning. In deze tussenmuur is bij een recente renovatie een dichtgemetselde boogopening aangetroffen, die met een andere vulling was dichtgezet. In de westelijke zijgevel zijn daarnaast twee dichtgezette ramen aangetroffen. Deze bouwsporen gaan nu schuil achter een stuc laag. Verder zijn er boven de ramen in de voorgevel nog de oude, houten lateien aanwezig. In het midden van de verdieping, tegen de westelijke zijmuur, is een moderne trap naar de tweede verdieping.

Tweede verdieping: De tweede verdieping heeft een voor- en een achterkamer, met daartussen een overloop. De laatmiddeleeuwse balklaag is ook hier nog aanwezig. De moer- en strijk balken zijn aan de westzijde opgelegd in gemetselde muurdammen en worden verder ondersteund door houten sloffen. Tussen het tweede en derde balkvak zijn er resten van een spaarnis in de westelijke zijgevel. De voorste strijk balk ligt op korte afstand van de voorgevel op gemetselde penanten.

Kapconstructie: De kap van Gasthuisstraat 13 is opgedeeld in twee kapverdiepingen. De indeling van de eerste kapverdieping is modern, er is een voorkamer, een overloop met de zoldertrap en een L-vormige badkamer aan de achterzijde. De vloering bestaat uit één ruimte.

De laatmiddeleeuwse kapconstructie vormt één geheel met die van Gasthuisstraat 15, maar de kapruimte wordt in het midden gescheiden door een oorspronkelijke halfsteens muur. In deze muur is een dichtgezette doorgang. Aan de zijde van nr. 13 bestaat de constructie uit vier halve spanten, die in de halfsteens tussenmuur met Gasthuisstraat 15 zijn opgelegd. Ieder spant bestond oorspronkelijk uit twee gestapelde kromstijl lukken. Van het voorste en achterste gebint is het bovenste kromstijl luk verwijderd op het moment dat de kap aan beide zijden afgewolfd werd. De spantbenen zijn voorzien van gotische kapellen; afschuiningen aan de randen. De kromstijl lukken zijn voorzien van eiken windschoren (enkele ontbreken). Op de dekbalken zijn eiken wormplaten gelegd, die de eikenhouten sporenparen met haanhouten dragen. Enkele sporenparen zijn in de twintigste eeuw vervangen. In het voorste en achterste dakvlak zijn rondhouten sporen toegepast, ten tijde van de afvolging (ca.1800). Op de onderste dekbalk ligt een vloeringvloer op kinderbinten. Voor het derde spant is een extra balk opgehangen aan de onderste wormplaten, mogelijk ter ondersteuning van het trapgat. De spanten zijn voorzien van telmerken; op het onderste niveau is het tweede spant voorzien van een gebroken '2' (<<) en het derde spant van een gebroken '1' (<), op het bovenste niveau is het tweede spant voorzien van een '3' (///) en het derde spant van een '2' (//).

Bouwfasering

Late middeleeuwen:

Het pand Gasthuisstraat 13 werd in de late middeleeuwen samen met Gasthuisstraat 15 als een z.g. dubbelpand gebouwd; een breed pand met een dubbele kelder en een steunmuur in het midden tot aan de nok. Beide gebouwhelften stonden oorspronkelijk minstens op de eerste verdieping en de zolder met elkaar in verbinding door middel van openingen.

Sleutelstuk met afgehakt rondstaafprofiel bij voorste strijk balk op de eerste verdieping

Voorste strijk balk met slof op de tweede verdieping

Spaarnis in de westelijke gevel op de tweede verdieping

Achterste strijkspant op de eerste kapverdieping

17^e eeuw:

In een later stadium (vermoedelijk omstreeks de zeventiende eeuw) is de steunmuur gebruikt om het pand op te delen in twee eenheden en werden de openingen en doorgangen dicht gemetseld. Vermoedelijk kwam op dat moment ook de achterbouw tot stand als achterhuis.

Ca.1800:

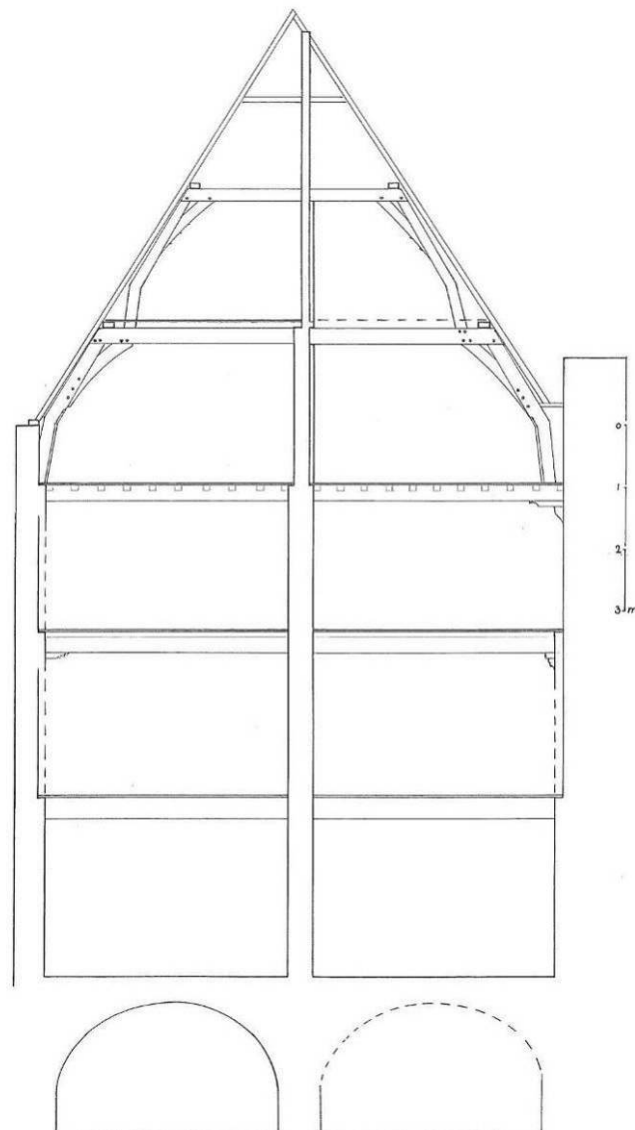
Omstreeks 1800 werd het dak van Gasthuisstraat 13-15 aan beide zijden afgewolfd en werden de voor- en achtergevel afgetopt. Aan de voorzijde ontstond een voor die tijd modieuze lijstgevel. De middeleeuwse gevel werd gepleisterd, maar bleef qua muurwerk grotendeels intact.

20ste eeuw:

In de twintigste eeuw vonden enkele interne modernisering plaats, met name aan de indeling van de ruimtes, de trappen, ramen en deuren. Het zadeldak van de achterbouw werd verlaagd tot een plat dak. Tussen de achterbouw en het hoofdhuis kwam een éénlaags aanbouw.

Bouwdossiers:

-

Dwarsdoorsnede van Gasthuisstraat 13 (l) en 15 (r)

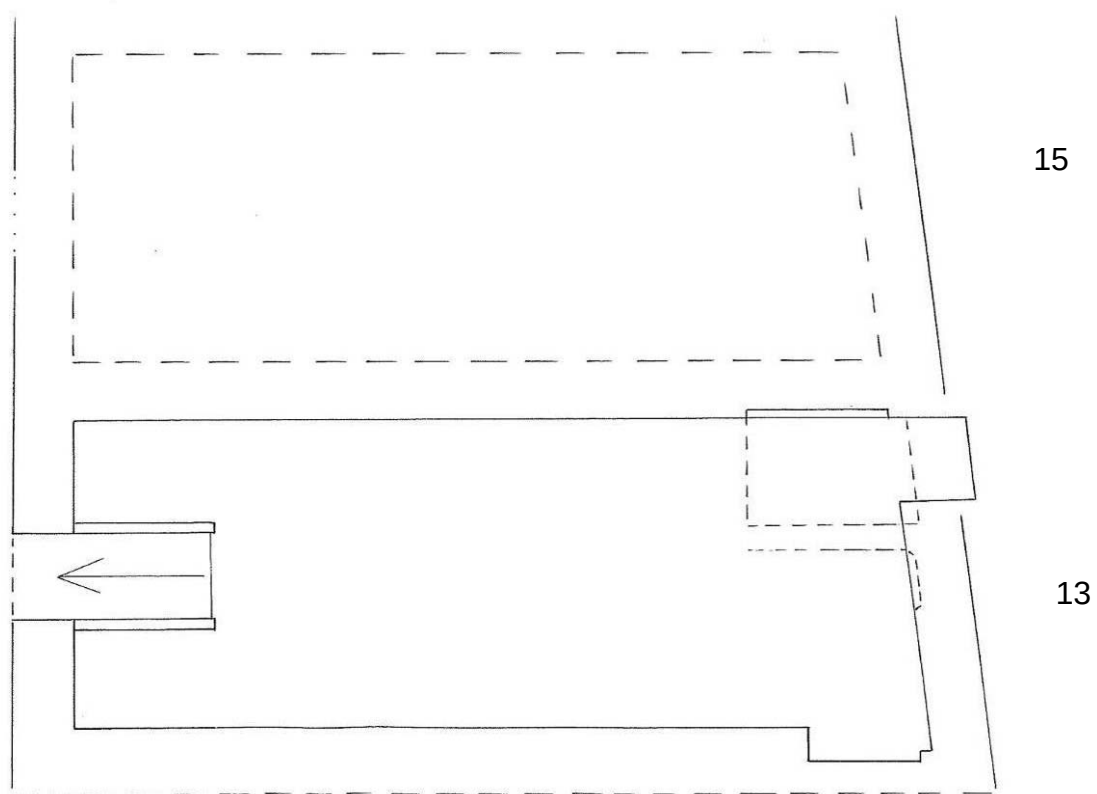
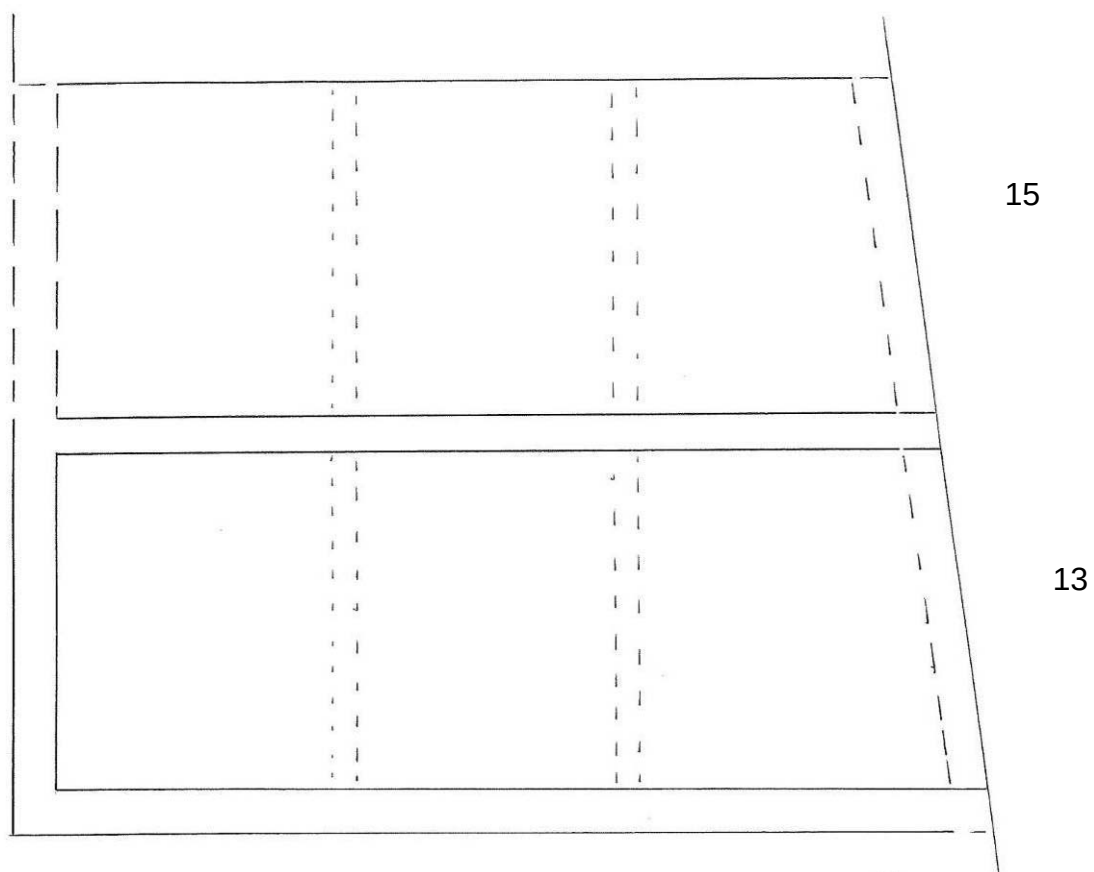
De kapconstructie van Gasthuisstraat 13 richting de voorgevel met links de deelmuur

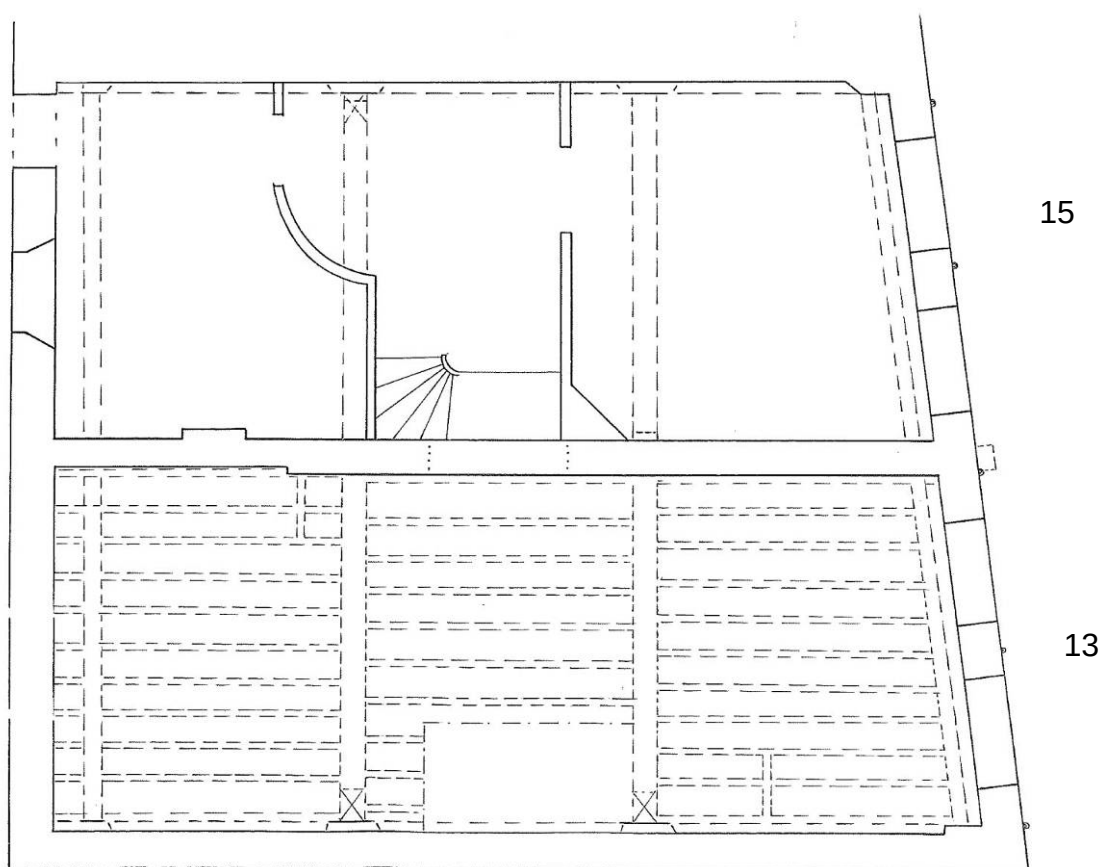
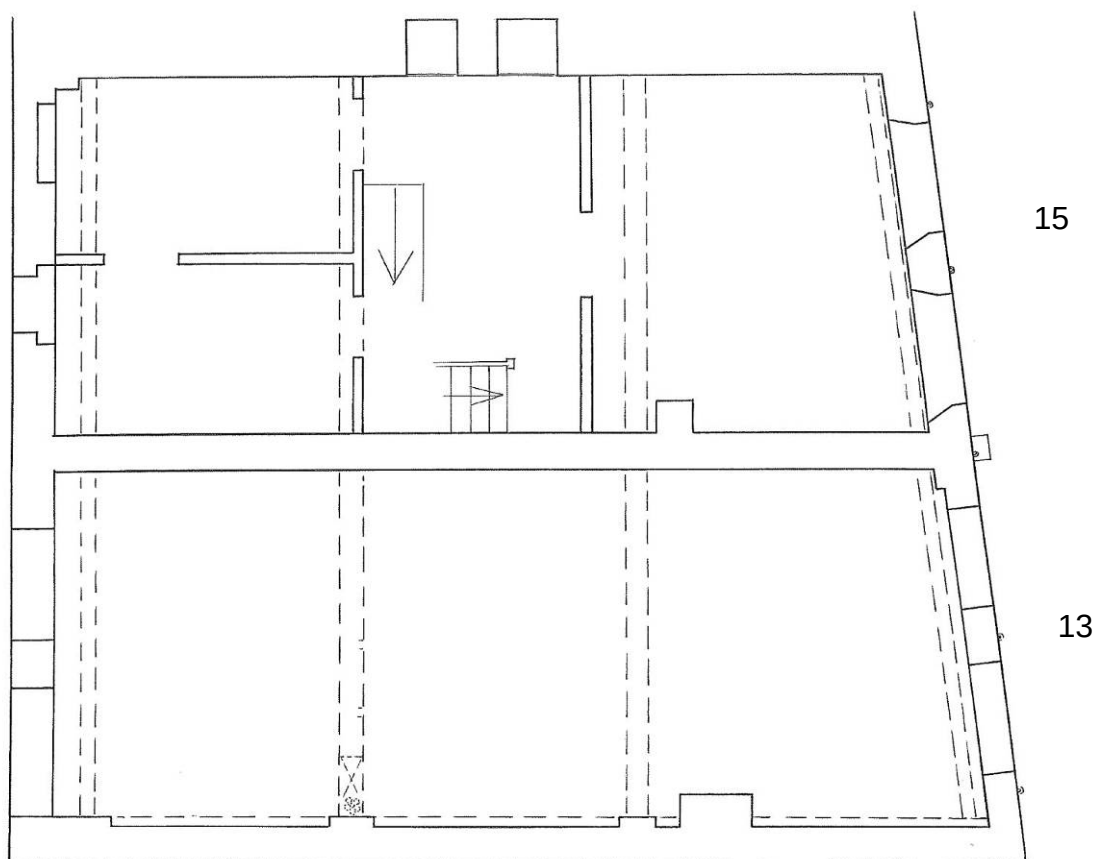
Dichtgezette doorgang tussen nr. 13 en nr.15

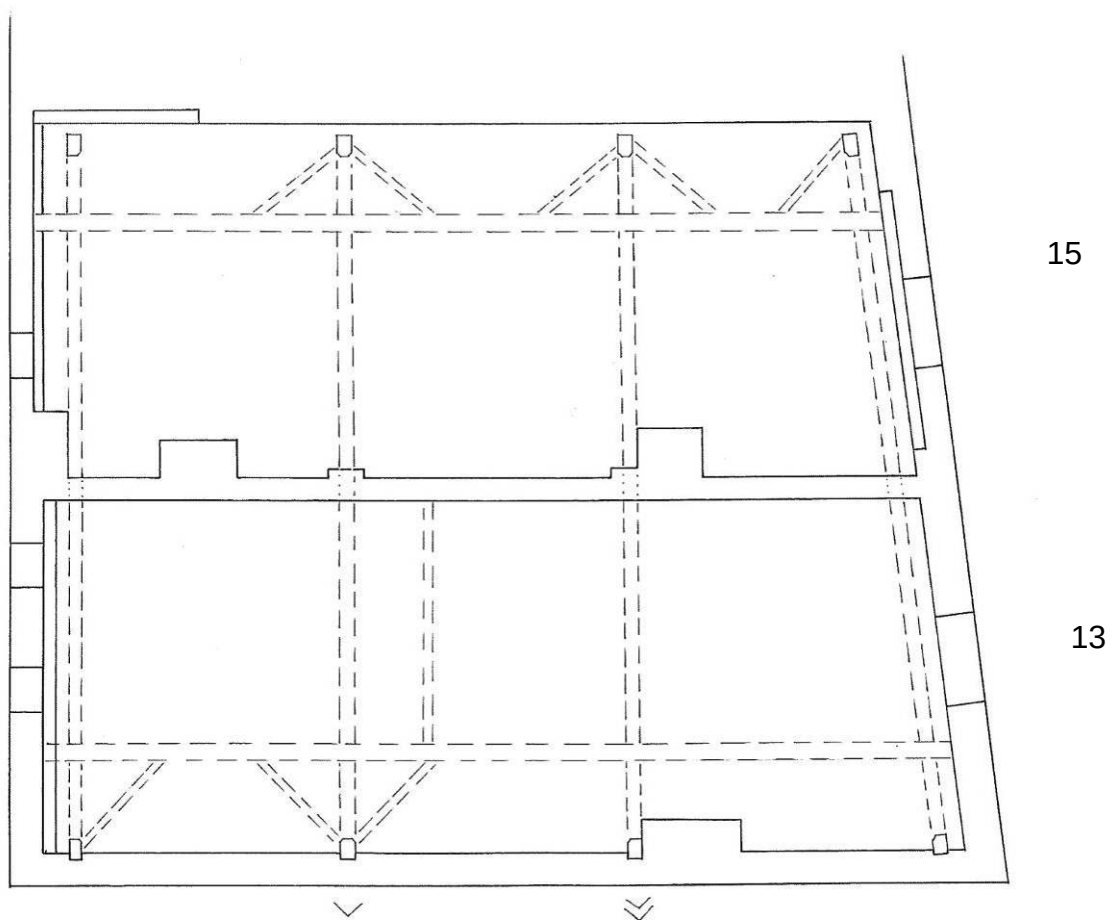
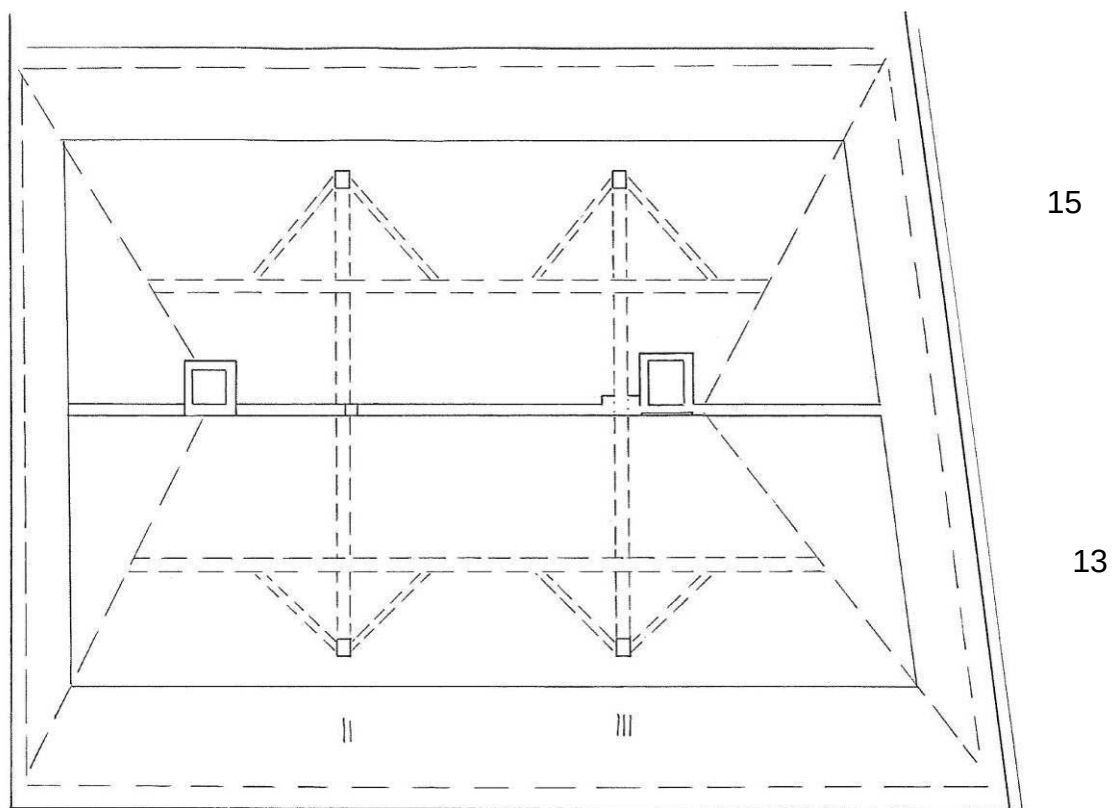
Pengat van een verdwenen windschoor aan de achterzijde

Plattegronden van de kelders (beneden) en begane grond van Gasthuisstraat 13 en 15

Plattegronden van de eerste verdieping (beneden) en tweede verdieping (boven) van Gasthuisstraat 13-15

Plattegronden van de eerste kapverdieping (beneden) en het vloeringniveau (boven) van Gasthuisstraat 13-15

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van nr.15

De voorgevel van Gasthuisstraat 15

De achtergevel van Gasthuisstraat 15

Gasthuisstraat 15 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 15, 5911 JJ Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 244
Kerndatering:	15e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel / bovenwoning
Datum opname:	30-7-2008

Algemeen

Gasthuisstraat 15 is gelegen aan de noordzijde van de Gasthuisstraat. Het pand vormt een bouwkundige eenheid met Gasthuisstraat 13; ze zijn ooit als één pand gebouwd en later opgesplitst.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Het perceel van Gasthuisstraat 15 is sinds 1842 qua omvang niet veranderd. Op de eerste kadastrale minuutkaart wordt het voorste gedeelte van het perceel ingenomen door het hoofdhuis. Daarachter was een kleine binnenplaats en een achterbouw.

Historische foto's: Op foto B uit ca. 1935 is nog net de gevel van Gasthuisstraat 15 zichtbaar. Deze lijkt boven de begane grond qua opzet hetzelfde te zijn als op dit moment, maar op de begane grond nog een laatnegentiende-eeuwse winkelpui te hebben.

Beschrijving exterieur

Hoofdopzet: Gasthuisstraat 15 is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het deelt een zadeldak met nr. 13, dat aan de voor- en de achterzijde is afgewolfd. De achterzijde van het pand sluit aan de oostzijde aan op naoorlogse nieuwbouw aan de St. Jorisstraat. Aan de westzijde is een éénlaags aanbouw, behorend bij de winkel op de begane grond.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 15 heeft op de begane grond een moderne winkelpui. Op de eerste en tweede verdieping zijn steeds twee vensters met doorgetrokken, hardstenen onderdorpels en kunststof ramen. Onder de geprofileerde kroonlijst is een mezzanine met een vierkant zoldervenster. De gevel is gepleisterd en boven de eerste en tweede verdieping zijn smalle, gesmede muurankers. Boven de eerste verdieping, op de scheidslijn met het buurpand nr.13 is een gotische console in de gevel aangebracht.

Achtergevel: Van de achtergevel van Gasthuisstraat 15 is alleen het rechter deel in het zicht. Het linker deel wordt aan het zicht onttrokken door de naoorlogse nieuwbouw aan de St. Jorisstraat. Het rechter deel is gepleisterd en heeft een hoog venster op de eerste en tweede verdieping en een klein vierkant venster op zolderniveau. De ramen zijn vernieuwd in de twintigste eeuw, maar het venster op de tweede verdieping heeft nog een ouder kozijn.

Beschrijving interieur

Kelder: Het pand is onderkelderd, maar deze kelder was niet toegankelijk tijdens het onderzoek. Vermoedelijk gaat het om een gelijksoortige kelder als nr.13 met een tongewelf haaks op de straat.

Begane grond: De begane grond is in gebruik als winkel en is één open ruimte, die doorloopt in de nieuwbouw aan de achterzijde.

Eerste verdieping: De eerste verdieping heeft een voorkamer, een overloop en een achterkamer (keuken). Op de overloop is een negentiende-eeuwse trap naar de eerste verdieping. In de oostelijke zijmuur zijn spaarbogen in het muurwerk zichtbaar, waarvan de muurdammen aan de onderzijde zijn weggekapt. De voorkamer heeft een stucplafond met een centrale rozet. De deuren op deze verdieping dateren uit de late negentiende eeuw. De balklaag boven de eerste verdieping bestaat uit twee moerbalken en twee strijk balken. De strijk balken liggen op enige afstand van de voor – en achtergevel. De moerbalken worden in de oostelijke zijmuur extra ondersteund door een houten slof en een bakstenen console.

Gotische console in de voorgevel van nr.13-15

Spaanrissen met afgehakte muurdammen in de oostgevel van de eerste verdieping

Trap (XIXa) van de eerste naar de tweede verdieping

Laatnegentiende-eeuwse deur op de eerste verdieping

Tweede verdieping: Op de tweede verdieping zijn een voorkamer, een overloop en twee achterkamers. In de voorkamer is in de oostelijke zijmuur een dichtgezette, brede doorgang. Deze is zichtbaar vanaf de zoldertrap van de St.Joriskerk. De opening verbond Gasthuisstraat 15 met een in 1718 gesloopt buurpand. Op de overloop is aan de westzijde een eiken steektrap naar de zolder, met versierde trapbomen. Aan de oostzijde van de overloop zijn twee diepe muurkasten. Ook op dit niveau dateren de paneeldeuren uit de late negentiende eeuw. De balklaag boven de tweede verdieping bestaat uit twee strijk balken en twee moerbalken. De achterste strijk balk en achterste moerbalk zijn aan de oostzijde opgelegd op een houten slof en een stenen console. De voorste moerbalk is op een houten slof opgelegd.

Zolderverdieping: De kapverdieping van Gasthuisstraat 15 is ongedeeld. De laatmiddeleeuwse kapconstructie vormt een eenheid met die van Gasthuisstraat 13, waardoor aan de zijde van nr.15 ook slechts halve spanten in het zicht zijn. De beide kapruimten zijn gescheiden door een half steens tussenmuur die bijna tot aan de nok doorloopt. De laatmiddeleeuwse voor- en achtergevel zijn afgetopt, maar steken nog steeds ca. 2m boven het zoldervloerniveau uit. Beide gevels verjongen naar boven toe. Er zijn twee rookkanalen tegen de scheidingmuur met nr.13; een grote in het eerste balkvak vanaf de voorgevel en een kleinere in het laatste balkvak. In de oostelijke zijgevel tekenen zich in het metselwerk twee schuine, naar elkaar toelopende daklijnen af van een (inmiddels grotendeels verdwenen) topgevel, die haaks op de zijgevel heeft gestaan. Deze gevel moet tot het buurpand hebben behoord dat voor de bouw van de protestantse Joriskerk in 1718 werd gesloopt.

Kapconstructie: De kapconstructie bestaat uit vier halve eikenhouten spanten. Ieder spant bestaat uit twee gestapelde jukken met krommers, korbelen en windschoren. De dekbalken dragen de wormplaten, die de gekoppelde daksporen met haanhouten ondersteunen. Het onderste deel van de sporen en de muurplaat aan de oostzijde zijn in de twintigste eeuw in grenen vernieuwd. De onderste krommers zijn op de hoeken voorzien van kapellen. De dekbalken van de spanten zijn opgelegd in de deelmuur, waarbij de onderste dekbalken extra ondersteund worden door smalle gemetselde steunberen. De bovenste dekbalk van het tweede spant wordt eveneens extra ondersteund door een muurdam, de bovenste dekbalk van het derde spant wordt gestut door een houten muurstijl. Van het tweede spant vanaf de voorzijde is het onderste juk voorzien van het gekraste telmerk '///' en het bovenste van het telmerk '//'. De eerste dekbalk heeft ooit een vlieringvloer gedragen, af te lezen aan een gemetselde horizontale ondersteuning in de tussenmuur. Deze eerste travee was onder deze vloer ooit afgetimmerd en gepleisterd, wat erop duidt dat het ooit heeft gefunctioneerd als bediendekamer.

Bouwfasering

Late middeleeuwen: Het pand Gasthuisstraat 15 werd in de late middeleeuwen samen met Gasthuisstraat 13 als een z.g. dubbelpand gebouwd; een breed pand met een dubbele kelder en een steunmuur in het midden. Deze muur, die van de kelder tot de nok doorloopt, had oorspronkelijk openingen om beide delen te verbinden. In een later stadium, vermoedelijk in de zeventiende eeuw, zijn deze openingen dichtgemetseld in werd het pand opgesplitst. Waarschijnlijk kwamen op dat moment ook de achterbouwen tot stand als achterhuizen.

Ca.1800: Omstreeks 1800 werd het dak van Gasthuisstraat 13-15 aan beide zijden afgewolfd en werden de voor- en achtergevel afgetopt. Aan de voorzijde ontstond een voor die tijd modieuze lijstgevel. De middeleeuwse gevel werd gepleisterd, maar bleef qua muurwerk grotendeels intact. Ook de trap op de eerste verdieping hoort bij een negentiende-eeuwse bouwfase.

20ste eeuw: In de twintigste eeuw vonden enkele interne modernisering plaats, met name aan de indeling van de ruimtes en aan de ramen in de voor- en achtergevel. Daarnaast werd tijdens de aanleg van de St. Jorisstraat na de Tweede Wereldoorlog het achterhuis gesloopt en kwam er nieuwe bebouwing op het achterterrein.

Bouwdossiers: -

Eiken steektrap naar de zolderverdieping

Moerbalk met slof en console op de tweede verdieping

De kapconstructie richting de voorgevel

Bovenste juk van het eerste kapsant

Schuine dakaanzet van buurbouw in oostgevel

Gotische kapellen aan de onderste spantbenen

Overzicht van de kapconstructie richting de achtergevel

De St.Joriskerk vanuit het westen

Kap van het koor van de St.Joriskerk richting het oosten

Kapconstructie van het schip van de St.Joriskerk, bij de westelijke eindgevel

St.Joriskerk Venlo

geschiedenis

Het St. Joriskasthuis wordt al in archiefbronnen vermeld in de veertiende eeuw. Het oudste deel van de huidige de St. Joriskerk, namelijk het oostelijke koor, kwam in 1509 tot stand en diende als gasthuiskapel. Daarbij hoorde een gebouw voor het eigenlijke gasthuis, waarvan verder niets bekend is. In 1626 werd een nieuw St. Joriskasthuis gebouwd aan de Lohofstraat. Vanaf 1632 werd de kerk regelmatig gebruikt voor de protestantse eredienst, vanaf 1702 meer definitief. De kerk werd in 1717-1718 in westelijke richting uitgebreid door bouwmeester Pleun van Bolnes. Uit recent bouwhistorisch onderzoek blijkt dat er aangrenzend aan Gasthuisstraat 15 nog een drietal woonhuizen gestaan heeft, waarvan drie kelders nog aanwezig zijn onder de St. Joriskerk.⁷ Deze huizen zijn in 1718 gesloopt. Tussen deze huizen en de (inmiddels verdwenen) westelijke eindgevel van de kapel is een afstand van ca.5 meter, waarvan niet bekend is hoe deze ingevuld was.

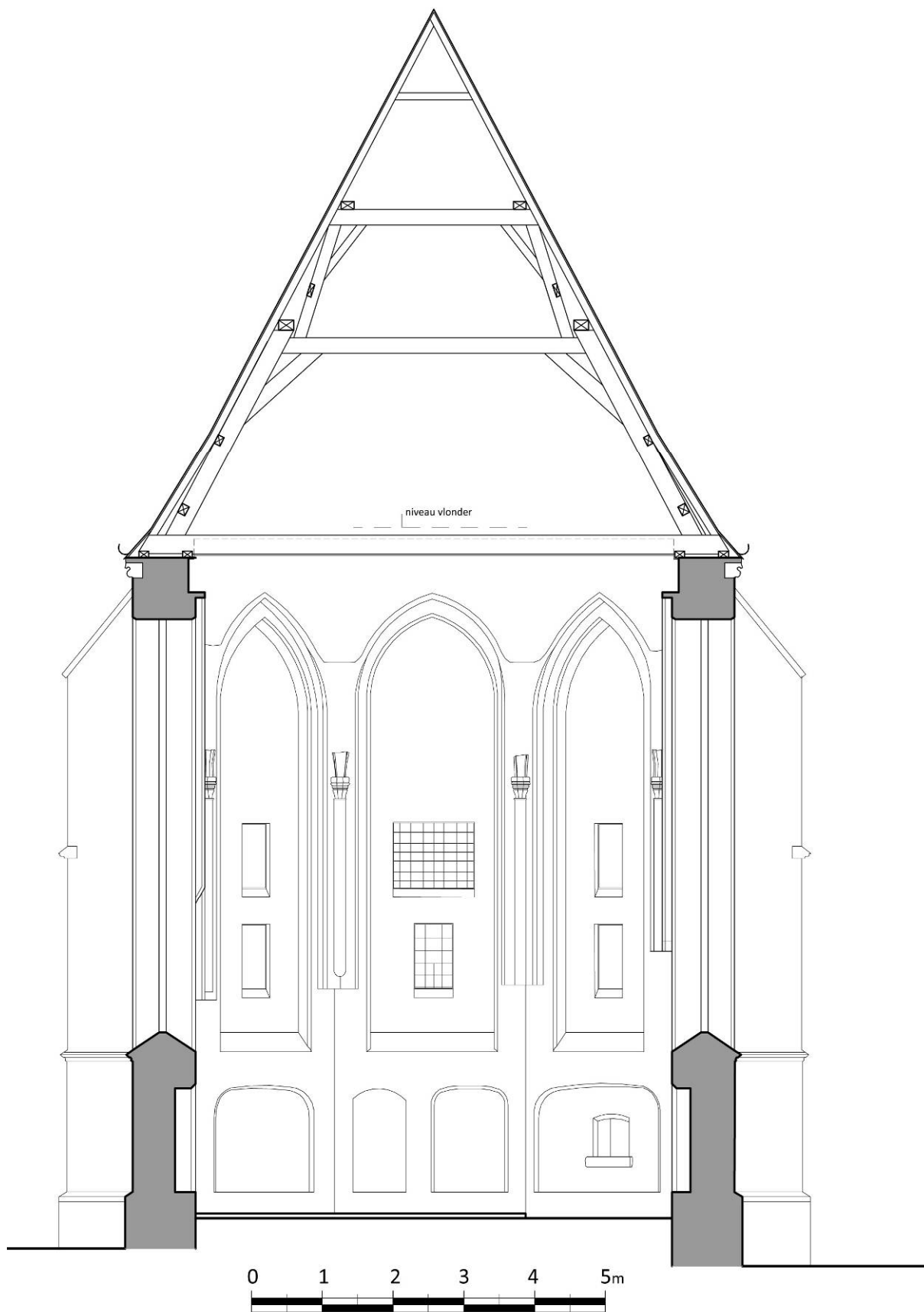
kapconstructie

Ondanks de verbouwingen en de bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft het oudste deel van de St.Joriskerk vandaag de dag nog een gave laatmiddeleeuwse kapconstructie uit 1509. Het betreft een imposante constructie van gestapelde jukken. Het dak heeft een steile helling en de dakvlakken zijn de onderste zone verstevigd met eiken Andreaskruisen.

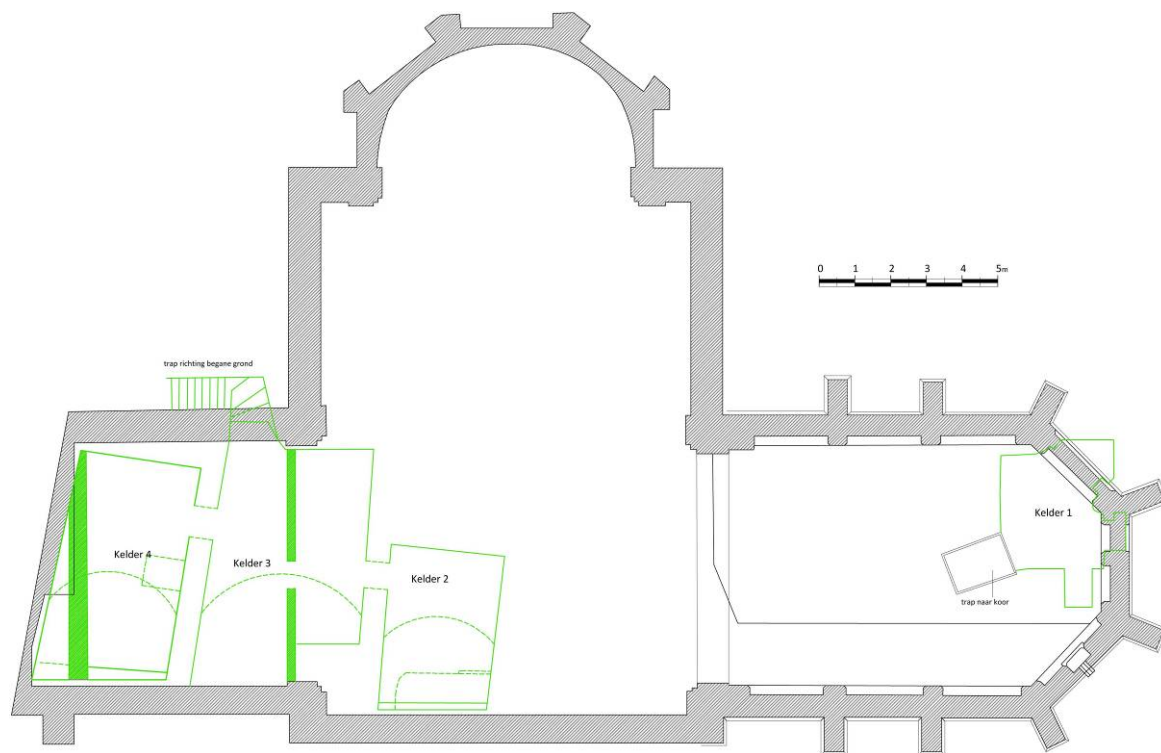

Trekbal boven het schip van de kapel, bij de aansluiting met het koor, eronder de eiken boog van het verdwenen achttiende-eeuwse tongewelf

⁷ Onderzoek door ir. C.M.J.T. Dukers en B.J.M. Klück in april 2010

Sint Joriskerk, dwarsdoorsnede over het koor uit 1509 richting het oosten (tekening ir. C.M.J.T. Dukers)

GASTHUISSTRAAT

Plattegrond van de Sint Joriskerk met in daarin de contouren van de laatmiddeleeuwse (woonhuis-)kelders in groen. De dikke groene lijnen zijn latere funderingsmuren (tekening ir. C.M.J.T. Dukers)

Voormalige, laatmiddeleeuwse woonhuiskelders onder het westelijke deel van de Sint Joriskerk

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van Gasthuisstraat 2

De gevel aan de Vleesstraat

De gevel aan de Gasthuisstraat

Gasthuisstraat 2 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 2, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 640
Kerndatering:	15 ^e of 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	woonhuis/winkel
Datum opname:	19-7-2007

Algemeen

Gasthuisstraat 2 is een hoekpand op de kruising van de Markt – Gasthuisstraat en Vleesstraat. Het betreft een pand op min of meer vierkant grondplan dat met de voorgevel aan de Gasthuisstraat gelegen is en met de zijgevel aan de Vleesstraat.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 2 dezelfde vorm als nu. Het pand vult het gehele perceel en er is geen buitenruimte. Sinds 1842 is het kadastrale nummer niet meer veranderd.

Historische foto's: Gasthuisstraat 2 is goed te zien op foto A, B en C. De foto's laten een winkelpui met hardstenen basement en houten pilasters met Ionische kapitelen zien. Sinds het begin van de twintigste eeuw is de onderpui nog eenmaal gewijzigd, in de huidige onderpui. Boven de begane grond hebben de buitengevels geen wijzigingen ondergaan.

Beschrijving exterieur

Hoofdopzet: Gasthuisstraat 2 is een diep pand, dat vanwege de beperkte ruimte op de hoek van het bouwblok een vrijwel vierkant grondplan heeft. Het is onderkelderd en daarboven vier bouwlagen hoog. Het wordt gedekt door een zadeldak met een wolfeinde aan de voorzijde.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 2 is een lijstgevel van vier bouwlagen hoog. Op de begane grond is een houten winkelpui, met hardstenen platen aan de onderzijde. Deze loopt door in de rechterzijgevel, met op de hoek de winkeltoegang. De pui dateert uit de jaren twintig of dertig van de twintigste eeuw en heeft in de voorgevel een driedeling. Op de eerste, tweede en derde verdieping zijn vensters met een gestucte omlijsting. In het midden van de bovendorpel is een gepleisterd krulmotief. De vensters hebben hardstenen onderdorpels. De vensteropeningen op de eerste en tweede verdieping zijn hoog en zijn voorzien van houten ramen met een gedeeld bovenlicht en twee openslaande onderramen. De vensteropeningen op de derde verdieping zijn vierkant en hebben kleinere ramen met twee openslaande delen. Tussen de vensters zijn de muurankers van de interne strijk balken goed zichtbaar. Deze hebben zowel een eenvoudige, verticale vorm, als een X-vorm. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde gootlijst.

Zijgevel: De westelijke zijgevel aan de Vleesstraat heeft op de begane grond eveneens een houten winkelpui, bestaande uit drie delen. Daarboven is de gevel in tweeën gedeeld door twee spaarbogen. In beide spaarvelden is per verdieping één venster, voorzien van gestucte omlijsting en hardstenen onderdorpel. De ramen zijn per verdieping gelijk aan die van de voorgevel. De zijgevel wordt afgesloten door dezelfde geprofileerde gootlijst als de voorgevel.

Beschrijving interieur

Kelder: Gasthuisstraat 2 is over de gehele diepte voorzien van een kelder, haaks op de Gasthuisstraat. De kelder heeft een gedrukt, bakstenen tongewelf, dat met een scherpe hoek aansluit op de bakstenen zijmuren. Het onderste muurwerk van de zijmuren is ouder, het is mogelijk de onderste laag van de fundering van een oudere voorganger van het pand, die niet onderkelderd was. De oorspronkelijke ingang was in de noordoosthoek, naar de Gasthuisstraat. De oorspronkelijke, bakstenen trap is nog grotendeels aanwezig, met enige moderne wijzigingen aan de bovenste treden. Links van de trap zijn twee dichtgezette kelderlichten. De

De kelder van Gasthuisstraat 2 met bakstenen tongewelf

De keldertrap

Kamer op de eerste verdieping met moerbalk

De negentiende-eeuwse trap

kelder wordt verdeeld in twee ruimtes door een dwarse scheidingsmuur. In deze muur is een doorgang met in de zijpost de duimen van een deurgeheng. De doorgang heeft een aanzienlijke ouderdom, het muurwerk eromheen is in de twintigste eeuw vervangen.

Begane grond: De begane grond is verdeeld in een smalle gang aan de oostzijde, waarachter de trap naar de verdieping begint. Rechts naast de gang is de winkelruimte, achter de trap en de winkelruimte, parallel aan de achtergevel zijn nog twee kleine kamertjes. De trap, waarvan de leuning is verwijderd, dateert uit de vroege negentiende eeuw. De winkelinrichting dateert uit de vroege twintigste eeuw. De balklaag boven de begane grond is niet in het zicht maar meest waarschijnlijk nog in tact.

Eerste verdieping: Op de eerste verdieping is een L-vormige voorkamer aan de Gasthuisstraat/Vleesstraat. In de zuidoosthoek is de overloop met trappenhuis en een toilet tegen de achtergevel. In de voorkamer is tegen de oostelijke zijwand een schouw, waarvan het rookkanaal afgeschuinde hoeken heeft. De toegangsdeur vanaf de overloop heeft een oud kozijn, vermoedelijk zeventiende-eeuws, dat later voorzien is van een profiellijst. De balklaag bestaat uit één moerbalk en twee strijkbalken. Van de voorste strijkbalk zijn de sleutelstukken verwijderd. De balk heeft een groen en blauw gestreepte beschildering, die ook terugkomt in de muurstukken tussen de ramen.

Tweede verdieping: De tweede verdieping heeft een voorkamer over de gehele breedte van het pand, met daarachter aan de Vleesstraat een kleinere achterkamer en tegen de oostelijke zijgevel de overloop met trappenhuis. De balklaag bestaat ook hier uit één moerbalk en twee strijkbalken, waarvan de sleutelstukken (of sloffen) en de (stenen) muurconsoles omstuct zijn. De achterste strijkbalk heeft een extra ondersteuning in het midden. De deur naar de voorkamer vanuit de overloop dateert vermoedelijk nog uit de zeventiende eeuw. De trap naar de derde verdieping gaat over in een laatmiddeleeuwse eiken steektrap.

Derde verdieping: De derde verdieping heeft twee kleine kamertjes aan de voorzijde en een achterkamertje tegen de westelijke zijgevel. Vanaf de overloop – over de achterkamer – is parallel aan de achtergevel een oude, eiken steektrap naar de zolderverdieping. De balklaag boven de verdieping bestaat wederom uit één moerbalk en twee strijkbalken. De achterste strijkbalk heeft eiken sloffen, met een grof gehakt, half rond profiel. De achtergevel is in het midden verdikt en heeft een hoekpijler aan de oostzijde.

Zolderverdieping: De zolderverdieping is één open ruimte, waarin zich de kapsanten bevinden. Het luik boven de toegangstrap heeft een oude, gesmede vestigingsketting, die uniek in zijn soort is.

Kapconstructie: De kapconstructie bestaat uit één kapspant en een strijkspant aan de achterzijde. Vermoedelijk was er aan de voorzijde oorspronkelijk ook een strijkspant maar dit is verwijderd toen het dak aan die zijde afgewolfd werd omstreeks 1800. De spanten hebben eiken krommers, waarop een dekbalk gelegd is, verstevigd met korbelen. Het middelste spant heeft getrokken telmerken /// en <<<. Op de dekbalken liggen de eiken wormplaten, verstevigd met windschoren. Op de dekbalken lag ooit een vlieringvloer, toegankelijk via een trap aan de voorzijde. Deze is later aangepast aan het wolfeinde aan die zijde. Inmiddels zijn de vloerplanken verdwenen. Tegen de spanten leunen de eiken sporenparen, die voorzien zijn van haanhouten. Een aantal sporen is vervangen. In een later stadium is er een nokbalk toegevoegd aan de constructie. De originele eiken muurplaten zijn nog intact. Vanaf de overloop van de derde verdieping is er in de late achttiende eeuw een lichtkoker doorgetrokken tot aan het dak. In de achtermuur is de balkkop van een moerbalk van buurpand Vleesstraat 1 zichtbaar.

Bouwfasering

Middeleeuwen: Omstreeks de vijftiende eeuw werd het hoekpand nieuw gebouwd op de plek van oudere bebouwing. Bij de voorganger van het pand was er mogelijk sprake van samenhang met bebouwing op het perceel van Vleesstraat 1 (voorhuis en achterhuis), vergelijkbaar met het tegenoverliggende hoekpand Markt 1. De vijftiende-eeuwse nieuwbouw betrof meest waarschijnlijk een handelshuis, gezien de lage bovenverdiepingen, die wijzen op een opslagfunctie.

15e-18^e eeuw: Tussen de vijftiende eeuw en 1800 vonden er weinig structurele wijzigingen plaats. Uit deze periode zijn wel nog individuele deuren, kozijnen en trappen aanwezig in het pand.

ca.1800: Omstreeks 1800 werd het dak voorzien van een wolfeinde aan de voorzijde. Vermoedelijk kwam toen ook de huidige indeling van de verdiepingen tot stand.

Bouwdossier: 1249

De eiken steektrap naar de zolderverdieping

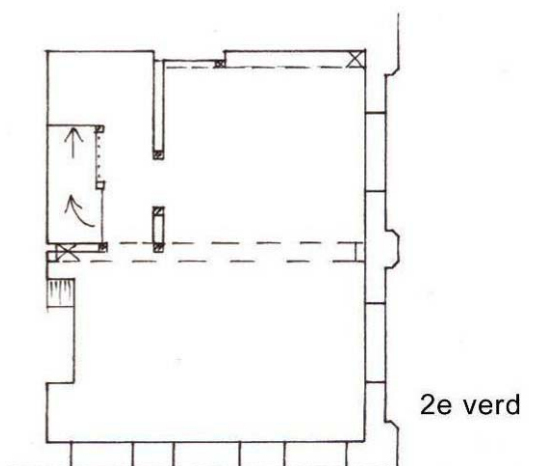
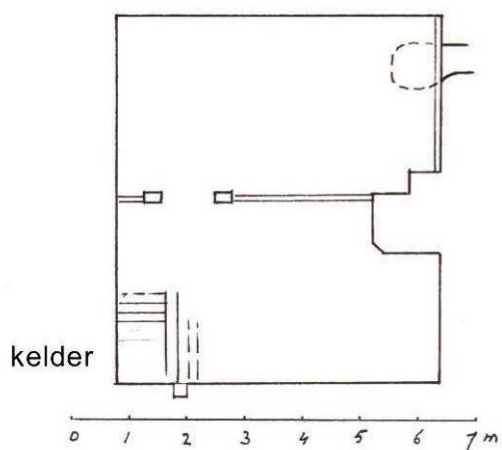
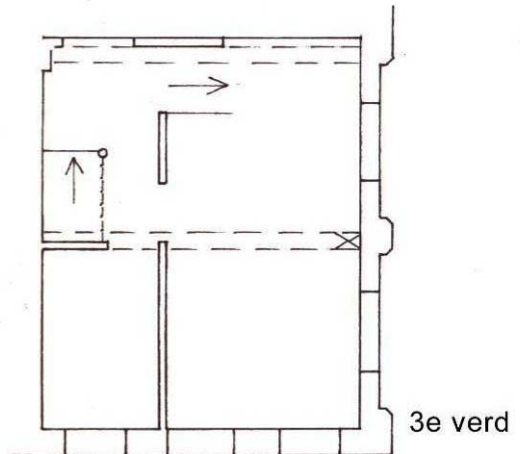
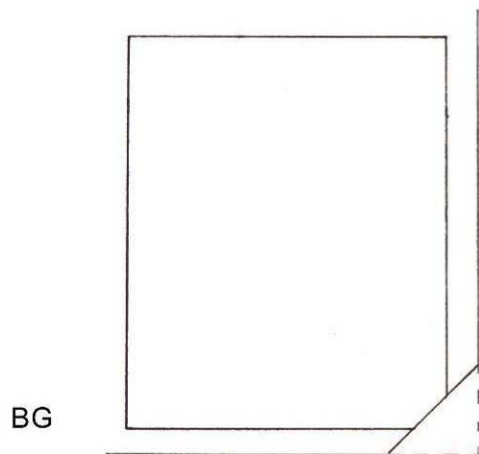
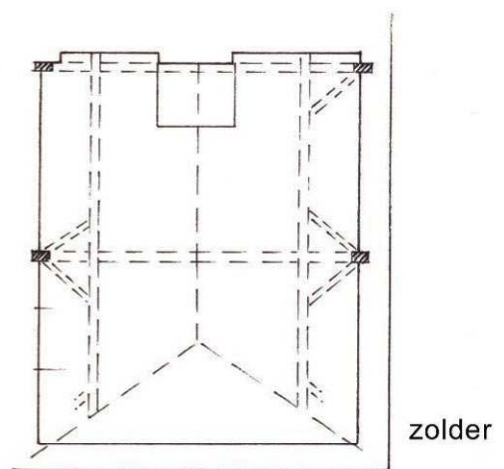
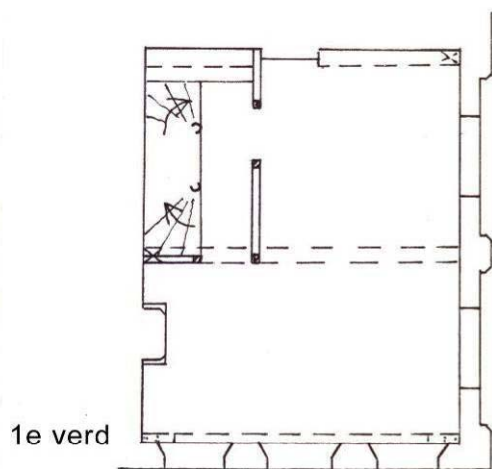
Geknikt spantbeen van het kapsant

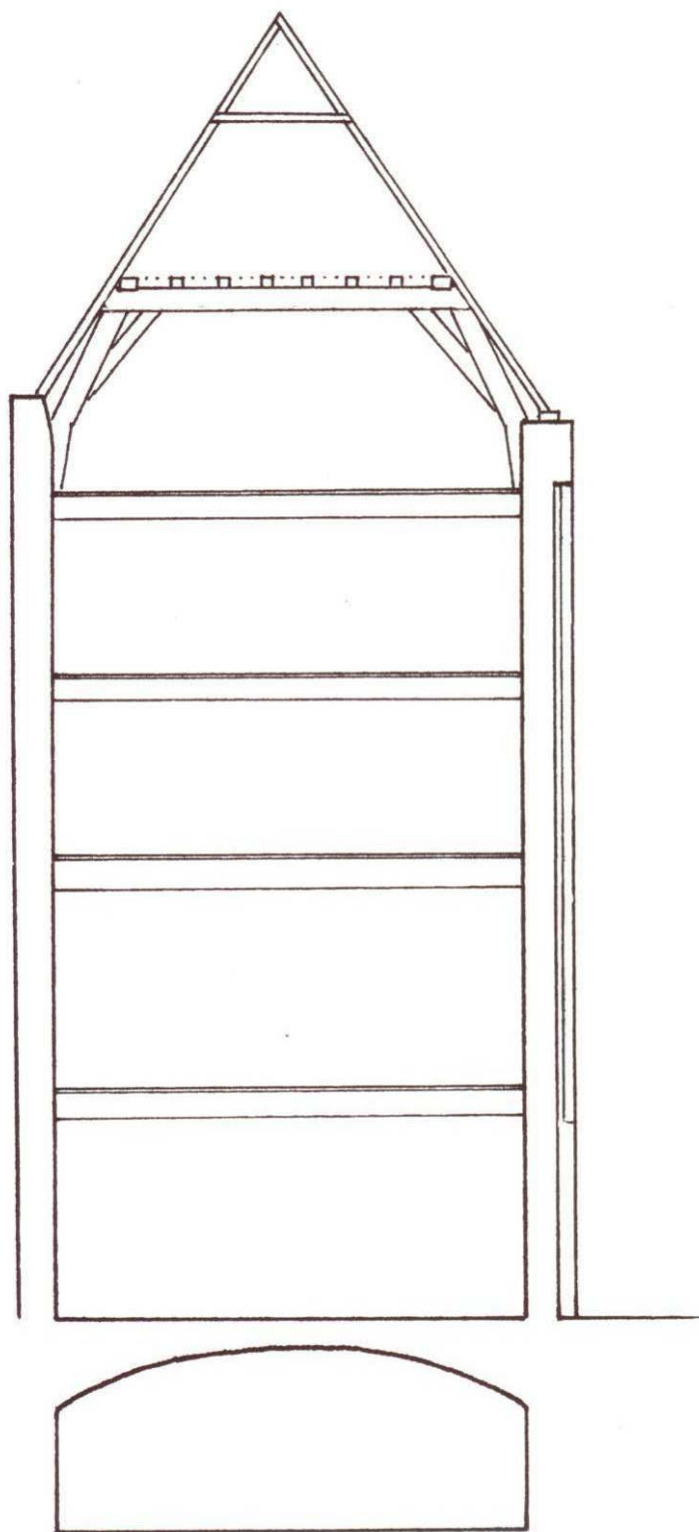
zuidoosthoek van de zolder met lichtkoker

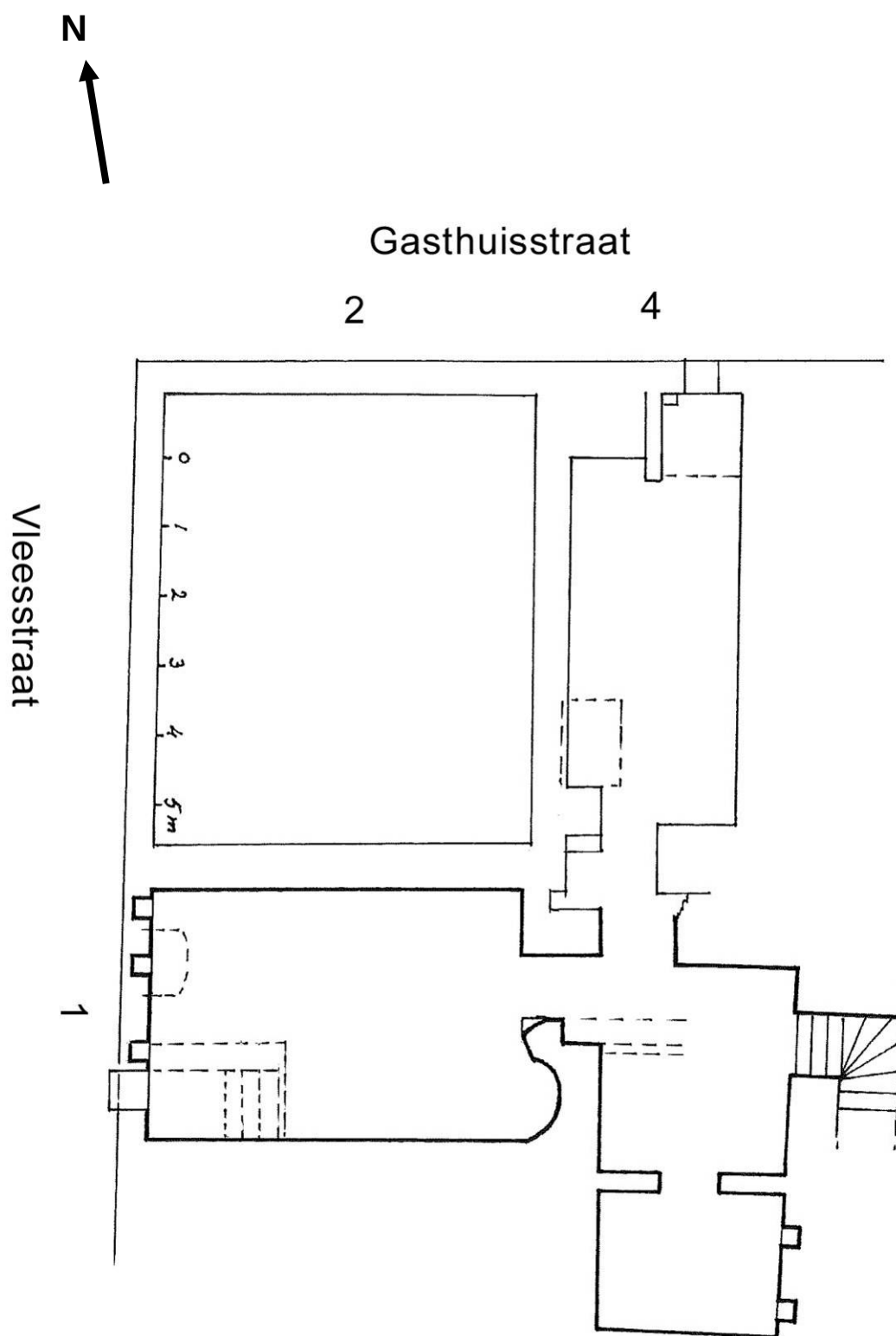
eiken sporenparen met haanhouten

Gasthuisstraat 2, plattegronden van kelder tot zolder

Gasthuisstraat 2, dwarsdoorsnede richting het zuiden

Kelderplattegrond van de panden Gasthuisstraat 2 en 4 en Vleesstraat 1

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van nr.4

De voorgevel van Gasthuisstraat 4

Gasthuisstraat 4 en 6 onder één dak

Gasthuisstraat 4 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 4, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 3137
Datering:	15 ^e of 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	opslag
Datum opname:	5-7-2007

Algemeen

Gasthuisstraat 4 is gelegen in de zuidelijke straatwand van de Gasthuisstraat. Het betreft een smal pand op rechthoekig grondplan. Het is intern verbonden met het pand Vleesstraat 1 (een lunchroom) en dient momenteel voornamelijk voor opslag.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 4 dezelfde breedte als het huidige perceel, maar het was enkele meters dieper. Het perceel was geheel bebouwd. Mogelijk valt een deel van deze bebouwing momenteel onder het aansluitende perceel van Vleesstraat 1.

Historische foto's: Gasthuisstraat 4 is op foto A uit ca.1910 zichtbaar. De gevel had op dat moment een winkelpui met hardstenen sokkel en een toegang aan de rechter zijde. Boven de begane grond was er een gepleisterde lijstgevel met op de eerste, tweede en derde verdieping twee vensters. De gevel vormde een eenheid met die van nr.6. De vensters op de eerste verdieping waren lager dan die van nr.6.

Beschrijving exterieur

Hoofdopzet: Het pand Gasthuisstraat 4 is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het vormt een dubbelpand met nr.6 en deelt een zadeldak met dit pand, dat aan de voorzijde is afgewolfd.

Voorgevel: De voorgevel is in de jaren veertig van de twintigste eeuw vernieuwd. Op de begane grond is een latere, twintigste-eeuwse winkelpui met links een venster en rechts een terugliggende deur. De gevel is op de eerste en tweede verdieping opgetrokken in rode baksteen. Op de eerste verdieping zijn twee smalle, hoge vensters met stalen ramen. Ze hebben geprofileerde lateistenen en onderdorpels. Op de tweede verdieping is één driezijdig erkervenster met een (kunst-)stenen onderdorpel en afdekking. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde dakgoot op houten klossen.

Beschrijving interieur

Kelder: De kelder heeft een bakstenen tongewelf, haaks op de straat. De zijmuren zijn ook van baksteen en aan de oostzijde is een mergelstenen fundament onder de muur aanwezig. De oorspronkelijke toegang was bij de voorgevel, in de oostelijke hoek. Deze is in een later stadium dichtgezet. In de oostelijke zijmuur is een nis in het gewelf, die mogelijk wijst op een (dichtgezette) verbinding naar de kelder van Gasthuisstraat 6. Aan de westelijke achterzijde is een secundaire doorgang naar de kelders van Vleesstraat 1.

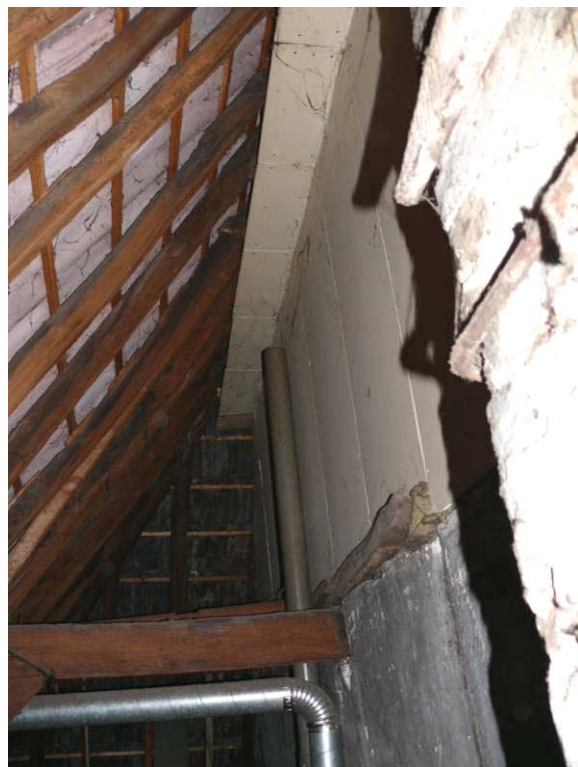
Begane grond en eerste verdieping: De begane grond en eerste verdieping zijn in gebruik door de lunchroom van Vleesstraat 1, er zijn geen historische afwerkingen in het zicht. Uit een vergelijking met de voorgevel van nr.6, waarin de originele middeleeuwse balkankers nog aanwezig zijn en uit foto A valt op te maken dat bij nr.4 drie lage bouwlagen zijn vervangen door twee hogere bouwlagen. Het is niet duidelijk of de balklagen van de huidige begane grond en eerste verdieping daarbij nieuw zijn aangebracht of dat er oude balken voor zijn hergebruikt.

De kelder van Gasthuisstraat 4 richting de voorgevel

Spantbeen van het 'halve' kapsant

Tussenmuur tussen nr.4 en 6 op kapniveau

Tweede verdieping: De tweede verdieping is in gebruik als opslagruimte. Nabij de straatzijde is tegen de westelijke zijgevel een rookkanaal, bij de achtergevel is tegen de oostelijke zijgevel een rookkanaal. De laatmiddeleeuwse balklaag boven de tweede verdieping bestaat uit twee moerbalken en een strijk balk aan de voorzijde. Er is een steektrap naar de zolderverdieping, die dateert uit de negentiende eeuw.

Kapconstructie: De kapconstructie van Gasthuisstraat 4 laat zien dat het pand de helft van een dubbelhuis is, namelijk met buurpand nr.6. De scheidingsmuur tussen beide helften liep oorspronkelijk door tot aan de vlieringvloer. Daarboven is in een later stadium een scheidingswand tot aan de nok aangebracht. Er is (aan de zijde van nr. 4) nog één half kaspant, met een gekromd spantbeen aan de westzijde. Het spantbeen, het korbeel en de dekbalk zijn van eikenhout, evenals de sporenparen met haanhouten en een fliering die op de dekbalk is opgelegd. In een verdikking in de achtergevel is een muurkastje verwerkt.

Bouwfasering

Late middeleeuwen:

Het pand werd in de late middeleeuwen gebouwd als dubbelpand met nr.6 en was vermoedelijk een handelshuis. Het had maar liefst drie (opslag-) verdiepingen. De extra ondersteuningsmuur in het midden werd in een later stadium gebruikt om het pand in twee eenheden op te delen.

Ca.1800:

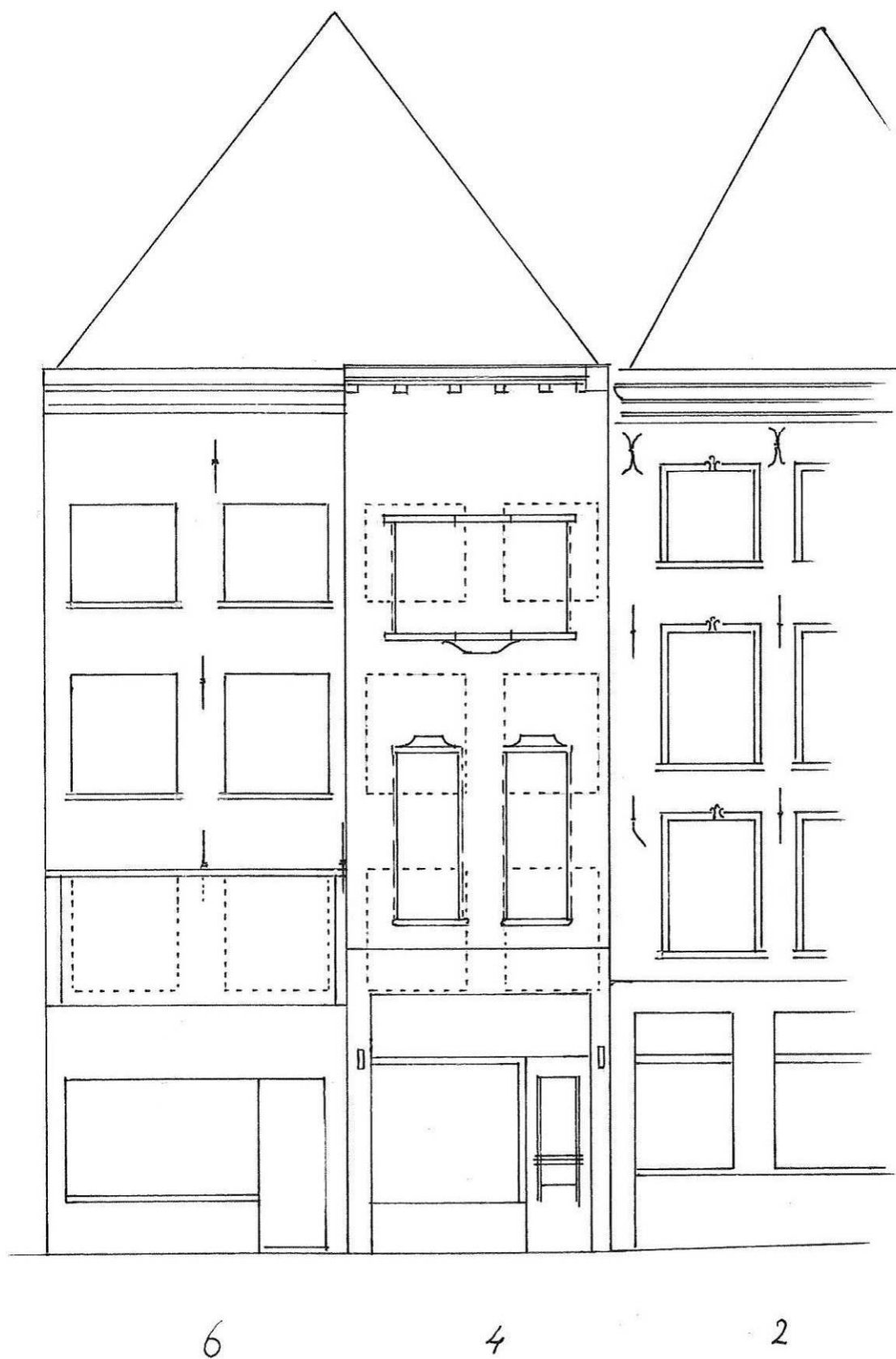
Omstreeks 1800 werd de topgevel van het dubbelpand 4-6 afgetopt en veranderd in een lijstgevel. Het dak kreeg een wolfeinde aan de voorzijde. Het is niet duidelijk of op dat moment het dubbelpand in twee eenheden werd opgesplitst of dat dit al eerder gebeurd was.

Ca.1940:

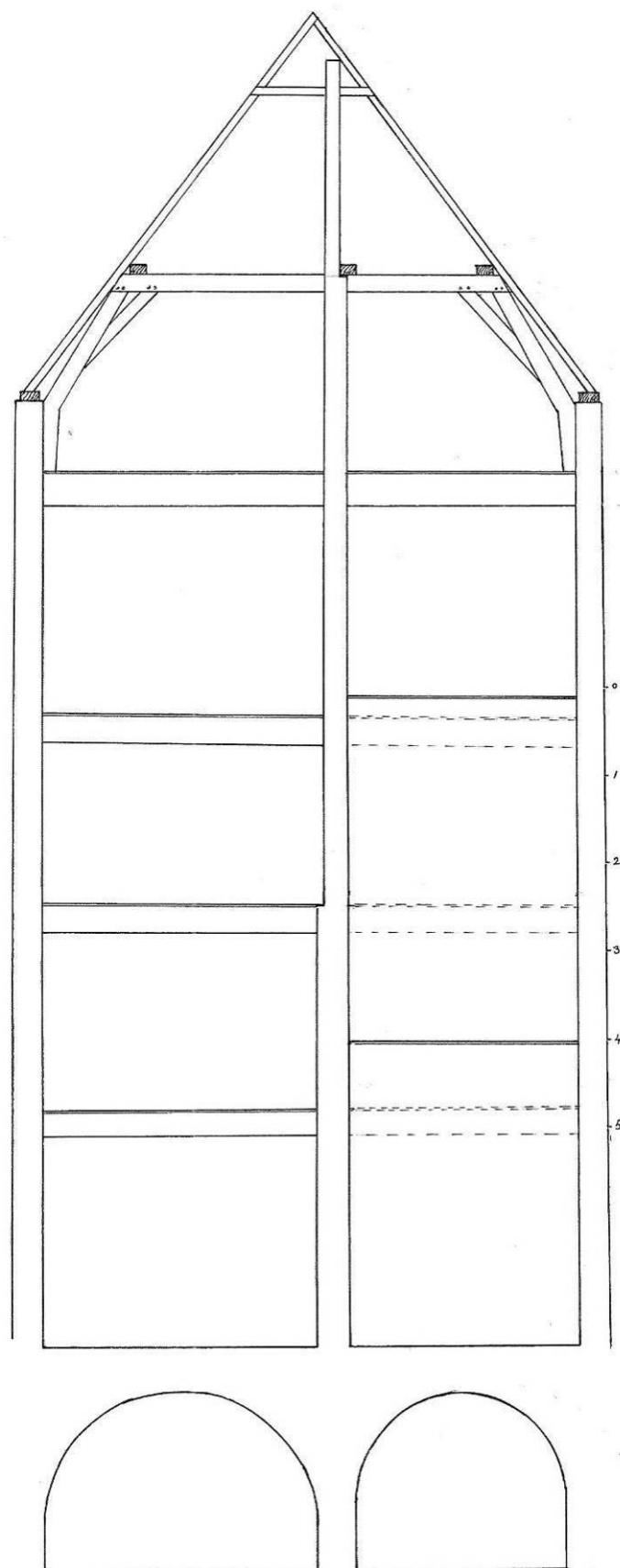
Omstreeks 1940 werd de voorgevel van nr.4 vernieuwd en de indeling van de verdiepingen gewijzigd. Het bestond eerst uit een begane grond en drie lage verdiepingen, die verbouwd werden tot een hogere begane grond, een hogere eerste verdieping en een lage tweede verdieping.

Bouwdossiers:

-

Gevelaanzicht van Gasthuisstraat 2 en 4-6 met een reconstructie van de oorspronkelijke gevelindeling van nr.4-6 (tekening niet op schaal afgebeeld)

Dwarsdoorsnede van Gasthuisstraat 4-6 richting de achtergevel met een reconstructie van de oorspronkelijke balklaaghoogtes van nr.4 (tekening niet op schaal afgebeeld)

De kadastrale minuutkaart met het perceel van nr.6

De voorgevel van Gasthuisstraat 6

De achtergevel van nr.6, links de achterbouw van Vleesstraat 1

Gasthuisstraat 6 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 6, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 9183
Datering:	15 ^e of 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel

Algemeen

Het pand Gasthuisstraat 6 ligt in de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat. Het vormt qua bouwmassa een eenheid met het buurpand nr.4; het betreft een zogenaamd dubbelhuis dat later gesplitst is in twee eenheden.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart van 1842 is nr.6 al een aparte kadastrale eenheid ten opzichte van nr.4, hoewel ze één bouwvolume vormen. Aan het perceel van nr.6 is een kleine binnenplaats aan de oostzijde toegevoegd, achter het buurpand nr.8 gelegen.

Historische foto's: Op foto A uit ca.1910 is te zien dat de voorgevel van Gasthuisstraat 6 samen met die van nr.4 op dat moment nog één vormden; een middeleeuwse gepleisterde gevel met negentiende-eeuwse ramen. De vensters op de eerste verdieping en de balklaag van de eerste verdieping waren hoger dan die van nr.4. Dit lijkt op de situatie bij het dubbelpand Parade 62-64, waar de eerste verdiepingen ook een verschillende hoogte hebben.

Beschrijving exterieur

Hoofdpopzet: Gasthuisstraat 6 is boven de kelder vier bouwlagen hoog en deelt een zadeldak met buurpand nr.4.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 6 is een lijstgevel van vier bouwlagen hoog en twee vensterassen breed. Op de begane grond is een moderne winkelpui, daarboven is de gevel gepleisterd. Op de eerste verdieping is een driezijdig erkerraam uit de jaren dertig van de twintigste eeuw. De twintigste-eeuwse ramen op de tweede verdieping hebben twee openslaande delen met daarboven een gedeeld bovenlicht. De ramen op de derde verdieping hebben twee openslaande delen. De middeleeuwse balkankers van de verdiepingsbalklagen zijn zichtbaar. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde stucijst.

Achtergevel: De achtergevel van Gasthuisstraat 6 gaat grotendeels schuil achter de achterbouw van het pand Vleesstraat 1, waarvan het perceel aan dat van Gasthuisstraat 4 en 6 grenst. Nr.6 deelt de achtergevel met nr.4. Het betreft een gepleisterde, laatmiddeleeuwse topgevel, met een (secundair) vierkant venster op zolderniveau. De geveltop eindigt in een schoorsteen op de daknok.

Beschrijving interieur

Het interieur was niet toegankelijk tijdens het onderzoek. Gezien de aanwezigheid van de middeleeuwse muurankers in de voorgevel, is het aannemelijk dat ten minste boven de eerste, tweede en derde verdieping de middeleeuwse balklagen nog intact zijn. De kapconstructie vormt van oorsprong één geheel met die van nr.4. Op de scheiding tussen beide helften is een scheidingsmuur opgetrokken tot onder de haanhouten van de kappanten. Aangezien de westelijke helft van de spanten (nr.4) nog intact is en de dakvorm van buitenaf één geheel is, is het aannemelijk dat ook de oostelijke helft van de spanten (nr.6) nog intact is.

Bouwfasering

Late middeleeuwen: Het pand Gasthuisstraat 6 is in de late middeleeuwen samen met de huidige nr.4 gebouwd als één handelshuis. Het betreft een zogenaamd dubbelhuis, dat in een later stadium is het pand opgesplitst in twee eigendommen.

Ca.1800: Omstreeks 1800 is de voorgevel afgetopt en in een lijstgevel veranderd.

Ca.1935: In de jaren dertig van de twintigste eeuw is de bovenpui gemoderniseerd, waarbij op de eerste verdieping een erker geplaatst is en alle ramen vernieuwd zijn.

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van nr. 8

De voorgevel van Gasthuisstraat 8

De achtergevel en achterbouw van Gasthuisstraat 8

Gasthuisstraat 8 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 8, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 3756
Datering:	15 ^e - 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel met bovenwoning
Datum opname:	interieur niet toegankelijk

Algemeen

Het pand Gasthuisstraat 8 ligt in de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart is te zien dat het perceel op dat moment kleiner was dan nu. Het had een licht verbogen, vierkant grondplan en werd volledig in beslag genomen door de bebouwing. Later in de negentiende eeuw is er aan de achterzijde een L-vormig stuk aan het perceel toegevoegd.

Historische foto's: Op foto A uit ca. 1910 is te zien dat de voorgevel van Gasthuisstraat 8 op dat moment al dezelfde vormgeving had als nu. Ook de winkelpui op de begane grond lijkt op dat moment al in de huidige vorm te bestaan.

Beschrijving exterieur

Hoofdzet: Gasthuisstraat 8 is een smal, diep pand. Het is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak met een wolfeinde aan de voorzijde.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 8 is een lijstgevel van drie bouwlagen hoog. Op de begane grond is een laatnegentiende-eeuwse winkelpui met een hardstenen basement. Aan de linker zijde is een terugliggend portiek met toegangsdeur, aan de rechter zijde is een breed etalageraam. De pui heeft op de hoeken smalle, gecanneleerde pilasters van hout en wordt afgesloten door een hoge houten kroonlijst met panelen. Op de eerste en tweede verdieping is de gevel gepleisterd en zijn er per verdieping twee vensters met hardstenen onderdorpels en gestucte omljstingen. De ramen dateren uit de late twintigste eeuw. De gevel wordt afgesloten door een kroonlijst met gedecoreerde houten consoles.

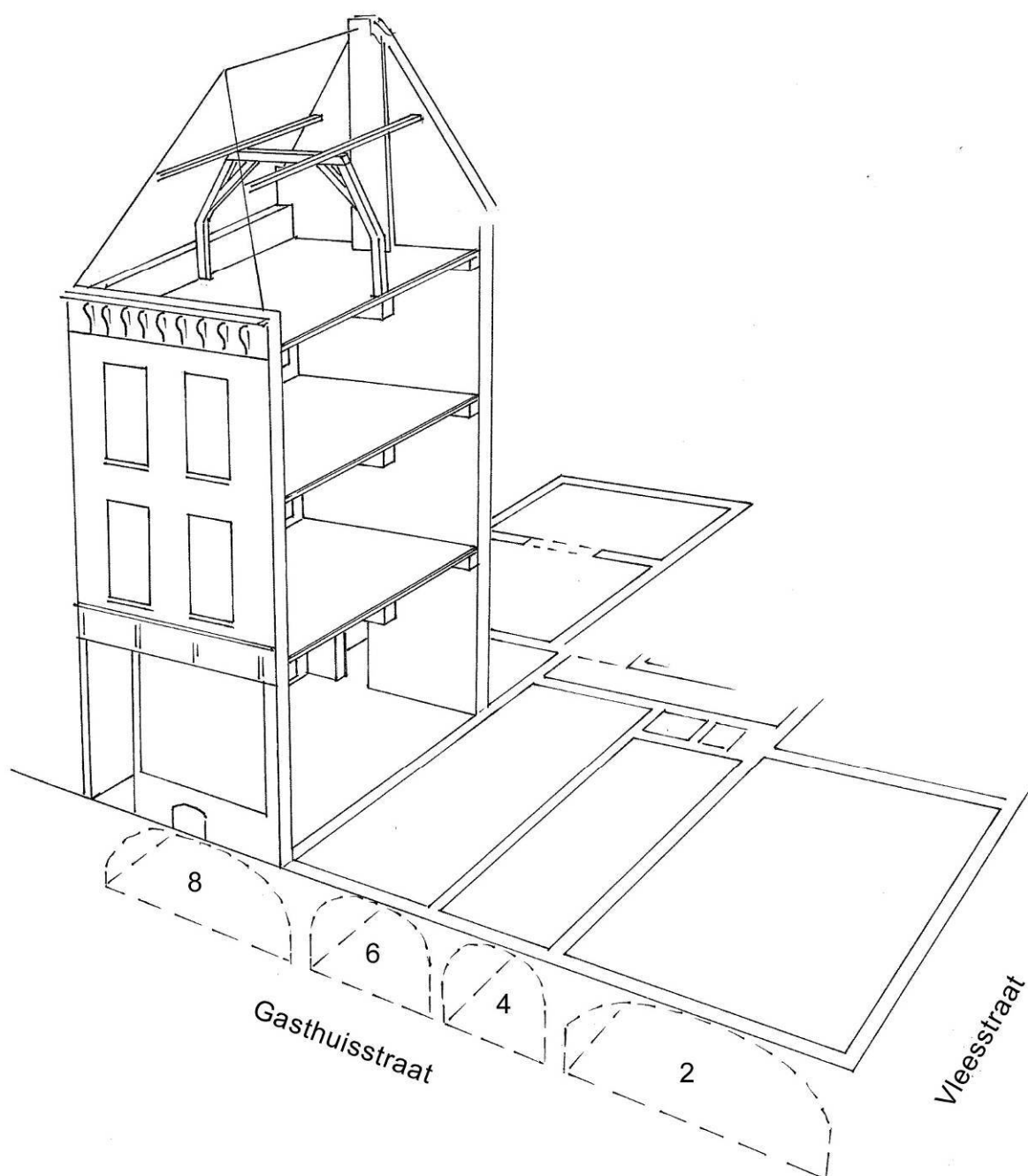
Achtergevel: De achtergevel van Gasthuisstraat 8 is een gepleisterde, laatmiddeleeuwse topgevel. Aan de rechterzijde is nog het originele schouderstuk van de geveltop aanwezig. In het midden van de gevel is een uitpandig rookkanaal dat eindigt in een schoorsteen, die tot aan het dakvlak is afgebroken. In de rechter helft van de geveltop is een vierkant houten zolderraam. In de gevel zijn gesmede, laatmiddeleeuwse muurankers zichtbaar.

Achterbouw: De achterbouw van Gasthuisstraat 8 is drie bouwlagen hoog en heeft een plat dak. De achtergevel is witgeschilderd, maar door het schilderwerk heen is te zien dat het metselwerk in verband gemetseld is met dat van de achtergevel van Gasthuisstraat 10, wat op een aanzienlijke ouderdom van de achterbouw wijst. De achterbouw staat als bouwvolume ook al op de kadastrale minuutkaart aangegeven. Een dichtgezette doorgang in de achterkelder van Gasthuisstraat 10 richting de achterbouw van nr.8, toont aan dat deze vermoedelijk nog voorzien is van een (oude) kelder.

Beschrijving interieur

Het interieur van Gasthuisstraat 8 was niet toegankelijk voor onderzoek. De achtergevel geeft echter aan dat het casco van het pand laatmiddeleeuws is en de muurankers tonen dat er nog balklagen aanwezig zijn. Ook de dakvorm doet vermoeden dat de laatmiddeleeuwse kapconstructie nog in tact is.⁸ Een kelderlicht in de onderpui van de voorgevel duidt op de aanwezigheid van een (oude) kelder.

⁸ De eigenaar merkte op dat er in de kapconstructie ten minste nog één eiken kapspant aanwezig is.

Gasthuisstraat 8 en belendende kelders van nr. 2, 4 en 6

BouwfaseringLate middeleeuwen:

Gasthuisstraat 8 is gebouwd in de late middeleeuwen als een handelshuis. Het had op dat moment een voorname topgevel aan de straat.

19e eeuw:

In de vroege negentiende eeuw is de gevel aan de straat afgetopt en kreeg het pand een lijstgevel. Het dak werd aan de voorzijde afgewolfd. In de late negentiende eeuw werd de voorgevel gemoderniseerd in de huidige vorm.

Bouwdossiers:

-

Kadastrale minuutkaart met het perceel van Gasthuisstraat 10 in 1842

De winkelpui van Gasthuisstraat 10

De voorgevel van Gasthuisstraat 10

De achtergevel met bouwsporen van Gasthuisstraat 10

Gasthuisstraat 10 Venlo

Objectgegevens

Naam:	'De Gouden Ploeg'
Adres:	Gasthuisstraat 10, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 3757
Datering:	14 ^e en 15 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel
Datum opname:	6-12-2007 ⁹

Algemeen

Het pand Gasthuisstraat 10 is gelegen aan de zuidzijde van de Gasthuisstraat. Het betreft een diep pand met een zadeldak met de nok haaks op de weg. Op de begane grond en eerste verdieping is een winkel gevestigd.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 10 een andere vorm dan op dit moment. Het perceel was groter en de perceelsgrens waaierte aan de westzijde trapsgewijs uit. Achter de hoofdbouw was een ondiepe, perceelsbrede achterplaats.

Historische foto's: Op foto A uit ca.1910 is te zien dat de gevel van Gasthuisstraat 10 daarna niet meer gewijzigd is. Het pand had ook op dat moment al een statige lijstgevel met een ovaal venster in de hoge gevellijst en drie ramen op beide verdiepingen. Het is niet goed te zien of de huidige onderpui dezelfde is als die op de foto A.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 10 is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak met de nok haaks op de straat en aan de voor- en achterzijde een wolfeinde.

Voorgevel: De voorgevel is drie bouwlagen hoog en drie vensterassen breed. Op de begane grond is een vroegtwintigste-eeuwse winkelpui met brede hoekpilasters met profielbanden en ronde medaillons. Aan de linkerzijde is een brede etalageruit met een fijn hoekprofiel aan de rechterzijde. Rechts van de etalage is de toegangsdeur. Boven de pui is een gepleisterde lijstgevel met drie vensters op de begane grond en verdieping. Op de eerste verdieping zijn originele houten T-ramen, op de tweede verdieping zijn draairamen met een roedeverdeling in tweeën. De hoge kroonlijst van de gevel heeft een centraal venster, een z.g. 'oeuil-de-boeuf', met een houten raam met een roedenkruis. Aan weerszijden van het venster staat de naam 'Gouden Ploeg', een naam die het pand al in 1900 en vermoedelijk ver daarvoor had.¹⁰

Achtergevel: De achtergevel van Gasthuisstraat 10 is een afgetopte, laatmiddeleeuwse bakstenen gevel. De gevel heeft nog de aanzet van de topgevel: aan de linkerzijde hiervan zijn de oorspronkelijke bakstenen vlechtingen nog zichtbaar. Het begane grondgedeelte wordt door een éénlaags aanbouw aan het zicht onttrokken. Daarboven zijn er op de eerste verdieping een (moderne) deur en een venster, op de tweede verdieping twee vensters en in de geveltop één venster. De draairamen zijn vroegtwintigste-eeuws en hebben een roedeverdeling in drieën. In het muurwerk tekenen zich tal van sporen af van oudere gevelopeningen. Zo is onderaan de deuropening op de eerste verdieping een aanzet van een ontlastingsboog van een hoge deur- of vensteropening op de begane grond zichtbaar. Boven de deur en het venster op de verdieping zijn twee gemetselde segmentbogen van twee oudere vensters. Rechts van het rechter venster is halverwege een aanzet van een andere ontlastingsboog te zien. Links en rechts van het venster in de geveltop zijn verticale naden in het metselwerk van een breed venster of een laadopening. Rechts van het venster zijn nog twee hardstenen blokken, waarin nog de duimen van een verdwenen luik zitten. In de gevel zijn op iedere verdieping gesmede, middeleeuwse muurankers zichtbaar, met daartussen negentiende-eeuwse ankers (zie ook de foto links).

⁹ Zie ook: Vlaardingebroek en Wevers, Gasthuisstraat 10 te Venlo, Bouwhistorische verkenning en waardestelling, 2000

¹⁰ Uyttenbroeck, 1977, p.37

De voorkelder van Gasthuisstraat 10 richting de voorgevel

De voorkelder van Gasthuisstraat 10 richting de achtergevel en doorgang naar de achterkelder

Beschrijving interieur

Kelder: Gasthuisstraat 10 is geheel onderkelderd en heeft een voor- en een achterkelder, beide opgetrokken in baksteen. De voorkelder heeft een tongewelf haaks op de voorgevel, de achterkelder een dwarsgeplaatst tongewelf. De voorkelder heeft een contragewelf aan de voorzijde, ten behoeve van de oorspronkelijke toegang in de westelijke hoek. Ook zijn er twee kelderlichten in aangebracht. Waar het contragewelf overgaat in het tongewelf is er een verticale naad in het muurwerk van de zijgevels. De voorkelder heeft ook nog een oude, bakstenen vloer. In deze vloer is in het midden, tegen de voorgevel, de contour van een dichtgezette (water-) put zichtbaar.

De achterkelder heeft een hoger vloerniveau met een bakstenen vloer, afgewisseld met plavuizen. In de oostelijke zijgevel is in deze kelder een gemetselde ondersteuning van een verdwenen haard op de begane grond zichtbaar. In de westelijke zijgevel is een dichtgezette doorgang naar de kelder van de achterbouw van Gasthuisstraat 8. In de achtergevel zijn twee kelderlichten.

Begane grond: De begane grond is een open winkelruimte, waar ook een overdekte binnenplaats aan de achterzijde is bijgetrokken. De balklaag gaat schuil achter een stucplafond.

Eerste verdieping: De eerste verdieping is eveneens in gebruik als winkelruimte en heeft geen tussenwanden. De westelijke zijmuur verspringt in het vierde balkvak. De balklaag is op dit niveau geheel in het zicht. Deze bestaat uit drie eiken moerbalken en twee eiken strijk balken. Daartussen zijn enkele tussenbalken die bij een restauratie zijn aangebracht. Het eerste, tweede en vierde balkvak vanaf de voorgevel bevatten nog originele kinderbinten. Onder de moerbalken zijn sleutelstukken aangebracht met een drievoudig rondstaafprofiel. Deze sleutelstukken rusten op gemetselde consoles.

Tweede verdieping: De tweede verdieping is een open ruimte, met een (recent) afgescheiden hokje aan de westelijke achterzijde. In het tweede balkvak vanaf de voorgevel is aan de oostzijde een rookkanaal. De laatmiddeleeuwse balklaag is in het zicht en bestaat ook hier uit drie eiken moerbalken en twee strijk balken, waarvan de voorste strijk balk is vernieuwd. Ook de kinderbinten zijn vervangen, behalve in het eerste balkvak. De sleutelstukken zijn vervangen, behalve die aan de westzijde van de tweede en derde moerbalk vanaf de voorgevel. Deze hebben nu een ojiefvorm, die voortgekomen is uit het bijhakken van de oorspronkelijke drievoudige rondstaafprofielen. De sleutelstukken worden ook hier ondersteund door gemetselde, omstucte consoles. De derde moerbalk vertoont inkepingen die wijzen op een verdwenen vakwerk wandje onder deze balk, waarvan de verticale stijlen met halfhoutse verbindingen met de moerbalk verbonden waren.

Kapverdieping: De zolder of kapverdieping is één open ruimte. In de westelijke zijmuur is in het tweede balkvak vanaf de achtergevel een gemetselde spaarboog zichtbaar. In het tweede balkvak vanaf de voorgevel is er een rookkanaal tegen de oostelijke zijgevel. Een tweede rookkanaal aan de oostzijde van het achterste balkvak is verwijderd. De kapconstructie is omstreeks 2000 gerestaureerd en bestaat uit drie spanten en een strijkspant aan de voorzijde. Het strijkspant aan de achterzijde is verwijderd bij het afwollen van het dak aan die zijde; wel zijn de gaten van verdwenen windschoren nog zichtbaar in de wormplaten. De spanten bestaan uit krommerjukken die een dekbalk dragen, ondersteund door korbelen. De spantbenen zijn voorzien van gotische kapellen (afgeschuinde hoeken). De dekbalken dragen de wormplaten, die met de spantbenen verbonden zijn door gepende windschoren. Op de wormplaten steunen de eiken sporenparen, die voorzien zijn van laaggeplaatste haanhouten. Aan de voorzijde zijn van de sporenparen vervangen. De kap is aan de voor- en achterzijde afgewolfd, waarbij de afwolving in grenenhout is uitgevoerd (ca.1800).

De dekbalken van de spanten vertonen inkepingen van kinderbinten van een verdwenen, oorspronkelijke vlieringvloer. Aan de oostzijde is de oude muurplaat nog in tact, aan de westzijde is deze verdwenen door de bouw van de hogere zijgevel van het buurpand. De verbindingslas tussen de verschillende delen van de wormplaten is vastgezet met zowel een houten toognagel als gesmede nagels. In de westelijke zijgevel is ter hoogte van het tweede balkvak van achteren een spaarboog boven de zoldervloer zichtbaar. De voorste twee spanten zijn voorzien van een witkalklaag, hier was ooit een dienstbodekamer tje afgescheiden. Dit ontving licht via een oculusvenster in de top van de voorgevel. Ook het westelijke spantbeen aan de achterzijde is van een witkalklaag voorzien.

Restant van een ondersteuning van schouw op de begane grond, onder het gewelf van de achterkelder

De laatmiddeleeuwse balklaag op de eerste verdieping van Gasthuisstraat 10

Bouwfasering

14e eeuw:

De oudste kern van het pand wordt gevormd door de kelders. Deze behoren tot een stenen of vakwerk voorganger van het huidige pand. Dit pand had een tussenwand boven de scheidingsmuur van de kelders. Dit valt af te lezen aan de duidelijke scheiding tussen voorkelder (opslag goederen) en achterkelder (huishoudelijk gebruik), die duidt op een indeling in voorhuis en achterhuis. Dit is nu boven de kelders niet meer herkenbaar. Het pand had een eigen zijgevel aan de westzijde, naast de buitenmuur van nr.8.

Late 15e eeuw:

Omstreeks de late vijftiende eeuw is het pand verbouwd, waarbij de verspringing in de westelijke zijgevel is ontstaan. Over de diepte van de eerste drie balkvakken is de rechter zijgevel gesloopt en zijn de nieuwe moerbalken ingelegd in de zijgevel van nr.8, waardoor aan ruimte werd gewonnen. De nieuwe moerbalken waren voorzien van sleutelstukken met drie rondstaafprofielen. Inkepingen in de achterste moerbalk van de balklaag van de tweede verdieping laten zien dat onder deze balk een vakwerk scheidingswand was, die de achterste travee als kamer afscheidde. Deze is omstreeks 1600 vervangen door een meer naar voren geplaatste vakwerkwand in de derde travee van voren. Van deze wand, die in het midden een rookkanaal had, was tot de meest recente verbouwing nog de helft aanwezig. Het rookkanaal duidt op de aanwezigheid van een schouw op de begane grond of eerste verdieping, die tegen een vakwerk scheidingswand tussen voor- en achterhuis was geplaatst.

Ca.1800:

Omstreeks het begin van de negentiende eeuw werd het dak afgewolfd aan beide zijden, zodat aan de voorzijde een, voor die tijd modieuze, lijstgevel ontstond.

2e helft 19e eeuw:

In de tweede helft van de negentiende eeuw kwam de huidige vormgeving van de voorgevel tot stand.

2000:

Omstreeks 2000 werd het pand grondig gerenoveerd, waarbij de oude indeling van de eerste en tweede verdieping verwijderd werd en de balklagen in het zicht gebracht werden en aangevuld met extra stalen moerbalken. De vakwerkwanden en rookkanalen op de eerste en tweede verdieping werden verwijderd.

Bouwdossier:

-

Vakwerkwand uit ca.1600 op de tweede verdieping, tijdens de meest recente verbouwing omstreeks 2000

Marmeren schouwmantel op de eerste verdieping

Balkoplegging met slof en bakstenen console op tweede verdieping, tijdens de laatste renovatie van het pand

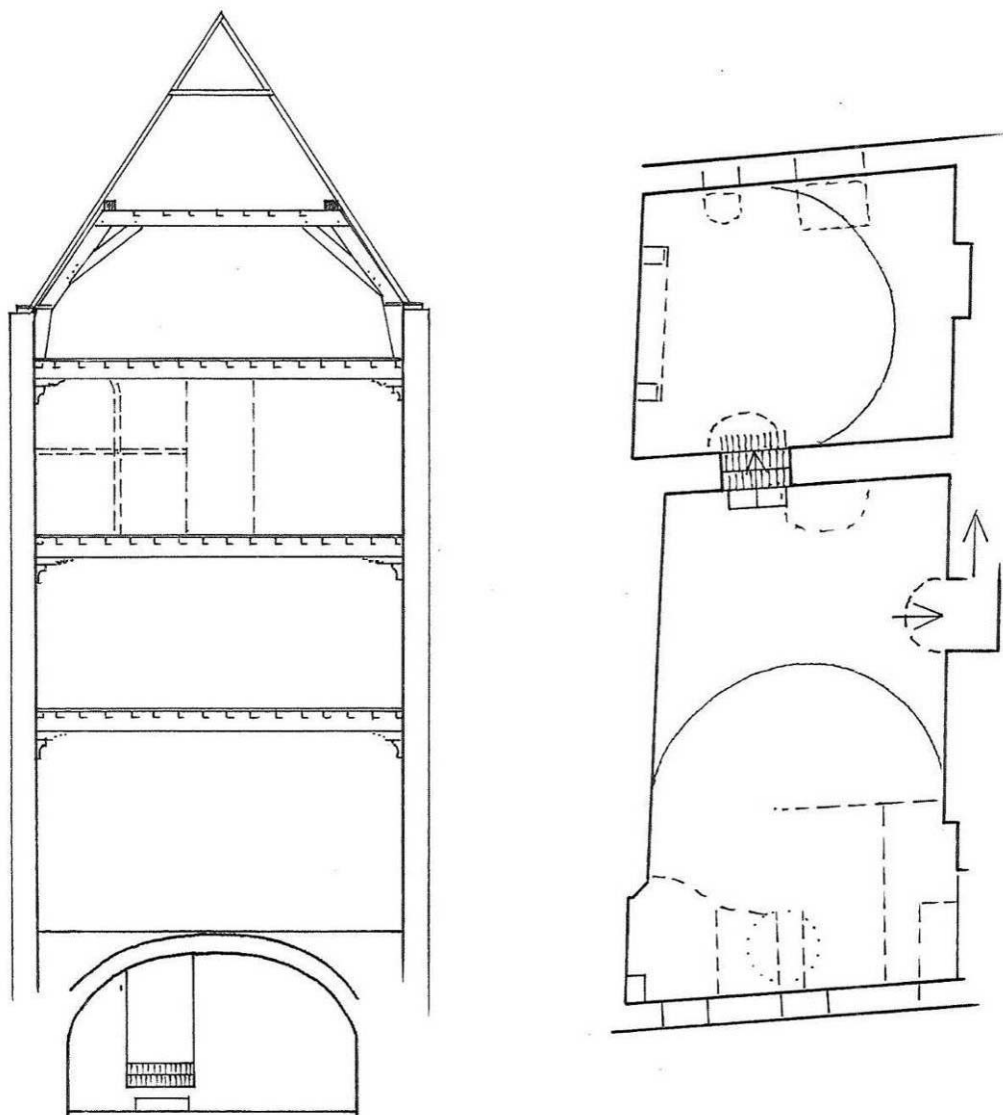
De kapconstructie van Gasthuisstraat 10 richting de achtergevel

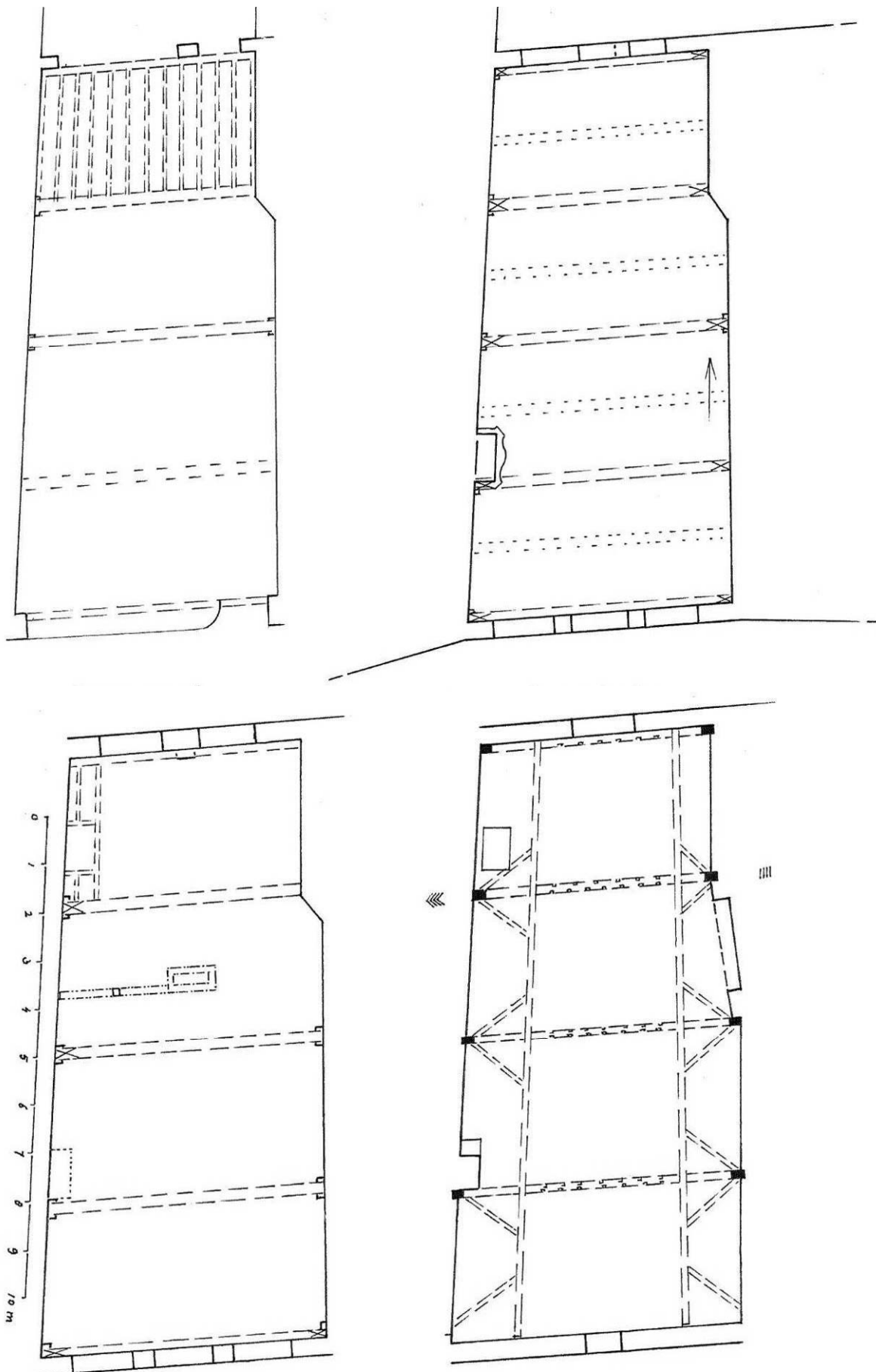
De tweede verdieping richting de voorgevel

De spaarboog in de oostelijke zijmuur op de kapverdieping

Gasthuisstraat 10 – dwarsdoorsnede richting het zuiden en kelderplattegrond (niet op schaal afgebeeld)

Gasthuisstraat 10 – plattegronden begane grond, eerste en tweede verdieping en zolder

De kadastrale minuutkaart met het perceel van Gasthuisstraat 12

De voorgevel van Gasthuisstraat 12

De achtergevel van Gasthuisstraat 12

Gasthuisstraat 12 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 12, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 635
Datering:	15 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel / opslag
Datum opname:	6 juni 2008

Algemeen

Gasthuisstraat 12 is gelegen aan de zuidzijde van de Gasthuisstraat. Tussen nr. 10 en 12 maakt de rooilijn van de Gasthuisstraat een knik en versmalt de straat naar het noorden.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 12 al dezelfde afmetingen als op dit moment. Sinds 1842 is er kadastraal niets veranderd. Het perceel is aan de straatzijde grotendeels bebouwd en heeft een kleine binnenplaats aan de achterzijde, die momenteel overbouwd is.

Historische foto's: Op foto A uit ca.1910 is de voorgevel van Gasthuisstraat 12 goed te zien dankzij de knik in de rooilijn. De gevel heeft op dat moment een hoge laatnegentiende-eeuwse winkelpui op de begane grond, met een groot etalagevenster en een hardstenen basement. Daarboven is een gepleisterde lijstgevel met een hoge kroonlijst waarin een half rond venster is opgenomen. Boven de begane grond is sinds die tijd weinig veranderd, de onderpui is later veranderd.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Het pand Gasthuisstraat 12 is een smal, diep pand, dwars op de straat georiënteerd. Het is onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak haaks op de straat, waarvan de dakpunt is afgeknot. De begane grond is naar achteren uitgebreid, ten koste van de binnenplaats.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 12 is een lijstgevel van drie bouwlagen hoog. Op de begane grond is een moderne winkelpui met een centrale toegang en twee etalageramen, omgeven door blauw tegelwerk. Boven de begane grond is de gevel voorzien van glad pleisterwerk. Op beide verdiepingen zijn twee vensters met laatnegentiende-eeuwse houten T-ramen met glas-in-lood in het bovenlicht. Ze hebben omstucte onderdorpels. De gevel wordt afgesloten door een gestucte kroonlijst met siermotieven. Centraal in de lijst is een half rond zoldervenster met een laatnegentiende-eeuws raampje. Aan het dak is een geprofileerde houten bakgoot.

Achtergevel: De achtergevel bestaat uit laatmiddeleeuws bakstenen metselwerk, dat is voorzien van een moderne pleisterlaag en licht grijs geschilderd. Op het niveau van de begane grond is de achtergevel weggebroken. Daarboven zijn er twee grote, vierkante vensters op de eerste verdieping en een kleiner, vierkant venster op zowel de tweede verdieping als op zolderniveau. De oorspronkelijke laatmiddeleeuwse top van de gevel is afgeknot.

Beschrijving interieur

Kelder: De kelder kon tijdens het onderzoek niet bezocht worden. Wel staat vast dat de oude, gewelfde kelder (vermoedelijk van laatmiddeleeuwse oorsprong) nog onder het pand aanwezig is.

Begane grond: De begane grond is één open ruimte en ingericht als winkel. In het midden is een steile, moderne trap naar de eerste verdieping.

Eerste verdieping: De eerste verdieping bestaat uit een voorkamer, een overloop en een achterkamer. De achtermuur van de overloop is een éénsteens muur, vermoedelijk de oude scheidingsmuur tussen voor- en achterhuis. De voorkamer heeft een schouw tegen de oostelijke zijgevel, voorzien van een zwart marmeren

Vroegnegentiende-eeuwse balustertrap op 2e verdieping

Vroegnegentiende-eeuwse steektrap naar de zolder

Overzicht van de kapconstructie richting de voorgevel met rechts de trapombouw

schouwmantel uit de vroege twintigste eeuw. Op de overloop is een moderne toilet-inbouw en een trap met tussenbordes richting de tweede verdieping. De trap heeft brede, platte balusters, die aan het oog onttrokken worden door een later aangebrachte beplating. De trap dateert vermoedelijk uit de vroege negentiende eeuw. De achterkamer heeft een schouw met eenvoudige mantel tegen de oostelijke zijwand. Links van dit rookkanaal én links en rechts van de achtergevel zijn verdiepingshoge verdikkingen in het muurwerk, met afgeschuinde hoeken. De balklaag boven de eerste verdieping is slechts deels in het zicht en bestaat uit (vermoedelijk eiken) moerbalken, parallel aan de voorgevel.

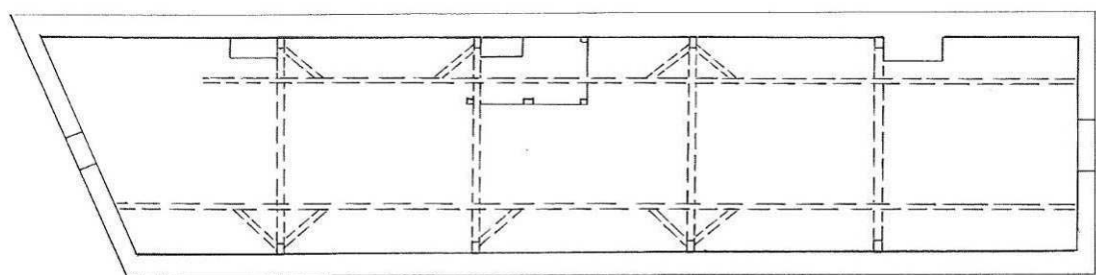
Tweede verdieping: Ook de tweede verdieping heeft een verdeling van een voorkamer, overloop en achterkamer. De voorkamer heeft geen historische afwerkingen, behalve het rookkanaal van de schouw op de verdieping tegen de oostgevel. De twee moerbalken in deze ruimte zijn omtimmerd met gipsplaten. Op de overloop komt de trap vanaf de eerste verdieping boven en wordt beëindigd door een balustrade, waar de platte balusters en geprofileerde leuning nog in tact zijn. Vanaf de overloop is ook een vroegnegentiende-eeuwse eiken steektrap naar de zolder. De muur tussen overloop en achterkamer verjongt op de tweede verdieping tot een halfsteens muur. De deur naar de achterkamer dateert uit de vroege negentiende eeuw, maar is later aangepast (glas-in-lood en beplating zijn twintigste-eeuws). In de achterkamer is een rookkanaal tegen de oostelijke muur. De achtergevel is ook hier voorzien van hoekkolommen, die de strijk balk dragen. In totaal bestaat de balklaag boven de tweede verdieping uit 4 moerbalken en een strijk balk. In ieder geval in het achterste balkvak, bij de achtergevel, is nog een gespelderd plafond met kinderbinten bewaard gebleven. De plafonds overige balkvakken gaan schuil achter een boardplafond.

Zolderverdieping en kapconstructie: De zolderverdieping, tevens kapruimte, is een open ruimte met een vroegnegentiende-eeuwse trapombouw en een kleine achterkamer. Zowel in het eerste balkvak als in het laatste balkvak aan de oostzijde is een rookkanaal, waarvan alleen het achterste doorloopt in een schoorsteen boven het dakvlak. De kapconstructie is een sporenkap met krommerspanten. Er zijn vier krommerspanten met zeer geronde korbelen. De spantbenen zijn voorzien van windschoren, die verbonden zijn met de wormplaten. Op de wormplaten steunden oorspronkelijk de eiken sporenparen met haanhouten. Door een afplatting van het dak, zijn de sporen echter afgezaagd ter hoogte van de wormplaten en zijn de spanten aan de bovenzijde afgedekt met grenen platen, waarover de bitumen dakbedekking ligt. De oude muurplaten zijn wel nog aanwezig. Deze worden aan de oostzijde plaatselijk ondersteund door gemetselde consoles. De kapconstructie is voorzien van getrokken telmerken, die oplopen van de voorgevel naar de achtergevel en verspringen van links naar rechts; ieder spant is per spantbeen genummerd. Ook de verbindingen tussen de windschoren en de wormplaten hebben een rondgaande nummering, die linksvóór begint bij '1' en rechtsvóór eindigt met '20'. Uit de nummering blijkt dat er ook oorspronkelijk geen strijkspanten waren.

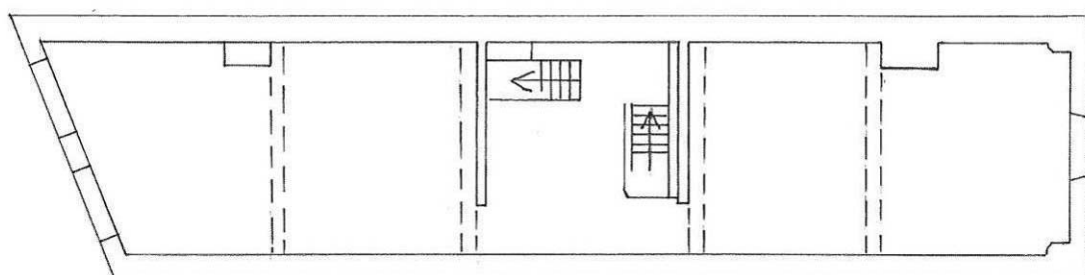
Bouwfasering

<u>Late middeleeuwen:</u>	Het pand Gasthuisstraat 12 werd in de late middeleeuwen gebouwd. Het had oorspronkelijk een topgevel aan de straat en een zadeldak haaks op de rooilijn.
<u>Ca.1800:</u>	Omstreeks 1800 werd de voorgevel afgetopt en kreeg het pand een lijstgevel. De huidige kroonlijst met half rond venster en de indeling van de bovenpui stammen uit deze fase, evenals de trappen in het interieur.
<u>20ste eeuw:</u>	In de tweede helft van de twintigste eeuw, mogelijk na oorlogsschade, werd het dak afgetopt. De eiken sporenparen werden afgezaagd en de krommerspanten droegen het nieuwe, platte dak. In de late twintigste eeuw werd de onderpui vernieuwd.

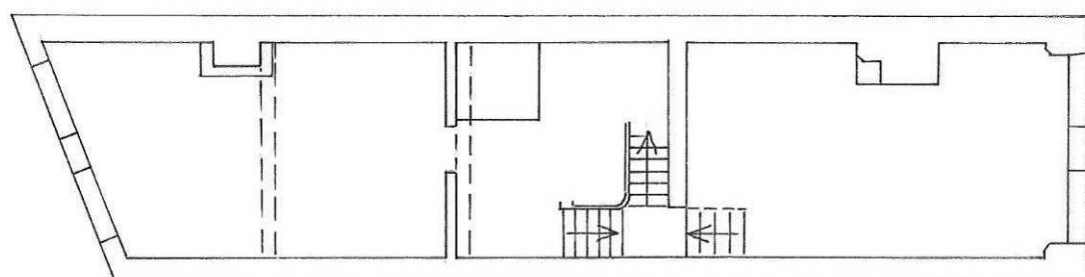
Bouwdossier: -

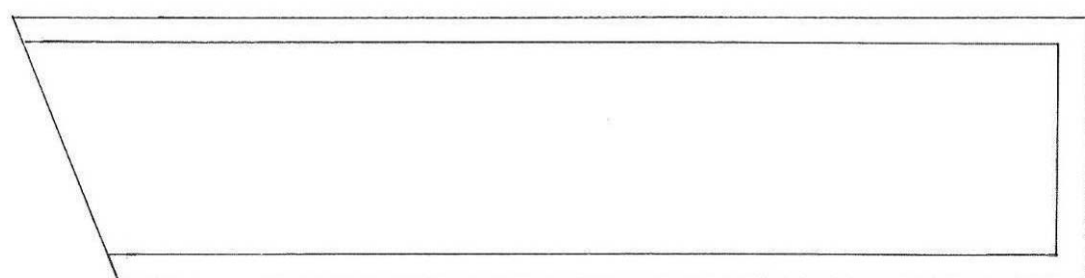
zolder

2e verdieping

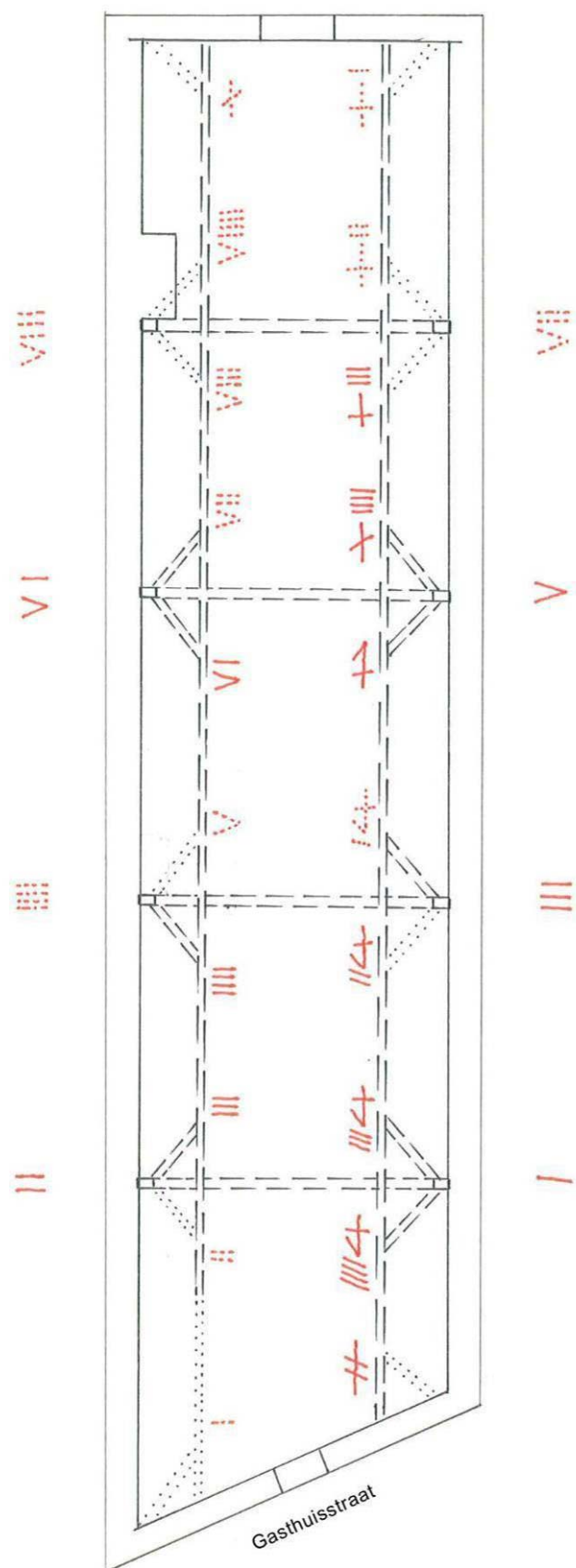
1e verdieping

begane grond

0 1 2 3 4 5 m

Gasthuisstraat 12 – plattegronden van de begane grond tot kapverdieping

Gasthuisstraat 12 – kapplattegrond met telmerken

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van nr.14

De voorgevel van Gasthuisstraat 14

De achtergevel van Gasthuisstraat 14

Gasthuisstraat 14 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 14, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 634
Datering:	1485-1500 AD (d)
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	winkel (BG)
Datum opname:	21-11-2008

Algemeen

Gasthuisstraat 14 is gelegen aan de zuidzijde van de Gasthuisstraat, op een plek waar de straat naar het oosten toe versmalt.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart is te zien dat het perceel van Gasthuisstraat 18 dezelfde afmetingen heeft als nu. Het betreft een smal perceel aan de straatzijde, dat aan de achterzijde aan de oostkant trapsgewijs verbreedt. Op de kadastrale minuutkaart is het perceel grotendeels bebouwd (hoofdhuis en achter-/aanbouwen), op een kleine binnenplaats in de zuidoosthoek na.

Historische foto's: Op foto A uit ca.1910 is de voorgevel van Gasthuisstraat 14 goed zichtbaar. Die had op dat moment een deur en een hoog venster op de begane grond en op de verdiepingen steeds twee vensters. De vensters hebben geprofileerde omlijstingen en een hoog T-raam. De gevel lijkt te zijn gestuct. De huidige gevel heeft andere (lagere) vensters en een moderne winkelpui. Ook is de gevel voorzien van een klampmuur met schoon metselwerk. De oude, rijk geprofileerde kroonlijst en het hardstenen trapje van de voordeur lijken de enige elementen te zijn die op dit moment nog gehandhaafd zijn.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 14 is een diep pand met een L-vormige plattegrond, die voortkomt uit de combinatie van een smal, diep voorhuis en een breder, ondiep achterhuis. Het pand is geheel onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een zadeldak haaks op de weg, dat aan de voorzijde is afgewolfd. Aan de achterzijde is aan de westzijde een tweelaags aanbouw met een plat dak en aan de oostzijde een éénlaags aanbouw met een plat dak.

Voorgevel: De voorgevel is drie bouwlagen hoog en heeft op de begane grond een moderne winkelpui. Voor de voordeur is nog de oude hardstenen trap aanwezig. Boven de begane grond is de gevel voorzien van een klamplaag met schoon metselwerk, waarin ovale, ijzeren muurankers zijn opgenomen. Zowel op de eerste als tweede verdieping zijn twee vensters met vlak gestucte omlijstingen en laatnegentiende-eeuwse houten T-ramen. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde, houten kroonlijst.

Achtergevel: De achtergevel van Gasthuisstraat 14 is een gepleisterde, laatmiddeleeuwse topgevel met schouderstukken, waarvan de oostelijke schouder bijgehakt is. Op de eerste en tweede verdieping zijn twee vensteropeningen en in de geveltop is een laadluik. Boven dit laadluik is aan de binnenzijde van de gevel een klein, dichtgezet venster zichtbaar. In de gevel zijn onder de geveltop twee gesmede haken aangebracht met een gekruld uiteinde, waarop een stok of staaf gelegd kon worden, waar lappen textiel aan te drogen konden worden gehangen.

Beschrijving interieur

Kelder: Gasthuisstraat 14 is geheel onderkelderd. Het heeft een voor- en een achterkelder. Deze waren tijdens het onderzoek niet toegankelijk, maar zijn meest waarschijnlijk van laatmiddeleeuwse oorsprong en opzet.

Begane grond: De begane grond is een open winkelruimte met moderne afwerkingen. Aan de voorzijde zijn enkele balken van de oorspronkelijke balklaag in het zicht, waarschijnlijk is de balklaag nog geheel intact.

Rookkanaal met dichtgezette kachelnis op de 1^e verdieping

Spaarnis op de tweede verdieping

Deur met oude gehengen in de westelijke achterkamer op de eerste verdieping

Eiken steektrap naar de zolder

Eerste verdieping: De eerste verdieping heeft een voorkamer, een diepe overloop en twee achterkamers. In de voorkamer is tegen de oostelijke wand een schouw met een later dichtgezette kachelnis. In de westelijke achterkamer is tegen de noordelijke wand een kleine schouw en is een kleine, oude deur aanwezig. Aan weerszijden van de overloop zijn twee gemetselde spaarbogen in de zijgevels. Aan de oostzijde is één spaarboog weggekapt. De trap naar de tweede verdieping dateert van ca.1800, de oude gedraaide trapspijlen zijn vermoedelijk nog aanwezig, maar afgetimmerd. De oude grenen trap (ook ca.1800) van de begane grond naar de eerste verdieping ligt opgeslagen op de eerste verdieping.

De balklaag boven de eerste verdieping bestaat uit vijf moerbalken die op gemetselde muurdammen zijn opgelegd en voorzien zijn van omstucte sloffen of sleutelstukken. De eerste twee balkvakken vanaf de straatzijde hebben een hogere verdiepingshoogte dan de achterliggende traveeën.

Tweede verdieping: De indeling op de tweede verdieping bestaat uit een voorkamer, dubbele overloop en twee achterkamers. Op de overloop komt de trap vanaf de eerste verdieping boven. Dit is een losstaande eiken steektrap met afgeschuinde trapbomen naar de zolder en kapverdieping. Aan weerszijden van de overloop, die twee traveeën diep is, zijn twee spaarbogen in beide zijgevels, overeenkomstig de eerste verdieping. De voorkamer heeft een oude toegangsdeur met bijzonder sluitwerk. Tegen de oostelijke zijwand van de voorkamer is een schouw, waarvan de gemetselde schouwmantel afgeschuinde hoeken heeft en een geprofileerde houten lijst aan de bovenzijde. De oostelijke achterkamer heeft nog oude vloerdelen. De balklaag boven de tweede verdieping bestaat uit zes moerbalken, die op muurdammen zijn opgelegd en voorzien zijn van omstucte sloffen of sleutelstukken.

Zolder- en kapverdieping: De zolderverdieping is één ongedeelde kapruimte. De kapconstructie bestaat uit zes kromstijlgebinten. Ze zijn voorzien van eikenhouten korbelen, windschoren (ontbreken op enkele plekken) en eikenhouten wormplaten, die de daksporen met haanhouten ondersteunen. De korbelen zijn deels gespijkerd en deels met houten pennen vastgezet. Het voorste strijkspant is verwijderd toen het dak werd afgewolfd. De balkkoppen van de voorste twee dekbalken zijn aan de kopse zijden ingekeept. De achterste drie spanten wijken af van de voorste drie; de achterste spanten hebben aan de oostzijde schuin geplaatste in plaats van gekromde spantbenen. De borstwering is hier lager dan aan de westzijde en ligt ter hoogte van het vloerniveau, zodat er geen verbinding tussen spanten en zijgevel is in de vorm van blokkeels. Om de spanten toch te verstijven is er een forse tussengording tussen de spantbenen van het achterste strijkspant en derde spant van achteren ingepend, die halfhouts over het tussenliggende spant is gekeept. De achtergevel is door middel van een koppelbalkje verbonden met de haanhouten. De kap is voorzien van getrokken, rechts gebroken merken. De nummers lopen van het eerste spant op tot het derde spant (<< tot <<<<) en weer af vanaf het vierde tot het zesde spant (<<< tot <).

Bouwfaserings

1485-1500:

Het pand Gasthuisstraat 14 is gebouwd in de laatste vijftien jaar van de vijftiende eeuw. Dendrochronologisch onderzoek dateerde de kapconstructie van de voorste vier traveeën in de periode 1485-1493 en de achterste drie kapspanten in de periode 1488-1500. Dit zou erop kunnen duiden dat het voorhuis en achterhuis in twee zeer kort op elkaar volgende fases gebouwd zijn, maar het verspringen van de oostgevel op zich is al voldoende reden om twee verschillende constructies achter elkaar toe te passen. Voor- en achterhuis kunnen dus ook gelijktijdig gebouwd zijn. De verspringing van het achterhuis richting het oosten kan mogelijk samenhangen met het overbouwen van een (verdwenen) steegje tussen nr.14 en buurpand nr.16.

19^e eeuw:

Omstreeks 1800 werd de kapconstructie aan de voorzijde afgewolfd en kreeg het pand een lijstgevel aan de straat. Deze gevelopzet is nog te zien op foto A uit 1910. Uit die periode dateren eveneens de trappen van de begane grond en de eerste verdieping en de kachelnis op de eerste verdieping.

20ste eeuw:

Begin twintigste eeuw werd de voorgevel onder de kroonlijst voorzien van een klampmuur met sierstenen. Verder vond er voornamelijk een modernisering aan het interieur van de begane grond plaats.

Bouwdossiers: 1258

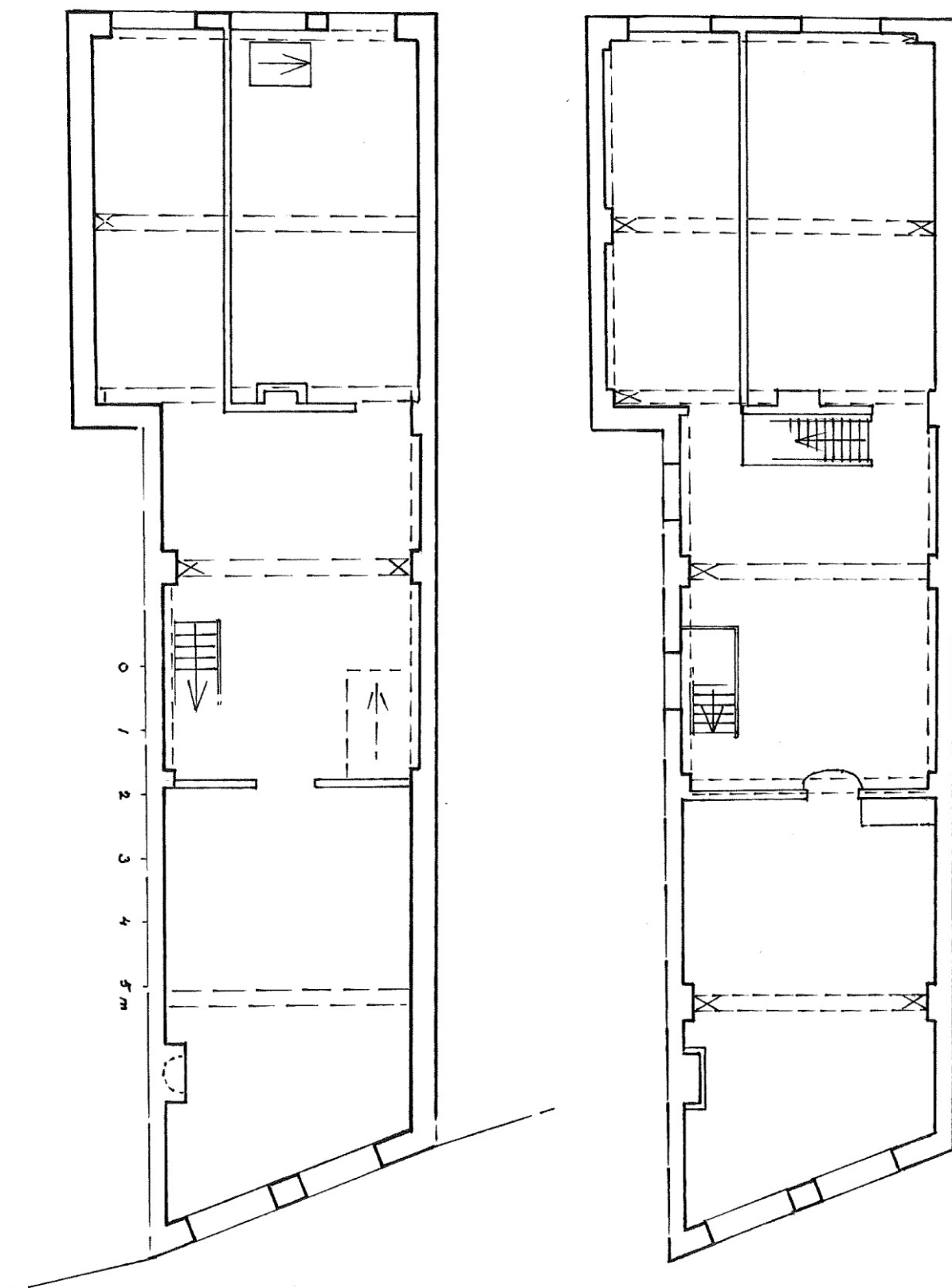
De kap van nr.14 richting achtergevel

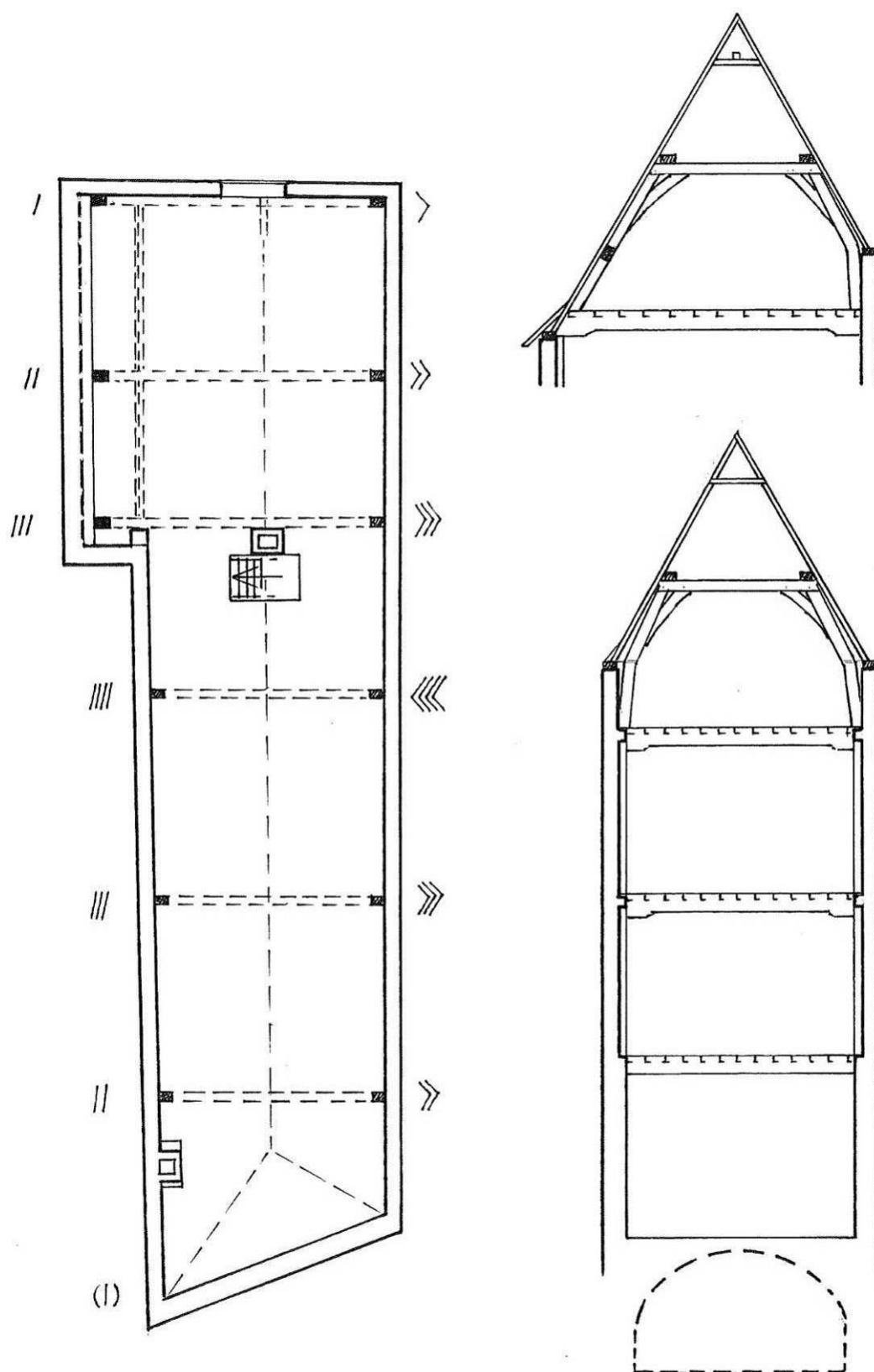
Derde spantbeen van het achterhuis met rechte stijl

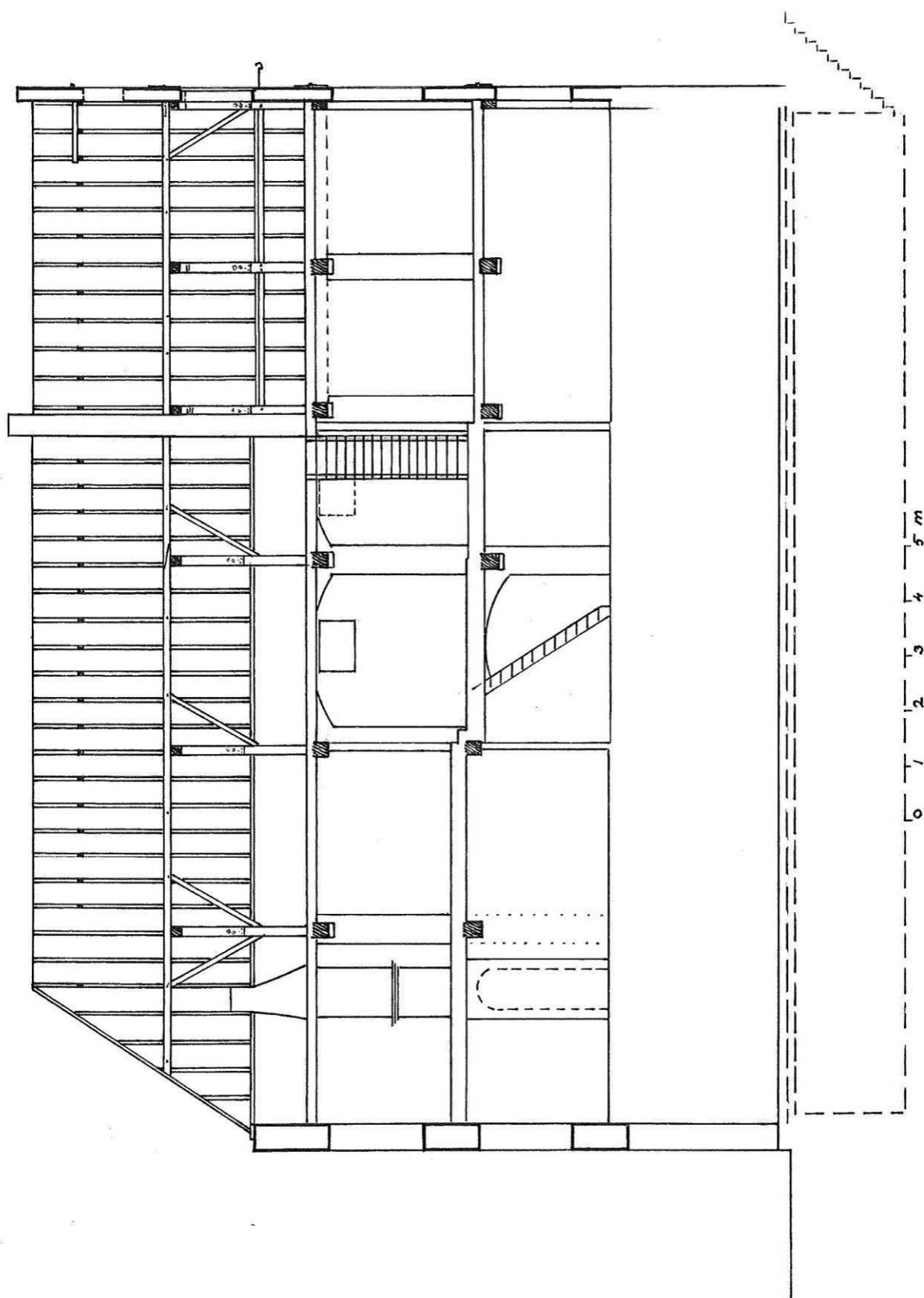
Achterste strijkspant tegen de achtergevel met schuine stijl en ingepende tussengording links en kromstijl rechts

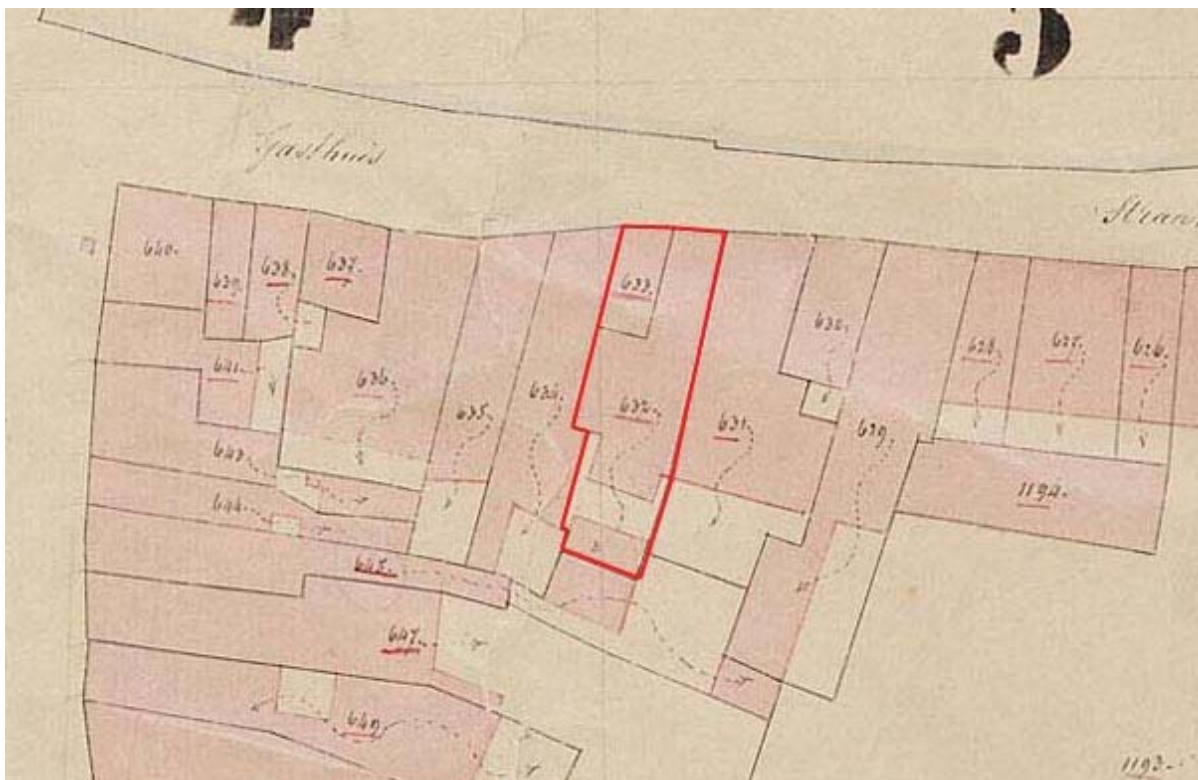
Gasthuisstraat 14 – plattegronden eerste verdieping en tweede verdieping

Gasthuisstraat 14 – plattegrond zolder en dwarsdoorsnede over voorhuis (beneden) en achterhuis (boven)

Gasthuisstraat 14 – lengtedoorsnede richting het oosten. De voorgevel is naar beneden gericht

Kadastrale minuutkaart met het perceel van Gasthuisstraat 16

De voorgevel van Gasthuisstraat 16

De achtergevel van Gasthuisstraat 16

Gasthuisstraat 16 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 16, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 1448
Datering:	15 ^e of 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	woonhuis/winkel
Datum opname:	1993

Algemeen

Gasthuisstraat 16 is gelegen in de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat.

Geschiedenis

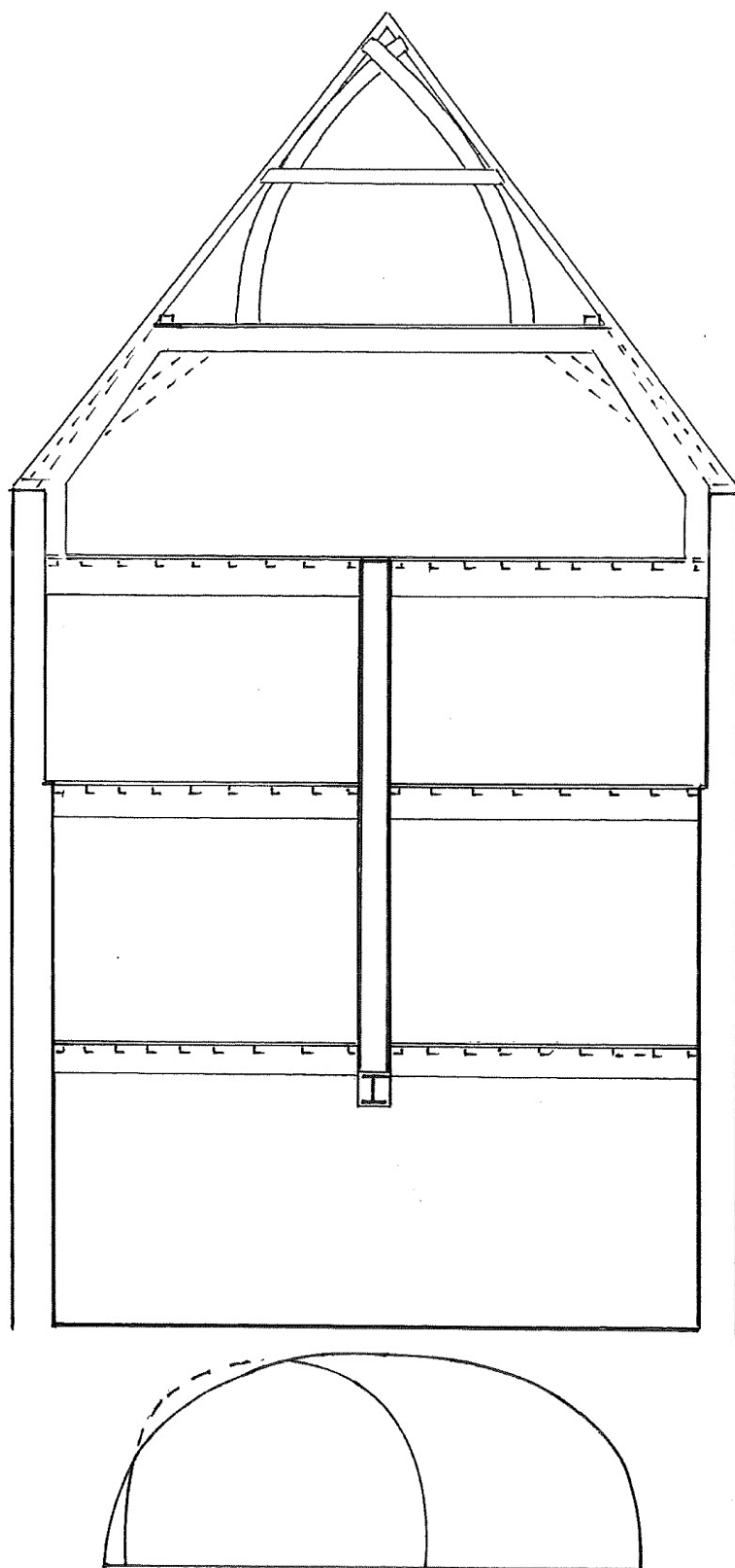
Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 16 al een onregelmatige vorm. Het voorhuis is in twee kadastrale eenheden gesplitst; het westelijke perceel is ondiep en rechthoekig van vorm en het oostelijke perceel begint smal en wordt vervolgens breder aan de achterzijde. Er is bebouwing aan de voorzijde van het perceel, met een onregelmatige achterrooilijn, die aan een aanbouw doet denken. Vervolgens is er een kleine open plaats en een achterbouw op rechthoekig grondplan.

Beschrijving

Het in 1993 gesloopte en door nieuwbouw vervangen pand Gasthuisstraat 16 was een laatmiddeleeuws huis. Het was onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog, gedekt met een zadeldak haaks op de straat dat aan twee zijden afgewolfd was.

De kelder bestond uit een brede voorkelder met een gedrukt tongewelf en een smallere achterkelder met een tongewelf. Het gewelf en de zijmuren waren opgetrokken in baksteen, in de voorgevel was tevens mergelsteen verwerkt. De indeling van de kelders hing samen met de verdeling voorhuis – achterhuis. Het achterhuis was smaller vanwege het extra brede achterhuis van nr.14. Volgens de bouwtekeningen uit 1993 is de middeleeuwse kelder gehandhaafd, maar volgespoten met schuimbeton.

Het voorhuis had op de begane grond en de verdiepingen de indeling van een dubbelpand met een langsmuur in het midden. De kapconstructie was ongedeeld. De kapspanten bestonden uit kromstijlrukken, het precieze aantal is niet bekend. Op de dekbalken waren in de (vroeg) negentiende eeuw grenen A-spanten, met gekromde (!) spantbenen geplaatst. Vermoedelijk hing dit samen met het afwollen van het dak aan de voorzijde omstreeks 1800. Het pand had tot 1993 een gepleisterde (middeleeuwse) voorgevel van vier vensterassen breed, afgesloten met een geprofileerde houten kroonlijst uit ca.1800.

Gasthuisstraat 16 – dwarsdoorsnede van het pand richting achtergevel vóór 1993

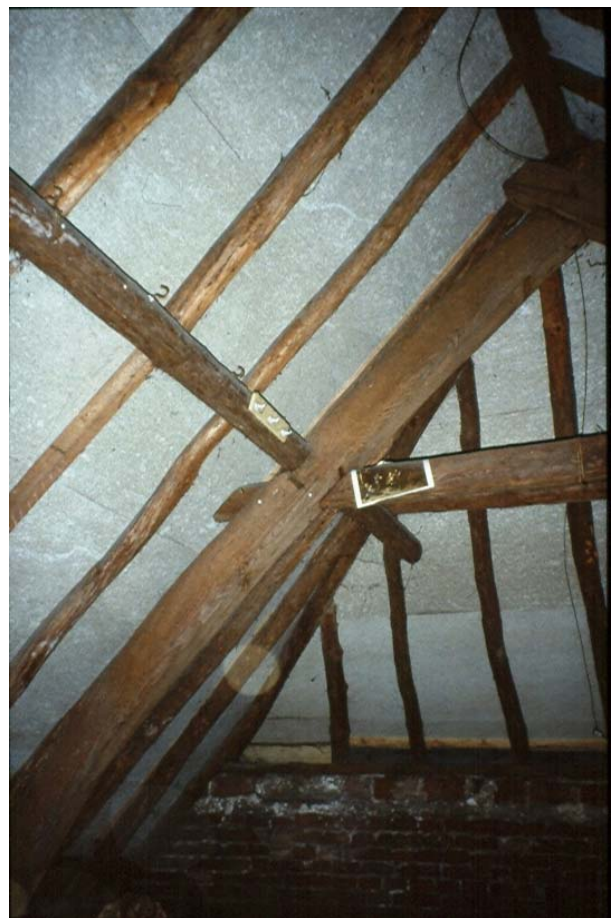
De voorkelder richting de voorgevel (1993)

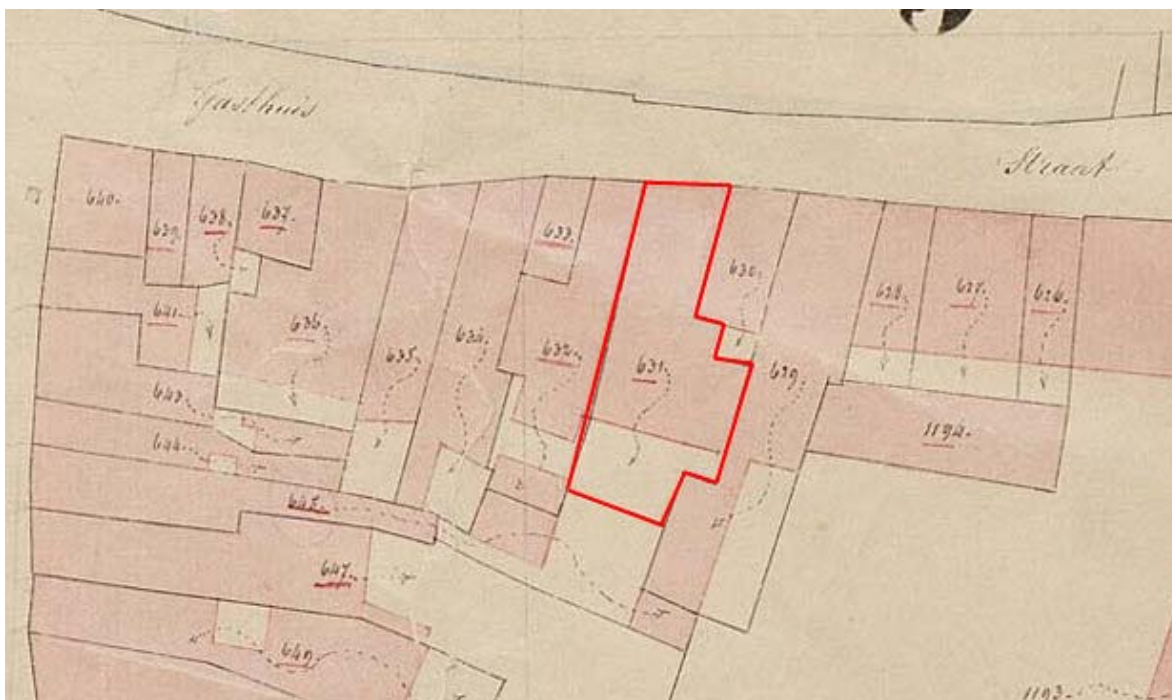
De smallere achterkelder van Gasthuisstraat 16 (1993)

De vliering met één van de grenen A-spanten (1993)

De afvolging van het dak bij de voorgevel (1993)

Kadastrale minuutkaart met in rood het perceel van Gasthuisstraat 18

De voorgevel van Gasthuisstraat 18

De laatmiddeleeuwse achtergevel van nr.18

Gasthuisstraat 18 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 18, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 631
Datering:	15 ^e – 16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	woonhuis/winkel
Datum opname:	9-11-2007

Algemeen

Gasthuisstraat 18 is gelegen in de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat 18 dezelfde vorm als nu. Ook het kadastrale nummer is sindsdien niet gewijzigd. Het perceel heeft een onregelmatige vorm en verbreedt trapsgewijs naar achteren toe. Naast het hoofdhuis is een L-vormig zijhuis en achter de bebouwing is nog een smalle strook open plaats.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 18 is een diep pand, bestaande uit een voor- en een achterhuis. Het voorhuis is aan de voorzijde onderkelderd en daarboven twee bouwlagen hoog. Het achterhuis is twee bouwlagen hoog. Het voorhuis was oorspronkelijk de helft van een dubbelpand met nr.20, waardoor het slechts een 'halve' dakconstructie heeft die aan de voorzijde is afgeknot en boven spantniveau is verlaagd. Het achterhuis is smaller en heeft een zelfstandig zadeldak, afgesloten met een trapgevel. Tegen de oostgevel van het achterhuis is aan de achterzijde een ondiep zijhuis gebouwd, dat met een lessenaardak tegen de oostgevel leunt. Achter het woonhuis is een éénlaags aanbouw met een plat dak (twintigste-eeuws), waarop een dakterras is aangelegd. Ten oosten van het smallere achterhuis is een lagere aanbouw met een lessenaarsdak.

Voorgevel: De voorgevel van Gasthuisstraat 18 is twee bouwlagen hoog. Op de begane grond is de gevel op de hoeken gepleisterd en voorzien van een moderne winkelpui, waarin een etalagevenster, de toegangsdeur tot de winkel en de toegangsdeur van de bovenwoning zijn opgenomen. Het bovenste deel van de voorgevel dateert uit de late negentiende eeuw. Het betreft een bakstenen gevel, voorzien van gepleisterde horizontale banden. Centraal in de gevel is een breed venster, afgesloten met een segmentboog voorzien van een zandstenen sluitsteen. Het terugliggende boogveld is voorzien van decoratief metselwerk. Het venster bestaat uit een oorspronkelijk, centraal T-raam, met aan weerszijden een smal venster met bovenlicht. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde dakgoot op decoratieve consoles, die twee aan twee geordend zijn. Tussen de consoleparen zijn gepleisterde panelen. In het voorste dakvlak is een laatnegentiende-eeuwse dakkapel, afgesloten met een segmentboogvormig fronton. In de dakkapel is een venster met een draairaam.

Achtergevel: De achtergevel van het achterhuis van Gasthuisstraat 18 is een gepleisterde laatmiddeleeuwse trapgevel. Op de eerste verdieping zijn hier twee oorspronkelijke vensteropeningen, voorzien van de originele houten latei. De linker opening is vergroot ten behoeve van een deur naar het dakterras van de achterbouw. Het deurkozijn en het T-raam ernaast dateren uit de late twintigste eeuw. In de top van de gevel zijn drie kleine, rechthoekige venstertjes. De gevel is voorzien van smalle, gesmede muurankers. Tegen de oostelijke zijgevel van het achterhuis is de halve topgevel van het zijhuisje, die één vensteropening in de top heeft. De gevel is recentelijk oranje geschilderd.

De achtergevel van nr.18 op de eerste verdieping

Noordoosthoek van de kelder

Zuidwesthoek van de kelder

Dichtgezette kaarsnis in de oostgevel van de kelder

Beschrijving interieur

Kelder: De kelder onder het voorhuis is een ondiepe kelder, ter breedte van het gehele pand, met een tongewelf parallel aan de straat. Zowel het gewelf als de zijmuren zijn opgetrokken in baksteen. Het vloerniveau is in de loop der tijd verhoogd, dit is te zien aan twee dichtgezette kaarsnissen, die zich op een ongebruikelijk laag niveau in de oostelijke zijgevel bevinden. De huidige vloer is voorzien van plavuizen. De oorspronkelijke ingang vanaf de straat was aan de westzijde, aan de oostzijde is een kelderlicht. De huidige (secundaire) entree is vanaf de oostelijke achterzijde.

Begane grond: De begane grond bestaat uit een smalle opgang naar de bovenwoning aan de oostzijde en een grote winkelruimte aan de westzijde. Op enkele meters van de voorgevel is tegen de oostelijke zijmuur een restant van een rookkanaal, behorend bij een verdwenen schouw op die plek. De interieurafwerkingen zijn modern, de balklaag is niet in het zicht.

Eerste verdieping: De eerste verdieping heeft een L-vormige voorkamer aan de voorzijde en een trappenhuis ernaast. Aan de achterzijde is een achterkamer, met daarnaast een gang aan de oostzijde. Van de balklaag boven de verdieping is alleen de derde moerbalk vanaf de voorgevel in het zicht. Deze heeft aan weerszijden afgestucte sleutelstukken of sloffen.

Zolderverdieping: De zolder van het voorhuis is drie balkvakken diep en heeft twee afgescheiden kamertjes, één aan de voorzijde en één tegen de westelijke zijgevel. De rest van de ruimte is in gebruik als overloop. Op een kleine afstand van de achtergevel van het voorhuis is een vrijstaand rookkanaal. Aan de achterzijde is een brede, hergebruikte eiken trap naar de vliering. De zolderruimte van het achterhuis is één open kapruimte, twee balkvakken diep. In de oostelijke zijmuur is een dichtgezette doorgang naar de kapruimte van het zijhuis.

Kapconstructie: De kapconstructie van het voorhuis wordt gedragen door twee halve eikenhouten jukken, elk bestaand uit een krommer aan de westzijde, die een dekbalk draagt. De dekbalken zijn opgelegd op smalle steunberen in de oostelijke tussenmuur met Gasthuisstraat 20. Dit is de oorspronkelijke scheidingmuur van het vroegere dubbelhuis 18-20. Met de negentiende-eeuwse nieuwbouw van nr.20 is de andere helft van de middeleeuwse kap verdwenen. De oorspronkelijke muurplaat en de fliering aan de westzijde van nr.18 zijn nog aanwezig. Het oorspronkelijk aanwezige strijkspant tegen de voorgevel is verdwenen. Ook zijn de daksporen in de twintigste eeuw vernieuwd.

De kap van het achterhuis wordt gedragen door twee spanten en een strijkspant bij de achtergevel. De spanten zijn van achter naar voor genummerd met gekraste, rechts gebroken merken / tot en met ///. Ieder spant heeft een andere opbouw. Het strijkspant staat iets vrij van de gevel en bestaat uit twee rechte stijlen, waartussen een dwarsbalk gepend is, die aan weerszijden uitsteekt (ankerbalkgebint). De stijlen lopen door en zijn aan de onderzijde van de dakgordingen ingepend. De dekbalk is verstevigd met rechte korbelen. Het tweede spant bestaat uit twee krommers die een dekbalk dragen en verstevigd zijn met rechte korbelen. Op de uiteinden van de dekbalken liggen blokjes, die de dakgordingen aan weerszijden ondersteunen. Het derde spant is een tussenbalkjuk, bestaande uit twee krommers die de dakgordingen dragen, waartussen een dekbalk is gepend, verstevigd met korbelen. De eikenhouten sporenparen zijn verstevigd met haanhouten en zijn door middel van een penverbinding bevestigd aan de gordingen. De sporen zijn van achter naar voren genummerd met gekraste telmerken.

Bouwfasering

Late middeleeuwen: Het voorhuis van Gasthuisstraat 18 werd in de late middeleeuwen gebouwd als woonhuis of koopmanshuis, als dubbelpand met Gasthuisstraat 20. Het achterhuis werd gelijktijdig of kort erna gebouwd, deels met hergebruikt bouw materiaal.

17^e /18^e eeuw: In de zeventiende of achttiende eeuw werd het zijhuisje aan de achterzijde gebouwd.

Ca.1800: Omstreeks 1800 werd de topgevel aan de voorzijde afgewolfd.

19^e eeuw: In de late negentiende eeuw werd het buurpand nr.20 herbouwd en de dakpunt van nr.18 afgeknot. Nr.18 kreeg een eigen voorgevel.

Bouwdossiers: nr.1261

De eiken vlieringtrap van Gasthuisstraat 18

Eiken tussenbalkjuk op zolderniveau van het achterhuis

Eiken sporenparen, waarvan de haanhouten door de tussenmuur met nr.20 steken

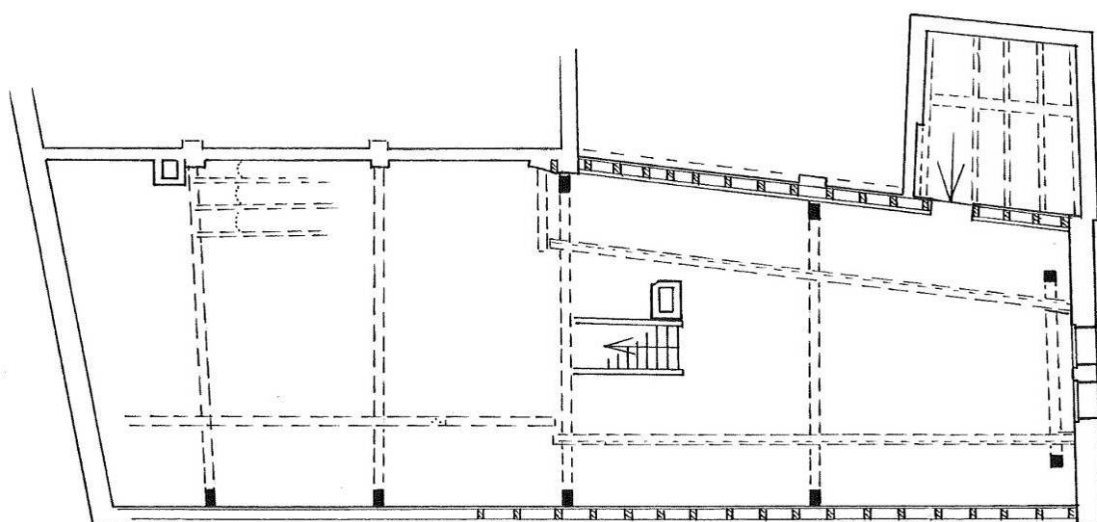
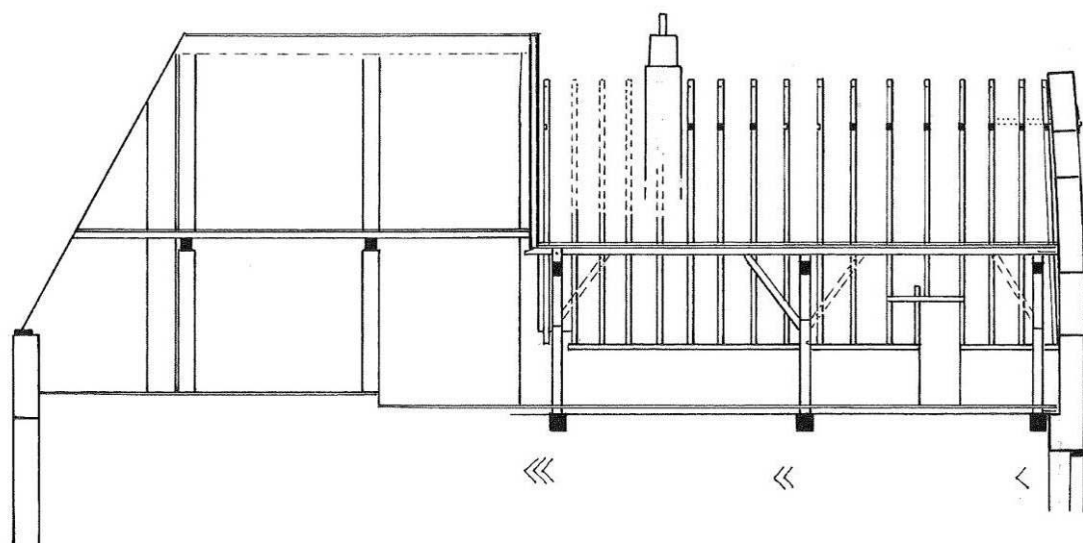
Vliering van het achterhuis in 1987

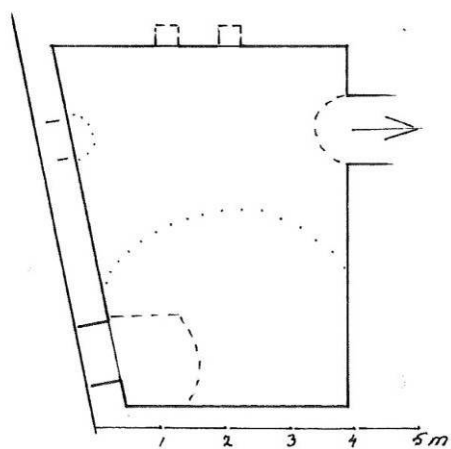
Achterste strijkspant van het achterhuis in 1987

De zolderruimte van het voorhuis van Gasthuisstraat 18 richting de aansluiting met het achterhuis, foto 1987

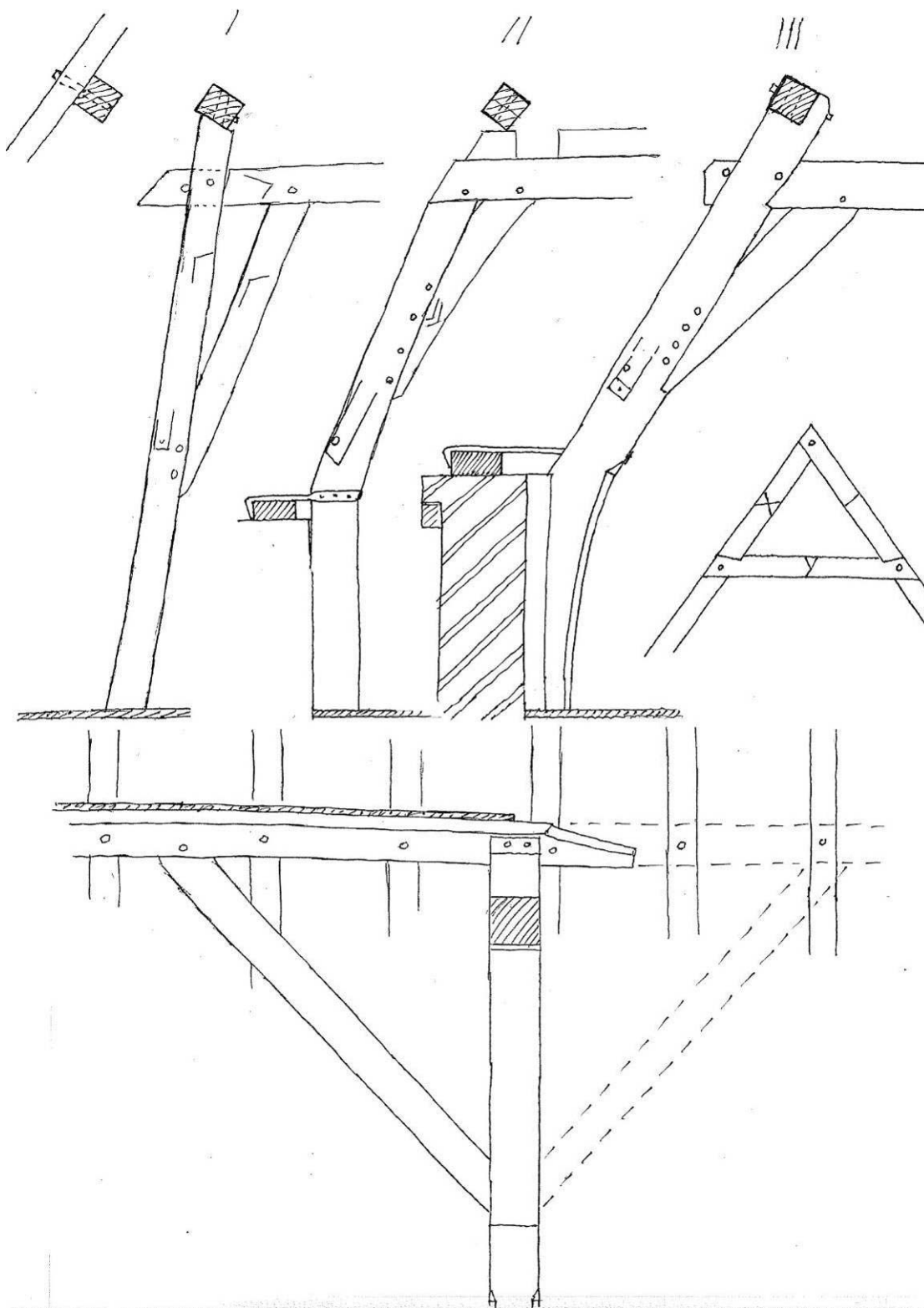

zolder

kelder

Gasthuisstraat 18 – lengtedoorsnede en plattegronden kelder en zolder

Gasthuisstraat 18 – details kaspanten achterhuis

Kadastrale minuutkaart, in rood het perceel van nr.22

Gasthuisstraat 22 in ca.1935 mét middeleeuwse kap

De voorgevel van Gasthuisstraat 22

Het bovenste deel van de achter- en zijgevel

Gasthuisstraat 22 Venlo

Objectgegevens

Naam:	-
Adres:	Gasthuisstraat 22, 5911 JK Venlo
Kadastrale aanduiding:	Sectie I nr. 4617
Datering:	15 ^e -16 ^e eeuw
Oorspronkelijke functie:	handelshuis
Huidige functie:	woonhuis/winkel
Datum opname:	interieur niet toegankelijk

Algemeen

Gasthuisstraat 22 is gelegen in de zuidelijke gevelrij van de Gasthuisstraat.

Geschiedenis

Kadastrale minuutkaart 1842: Op de eerste kadastrale minuutkaart heeft het perceel van Gasthuisstraat een L-vorm, met een lichte sprong in de oostelijke perceelslijn. Er is bebouwing aan de voorzijde van het perceel en een L-vormige achterbouw op het achterterrein, in de westelijke hoek. In de oostelijke hoek is een open binnenplaats.

Beschrijving exterieur

Hoofdropzet: Gasthuisstraat 22 is een breed, diep pand. Het pand is vermoedelijk onderkelderd en daarboven drie bouwlagen hoog. Het heeft een afgeplat zadeldak met verlaagde wolfeinden aan voor- en achterzijde. De schuine delen van het dak zijn voorzien van rode dakpannen. De oostelijke zijgevel verspringt op enige meters van de achtergevel, overeenkomstig de sprong in de perceelsgrens die al in 1842 te zien is.

Voorgevel: De voorgevel is een lijstgevel met een moderne winkelpui op de begane grond. Op de eerste en tweede verdieping zijn steeds drie vensters. Ze zijn voorzien van hardstenen onderdorpels en omlijstingen. De middelste vensters hebben een zwaardere omlijsting met een profiel. De houten ramen dateren uit het laatste kwart van de twintigste eeuw. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde lijst en een brede bakgoot. In het voorste dakvlak is een dakkapel.

Achtergevel: De achtergevel is een lijstgevel met een gestucte profiellijst aan de bovenzijde. Op de tweede verdieping zijn twee vensters met moderne ramen. De gevel heeft smalle, gesmede, laatmiddeleeuwse muurankers.

Oostelijke zijgevel: De oostelijke zijgevel is een gepleisterde gevel die op enige meters van de achtergevel naar het westen verspringt. Na deze sprong is er nog een kleine uitsparing in de gevel, waarvan de reden onbekend is. Ook in de oostelijke gevel zijn smalle, gesmede balkankers zichtbaar ter hoogte van de zoldervloer.

Beschrijving interieur

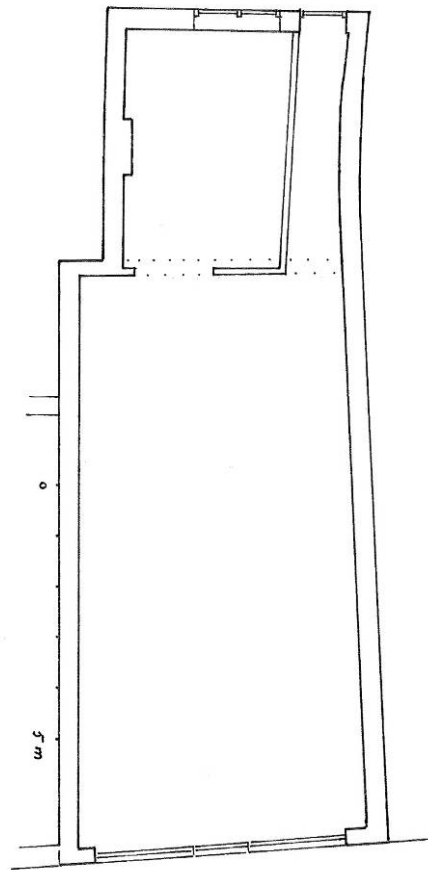
Het interieur was niet toegankelijk tijdens het onderzoek. De achtergevel geeft echter aan dat het casco van het pand laatmiddeleeuws is en de muurankers tonen dat er ten minste op de tweede verdieping nog een laatmiddeleeuwse balklaag aanwezig kan zijn. De dakvorm toont dat het bovenste deel van de dakconstructie verdwenen is, maar mogelijk zijn de gebinten wel nog intact, zoals bij Gasthuisstraat 12.

Bouwfasering

<u>Late middeleeuwen:</u>	Gasthuisstraat 22 is gebouwd in de late middeleeuwen als een handelshuis. Het had op dat moment een voorname topgevel aan de straat.
<u>Ca.1800:</u>	In de vroege negentiende eeuw is de gevel aan de straat afgetopt en kreeg het pand een lijstgevel. Het dak werd aan de voor- en achterzijde afgewolfd. De vensteromlijstingen dateren vermoedelijk ook uit deze periode en duiden op een representatieve gevel.
<u>20ste eeuw:</u>	In de twintigste eeuw werd de onderpui diverse malen gewijzigd en werd het zadeldak afgetopt. In 1935 had het pand nog een compleet zadeldak (zie historische foto linker pagina).
Bouwdossiers:	1263

Het afgetopte zadeldak van Gasthuisstraat 22

Plattegrond van de begane grond met voor- en achterhuis

De noordelijke gevelrij van de Gasthuisstraat

Het middeleeuwse dakenlandschap met op de voorgrond Gasthuisstraat 8 en 10

De bebouwing van de Gasthuisstraat in 1947, vóór de aanleg van de Sint Jorisstraat. Het hoekpand met de Markt, dat sterk beschadigd raakte tijdens de Tweede Wereldoorlog is inmiddels al afgebroken.

Conclusie

Structuur

De structuur van de Gasthuisstraat stamt uit de late middeleeuwen en is sindsdien niet ingrijpend veranderd. Vooral het westelijke deel van de straat is nog grotendeels in tact. Hoewel het hoekpand met de Markt aan de noordzijde werd beschadigd in de Tweede Wereldoorlog en vervangen door nieuwbouw, is dit binnen de bestaande structuur (perceelsgrenzen en bouwvolumes) gebeurd.

Aan de oostelijke helft van de straat vonden begin achttiende eeuw wijzigingen plaats, toen enkele woonhuizen werden afgebroken ten behoeve van de uitbreiding van de St.Joriskerk. De kelders van deze panden zijn nog (deels) bewaard onder de huidige kerk en geven informatie over de oude percelering. Aan het oostelijke uiteinde van de straat, naast de St. Joriskerk werden na de oorlog, in het kader van stadsherstel, twee oude panden gesloopt. Hierdoor, en door de aanleg van de St. Jorisstraat aan de noordzijde, kwam de St. Joriskerk aan twee zijden vrij te liggen. Aan de overzijde van de kerk, aan de zuidzijde van de Gasthuisstraat lagen tot eind negentiende eeuw enkele gebouwen die bij het achterliggende Kruissherenklooster (bouwblok Vleesstraat- Begijnengang- St. Nicolaasstraat) behoorden. Deze werden daarna gesloopt en vervangen door een complex van vier woon-winkelhuizen in neorenaissancestijl.

Middeleeuwse huizen

De Gasthuisstraat kent de hoogste concentratie (vrij gave) laatmiddeleeuwse panden van Venlo. Het betreft een unieke situatie in Nederland. Hoewel de voorgevels van de panden in de loop der eeuwen aangepast zijn aan de heersende mode, zijn de constructies achter de gevels in veel gevallen van kelder tot kap nog laatmiddeleeuws. Slechts twee panden zijn ingrijpend gewijzigd. Het betreft Gasthuisstraat 20, dat omstreeks 1900 volledig herbouwd lijkt te zijn en Gasthuisstraat 16 dat tot 1997 nog een laatmiddeleeuwse pand was maar daarna geheel herbouwd is. Beide panden hebben wel nog oudere kelders, al dan niet dichtgestort. Gasthuisstraat 1 leek eveneens herbouwd te zijn, afgaande op de laatnegentiende-eeuwse voor- en achtergevel, maar bleek bij nader onderzoek toch nog een laatmiddeleeuws casco te hebben. Een drietal panden was niet toegankelijk voor onderzoek, Gasthuisstraat 6, 8 en 22. Toch geeft het exterieur van deze panden voldoende aanwijzingen dat het om laatmiddeleeuwse panden gaat, waarin een groot deel van de historische constructie nog bewaard is gebleven.

Huistypen

De meerderheid van de aangetroffen laatmiddeleeuwse huizen (11 panden) betreft zogenaamde 'diepe huizen'; panden met een smalle, diepe plattegrond, gedekt met een zadeldak en (oorspronkelijk) topgevels aan de voor- en achterzijde. Deze panden waren opgedeeld in een voor- en achterhuis. Deze scheiding is niet altijd duidelijk terug te vinden, omdat de scheidingsmuur tussen beide delen ook een vakwerkwand kon zijn, die in latere eeuwen verwijderd is. Bij Gasthuisstraat 14 is nog een duidelijk achterhuis te herkennen, omdat dit vanwege een sprong in de perceelsgrenzen breder was dan het voorhuis en zodoende ook een andere kapconstructie kreeg. Bij andere panden, zoals Gasthuisstraat 9 en 10 duidt de kelderindeling op het bestaan van een scheiding tussen voor- en achterhuis.

Het onderzoek leverde een opvallende conclusie op ten aanzien van de buurpanden Gasthuisstraat 3 en 5. De maatvoering, opzet en constructie van deze panden komt zo sterk overeen dat het aannemelijk is dat de panden gelijktijdig, in één bouwcampagne zijn gebouwd. Ook de gedeelde tussenmuur wijst hierop. De dendrochronologische datering van de kapconstructie van nr.3 in het jaar 1428 AD zou daarom een precieze bouwdatum zijn van beide panden. Gasthuisstraat 7 is een voormalig poortgebouw naast nr.5, dat in een later stadium verbouwd is tot zelfstandig woonhuis.

Een tweede huistype, dat relatief vaak voorkomt in de Gasthuisstraat, is dat van het 'dubbelhuis'. Zowel Gasthuisstraat 4-6, Gasthuisstraat 13-15 en Gasthuisstraat 18-20 zijn gebouwd als dubbelhuizen. In het laatste geval is slechts de helft van de middeleeuwse constructie bewaard gebleven, door de herbouw van nr.20 omstreeks 1900. Ieder dubbelpand is gebouwd als één (extra breed) pand, dat onder beide helften onderkelderd was. In het midden van de panden is een extra draagmuur gebouwd, die meestal doorliep vanaf de kelder tot aan de zoldervloer of de vlieringvloer. Hun hoge middeleeuwse gevels moeten imposant geweest zijn. Door deze scheidingsmuur was het in latere eeuwen eenvoudig om het pand op te delen in twee wooneenheden of eigendommen, wat ook bij alle drie de panden gebeurd is. De doorgangen in deze muur werden dichtgezet. Vanaf de splitsing ondergingen beide gebouwhelft een eigen ontwikkeling. Dit is o.a. te zien bij Gasthuisstraat 4-6 waar de na de splitsing de hoogte van de balklagen per gebouwhelft gewijzigd is.

De bouw van twee nieuwe achterhuizen op het achterterrein van het dubbelpand Gasthuisstraat 13-15 omstreeks de zeventiende eeuw lijkt samen te hangen met de splitsing van het pand in twee eigendommen.

Overzicht onderzochte panden Gasthuisstraat

Huisnr.	Volledig middeleeuws*	kelder middeleeuws	Opmerkingen
1	X		19 ^e -eeuwse buitengevels, 18 ^e -eeuwse interieurelementen
2	X		Interieur laat 19 ^e -eeuws
3	X		Gedateerd 1428
4-6	X		Dubbelhuis, interieur nr.6 niet bezocht
5-7	X		Huis (nr.5) met poort (nr.7), 18 ^e -eeuws stucplafond nr.5
8	X		Interieur niet bezocht
9	X		18 ^e -eeuwse interieurelementen
10	X		
11	X		
12	X		Dakconstructie afgetopt
13-15	X		
14	X		Voor- en achterhuis ca.1500
16		X	Herbouwd, kelder nog aanwezig maar dichtgestort
18	X		Ooit dubbelpand met nr.20
22	X		Dakconstructie afgetopt, interieur niet bezocht

* inclusief middeleeuwse kapconstructie

Luchtfoto van de Gasthuisstraat anno 2010 (google maps)

Constructie

Gevels

De laatmiddeleeuwse woonhuizen hadden oorspronkelijk een top- of trapgevel aan de straatzijde. Eind achttiende eeuw kwamen echter lijstgevels in de mode, waardoor alle gevels zijn afgetopt. Hiervoor werden de zadeldaken aan de voorzijde voorzien van een wolfeinde. De voorgevels werden in de loop der tijd meerdere malen gemoderniseerd, met name winkelpuien werden in de afgelopen 150 jaar vaak gewijzigd. Toch is bij veel panden achter het pleisterwerk of gevelbekleding toch nog de oude, laatmiddeleeuwse voorgevel bewaard gebleven.

Van de laatmiddeleeuwse achtergevels bleven er meer bewaard. Zo zijn er gepleisterde tuitgevels met schouderstukken aangetroffen bij Gasthuisstraat 8, 9, 11 en 14. Van enkele andere (afgetopte) achtergevels zijn nog de aanzetten met schouderstukken herkenbaar. De achtergevel van het achterhuis Gasthuisstraat 18 heeft nog een bijzondere laatmiddeleeuwse trapgevel.

Tijdens de bouw van de panden hebben de bouwers de breedte van de laatmiddeleeuwse percelen goed benut. Zijmuren werden niet onnodig dik gemaakt, maar voorzien van spaarbogen en penanten om de balklagen op te vangen. Dit is o.a. te zien bij Gasthuisstraat 13-15 en 14. Soms werden bestaande zijmuren gesloopt en gebruik gemaakt van de zijgevel van het buurpand om meer vloeroppervlakte te generen, zoals bij het voorhuis van Gasthuisstraat 10 te zien is.

Kelders

Alle laatmiddeleeuwse huizen waren onderkelderd, maar niet alle kelders waren toegankelijk voor onderzoek. De meeste onderzochte panden zijn over de gehele diepte onderkelderd met één kelderruimte, die voorzien was van een (al dan niet gedrukt) tongewelf. De zijmuren en het gewelf zijn opgetrokken in baksteen. Af en toe zijn er in de buitenmuren resten van oudere mergelstenen funderingen aangetroffen, zoals bij nr. 3, 4 en 16. De kelders waren oorspronkelijk toegankelijk vanaf de straat, een enkeling had ook een toegang vanaf het achterterrein. In de loop der tijd zijn de ingangen aan de straatzijde dichtgezet en werd de kelder toegankelijk via de begane grond van het pand. Van Gasthuisstraat 18 is alleen een ondiepe kelder onder het voorhuis bekend. Gasthuisstraat 9 en Gasthuisstraat 10 kennen een indeling in een voor- en achterkelder. De kelders van Gasthuisstraat 9 vallen op door hun kruisgewelven. De voorkelder van nr.10 heeft een tongewelf haaks op de weg, de achterkelder een tongewelf parallel aan de weg. Het is mogelijk dat deze kelders van oudere voorgangers van de huidige panden stammen.

Tussen de kelders van de verschillende panden blijken in het verleden vaak al dan niet oorspronkelijke doorgangen te zijn, waarvan de meeste inmiddels zijn dichtgezet. Dit is het geval bij kelders van twee helften van een dubbelpand, maar ook tussen buurpanden die geen bouwkundige eenheid vormen, zoals Gasthuisstraat 9 en 11. De perioden gedurende welke de kelders met elkaar in verbinding stonden zullen te maken hebben met een gezamenlijk eigendom.

Balklagen

De laatmiddeleeuwse panden hebben zonder uitzondering samengestelde eiken balklagen, bestaande uit moer- en kinderbalken. Deze zijn meestal met sloffen of sleutelstukken opgelegd in de zijmuren, soms nog extra ondersteund door bakstenen consoles, zoals bij Gasthuisstraat 10 en 13-15. Meestal is de profilering van de sleutelstukken niet zichtbaar omdat ze zijn omstuct, maar bij deze twee laatst genoemde panden zijn sleutelstukken aangetroffen met een duidelijk driedelig, laatmiddeleeuws rondstaafprofiel. Vaak werden deze profielen vlak gekapt zodra een sleutelstuk afgestuct werd.

De meeste panden zijn vier of vijf balkvakken diep. Een uitzondering vormen de drie westelijke panden aan de zuidzijde; nr. 2, 4-6 en 8 zijn slechts twee balkvakken diep. Dit heeft te maken met de beperkte diepte van de percelen, die grenzen aan de haaks georiënteerde percelen van de noordelijke panden van de Vleesstraat. Gasthuisstraat 14 is maar liefst zes balkvakken diep, waarvan vier in het voorhuis en twee in het achterhuis. Gasthuisstraat 13-15 is drie balkvakken diep, maar het betreft wel tamelijk brede vakken.

Kadastrale kaart anno 2010 met de resultaten van de inventarisatie van de Gasthuisstraat

 = volledig middeleeuws pand

 = middeleeuwse kelder

Kapconstructies

Tijdens het onderzoek werden dertien (!) laatmiddeleeuwse kapconstructies aangetroffen; twaalf bij woonhuizen en één bij de St. Joriskerk. Van twee woonhuizen, die niet toegankelijk waren, wordt daarnaast ook een laatmiddeleeuwse kapconstructie vermoed.

Vrijwel alle kapconstructies bestaan uit kromstijlgebinten, waarop flieringen liggen, die de eiken sporenparen met haanhouten ondersteunen. Bij Gasthuisstraat 12 (en ook bij nr.22) is het dak afgetopt en zijn de sporenparen verwijderd. De kromstijlgebinten zijn echter wel bewaard gebleven. In enkele gevallen zijn de kromstijlgebinten in een later stadium voorzien van een nokstijlgebint, zoals bij Gasthuisstraat 1 en (inmiddels verdwenen) Gasthuisstraat 16.

In het achterhuis van Gasthuisstraat 18 zijn drie verschillende gebinten toegepast, die waarschijnlijk uit verschillende oudere constructies afkomstig zijn. Zo is er een 'gewoon' kromstijlgebint, een tussenbalkjuk met ankerbalkverbinding en kromstijlen en een ankerbalkgebint met rechte stijlen.

De kapspanten in het achterhuis van Gasthuisstraat 14 (ca.1500) hebben ook een andere opzet, omdat dit achterhuis breder is dan het voorhuis. Om deze reden hebben de jukken aan de westzijde een kromstijl en aan de oostzijde een schuine stijl. De schuine stijlen zijn onderling verbonden door een ingepende gording. Deze versteviging zien we ook terug bij de kapconstructie van het koor van de Joriskerk, dat omstreeks 1509 tot stand kwam. Het is niet ondenkbaar dat dezelfde timmerman aan beide kapconstructies gewerkt heeft.

De kapconstructies zijn meestal voorzien van gekraste, rechtsgebroken telmerken. Het telmerksysteem van Gasthuisstraat 12 valt op door de rondlopende nummering vanaf het oostelijke spantbeen aan de voorzijde via de achterzijde naar het westelijke spantbeen aan de voorzijde. Bij Gasthuisstraat 11 zijn gekapte telmerken toegepast, met streepjes aan één zijde en gekapte bolletjes aan de andere zijde.

Interieurs

De interieurs van de panden hebben overwegend een twintigste-eeuws karakter, maar ieder pand herbergt interieurelementen uit eerdere eeuwen. Zo zijn vaak oude eiken steektrappen aanwezig als zoldertrap. Ook de trappenhuizen zijn soms al lange tijd niet gewijzigd, waardoor er bijvoorbeeld bij Gasthuisstraat 1 nog een achttiende-eeuws trappenhuis aanwezig is, evenals negentiende-eeuwse trappen in Gasthuisstraat 2, 12 en 15.

In de voorkamer op de eerste verdieping van Gasthuisstraat is een zeer fraai achttiende-eeuws stucplafond aanwezig, dat als één van de weinige oude stucplafonds in de binnenstad een hoge zeldzaamheidswaarde heeft. Bij Gasthuisstraat 9 zijn achttiende-eeuwse interieurafwerkingen zoals paneeldeuren en vensterluiken hergebruikt op zolder.

beeldverantwoording

Foto's A t/m J	Gemeentearchief Venlo
Tekeningen	B. Klück
Kadastrale minuutkaart 1832	Kadaster Roermond
Overige afbeeldingen	B. Dukers en B. Klück

bronnen

Literatuur

Uit de historie van vier eeuwen burgerlijke godshuizen in Venlo, Venlo 1979

Uytenbroeck, Venlo omstreeks 1900; de straten en bewoners, Venlo 1914, herdruk 1977

Vlaardingerbroek en Wevers, Gasthuisstraat 10 te Venlo, Bouwhistorische verkenning en waardestelling, november 2000

Gemeentearchief Venlo

Fotomappen Gasthuisstraat

Fotocollectie Gemeentewerken

© 2010 | Buro4 Monument en Ruimte

Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik van de opdrachtgever is toegestaan. Bronvermelding is verplicht. Voor het overige mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op welke andere manier, voor doeleinden anders dan hierboven vermeld, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteurs. Buro4 heeft met alle mogelijke zorg getracht de rechthebbenden ten aanzien van bestaand beeldmateriaal te achterhalen. Een ieder die van mening is rechten te kunnen doen op illustraties wordt verzocht zich met Buro4 in verbinding te stellen. Voor contactgegevens, zie www.buro4.nl.